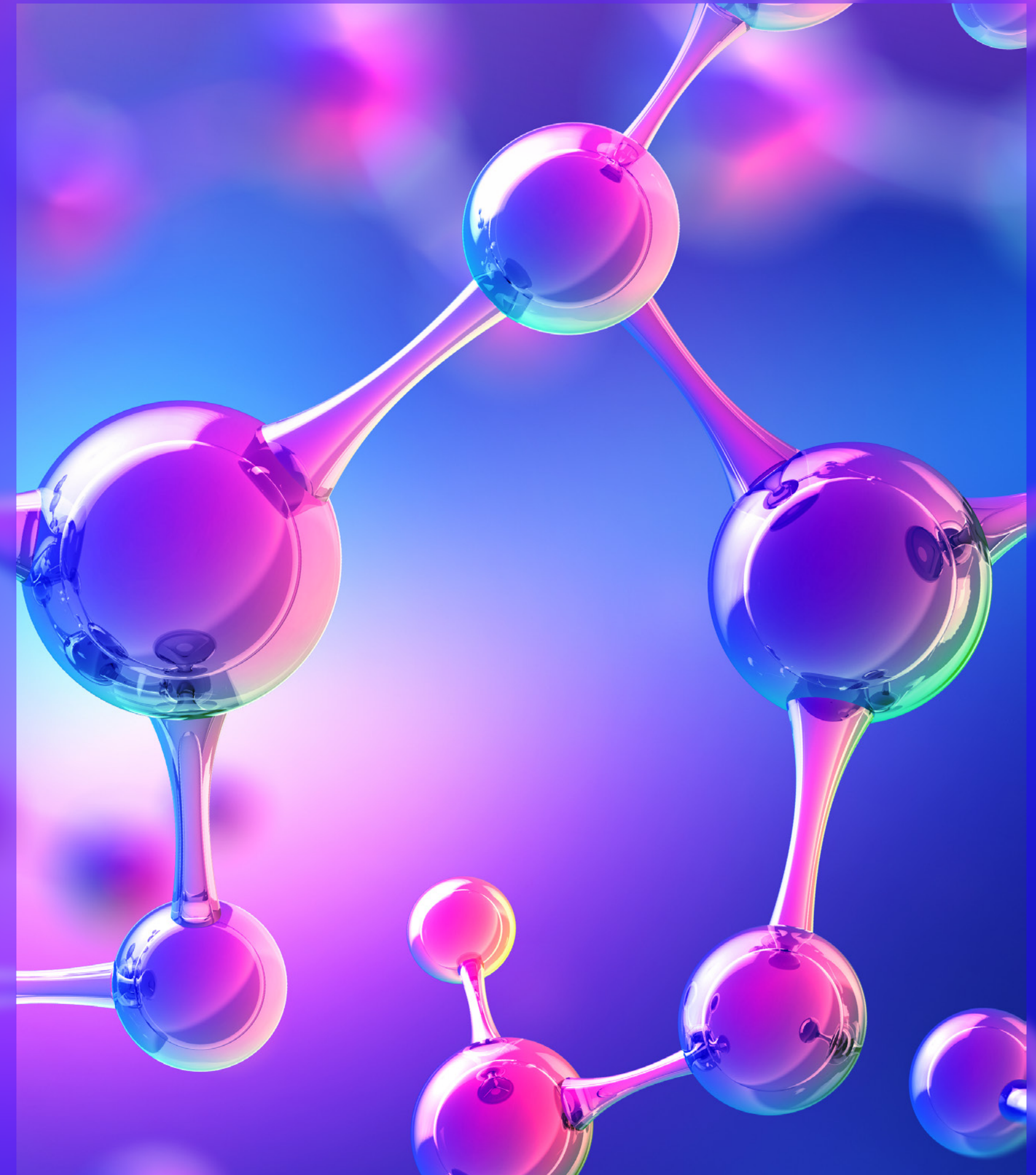

Cercetare, dezvoltare și inovare

Facilități fiscale și alte instrumente de stimulare a activităților de cercetare - dezvoltare – un potențial semnificativ la îndemâna României

Noiembrie 2022

CDI

Introducere

01

Stimulente fiscale pentru cercetare - dezvoltare: experiența altor jurisdicții

03

- Tipuri de stimulente și sumar al facilităților fiscale pentru CDI pentru o selecție de jurisdicții
- Modele de succes în aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare
 - Polonia
 - Ungaria
 - Australia și Israel
- Exemple de activități ce beneficiază de facilități fiscale adresate CDI în experiența altor țări
 - *Studiu de caz: Aplicarea stimulentei fiscale în industria aerospațială și de apărare*
 - *Studiu de caz: Aplicarea stimulentei fiscale în industria farmaceutică*
 - *Studiu de caz: Aplicarea stimulentei fiscale în industria bancară*

Concluzii și recomandări

05

Bibliografie

07

Contextul CDI la nivel european și poziționarea României

02

- Cheltuieli aferente activităților CDI
- Resursele umane în activitatea CDI
- Performanța statelor membre UE în materie de CDI
- Finanțări în CDI
 - *Finanțări Externe*
 - *Ajutor de stat*
 - *Planul Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare 2022 - 2027*
- Concluzii

04

Facilități fiscale pentru cercetare-dezvoltare și inovare în România: formă, aplicare, provocări

- Punctul de plecare
 - *Tipuri de facilități*
 - *Criterii de aplicare*
- Care au fost provocările?
- Noi presiuni

06

Glosar

08

Contacte

01 Introducere

02 Contextul CDI la nivel european și poziționarea României

03 Stimulente fiscale pentru cercetare-dezvoltare

04 Facilități fiscale pentru cercetare-dezvoltare și inovare în România

05 Concluzii și recomandări

06 Glosar

07 Bibliografie

01 Introducere

În vara anului 2017, cu ocazia organizării conferinței „Instrumente strategice pentru încurajarea cercetării, dezvoltării și inovării în România – stimulentele fiscale”, KPMG în România publica studiul „Cercetare, dezvoltare și inovare – Stimulentele fiscale și creșterea economică în România”, studiu ce, fără a se constitui într-o analiză exhaustivă, realiza o radiografie a performanțelor sectorului investițiilor în cercetare-dezvoltare și inovare (CDI) în România.

De la acel moment, lumea a trecut prin numeroase schimbări și șocuri macro-economice. Atât debutul pandemiei cauzate de virusul SARS-CoV-2, întreruperile lanțurilor de aprovizionare, cât și,

Cu atât mai mult cu cât firmele din România, indiferent de mărime, sunt interesate să aplice pentru facilitățile fiscale acordate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, peste 75% din respondenții unui sondaj derulat de KPMG în România recent declarând că își doresc să utilizeze stimulentele fiscale și beneficiile aferente CDI.

ulterior, presiunea inflaționistă pe care economiile globale o resimt au avut un efect negativ nu doar asupra stabilității piețelor, dar și asupra apetitului pentru investiții ale companiilor.

Într-adevăr, deși pandemia a forțat multe companii să reducă din bugetul de investiții în materie de CDI, exact acele companii care au implementat soluții inovative înainte de debutul pandemiei s-au dovedit a fi mai reziliente în contextul de criză. (Karpińska, 2021)¹; (S. Biswas, 2021)²

Cinci ani mai târziu, date fiind numeroase schimbări majore intervenite și în spațiul românesc, KPMG în România își propune să analizeze cum a evoluat sectorul CDI la noi, comparativ cu alte țări din regiune sau din jurisdicții ce

nu fac parte din regiune, dar care sunt considerate adevărate modele de succes în privința intensității activităților de cercetare-dezvoltare.

Mai mult decât atât, studiul subliniază importanța creșterii activităților de CDI în cadrul contextului economic național și internațional, punând accent atât pe impactul semnificativ pe care îl pot avea facilitățile fiscale aplicate în acest domeniu, cât și pe importanța altor instrumente strategice de stimulare a investițiilor în CDI, precum finanțările externe nerambursabile sau interne, fie că vorbim de granturi sau de ajutoare de stat.

Mai mult, peste 62% dintre companii menționează că au completat întrebările sondajului nostru pentru a fi implicați activ în discuții/aspecte legate de aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

Analiza comparativă cu țările din regiune și cu liderii mondiali în acest sector de activitate urmează să evidențieze nu doar diversele cadre practice de implementare, cât și avantajul competitiv pe care fiecare actor regional/internațional îl are.

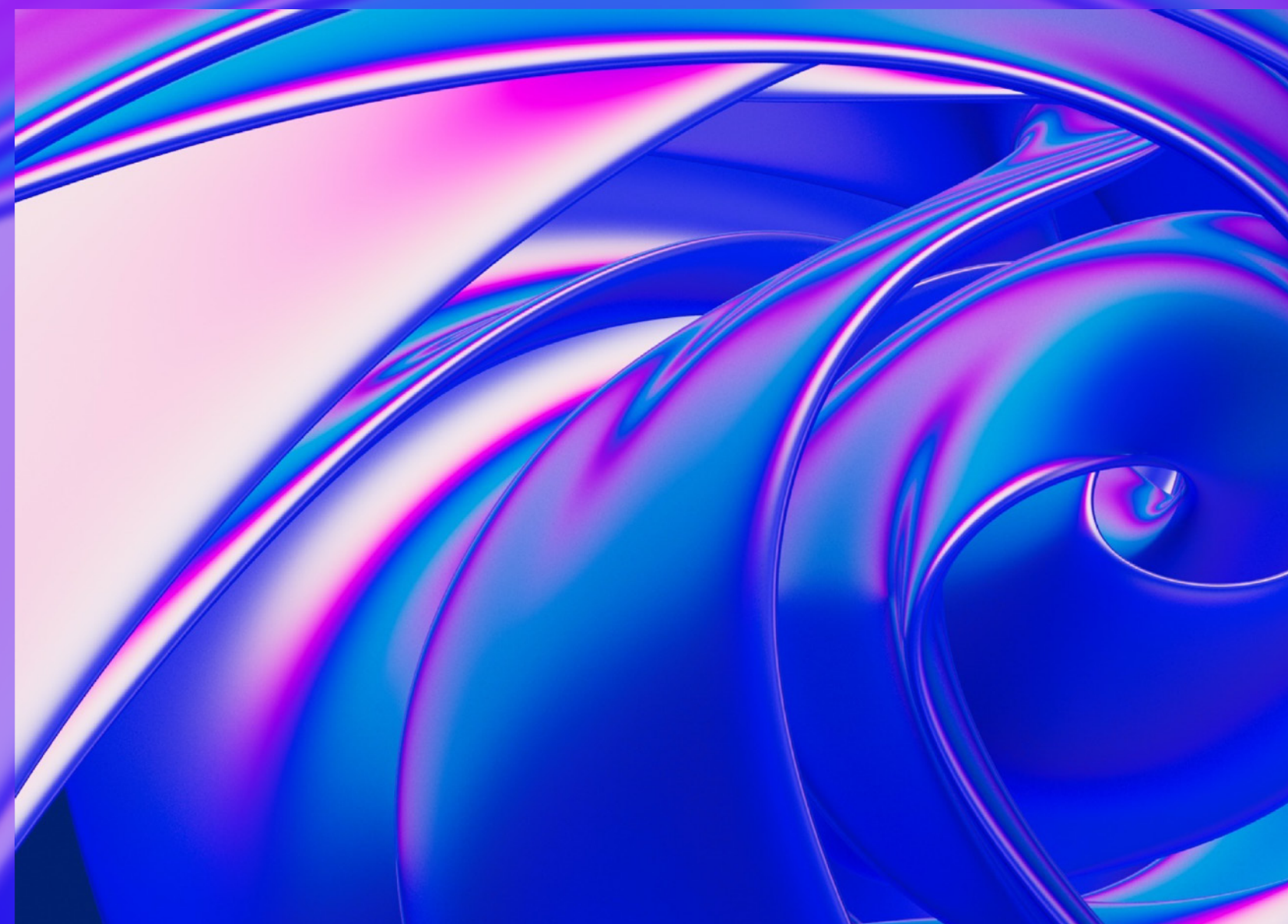
Astfel, studiul are ca obiectiv lansarea unei dezbateri în spațiul public, la nivel național, pentru a susține dezvoltarea sectorului CDI românesc. Și, de ce nu, să constituie punctul de plecare în conturarea unei strategii de țară pe această arie.

¹ K. Karpińska (2021). Situation of the R&D Sector in Poland in the Face of the Current Crisis. Journal of Studies in Logic, Grammar and Rhetoric

² S. Biswas (2021). Can R&D investment reduce the impact of COVID-19 on firm performance? – Evidence from India. Journal of Public Affairs

02

Contextul CDI la nivel european și poziționarea României

2.1. Cheltuieli aferente activităților CDI

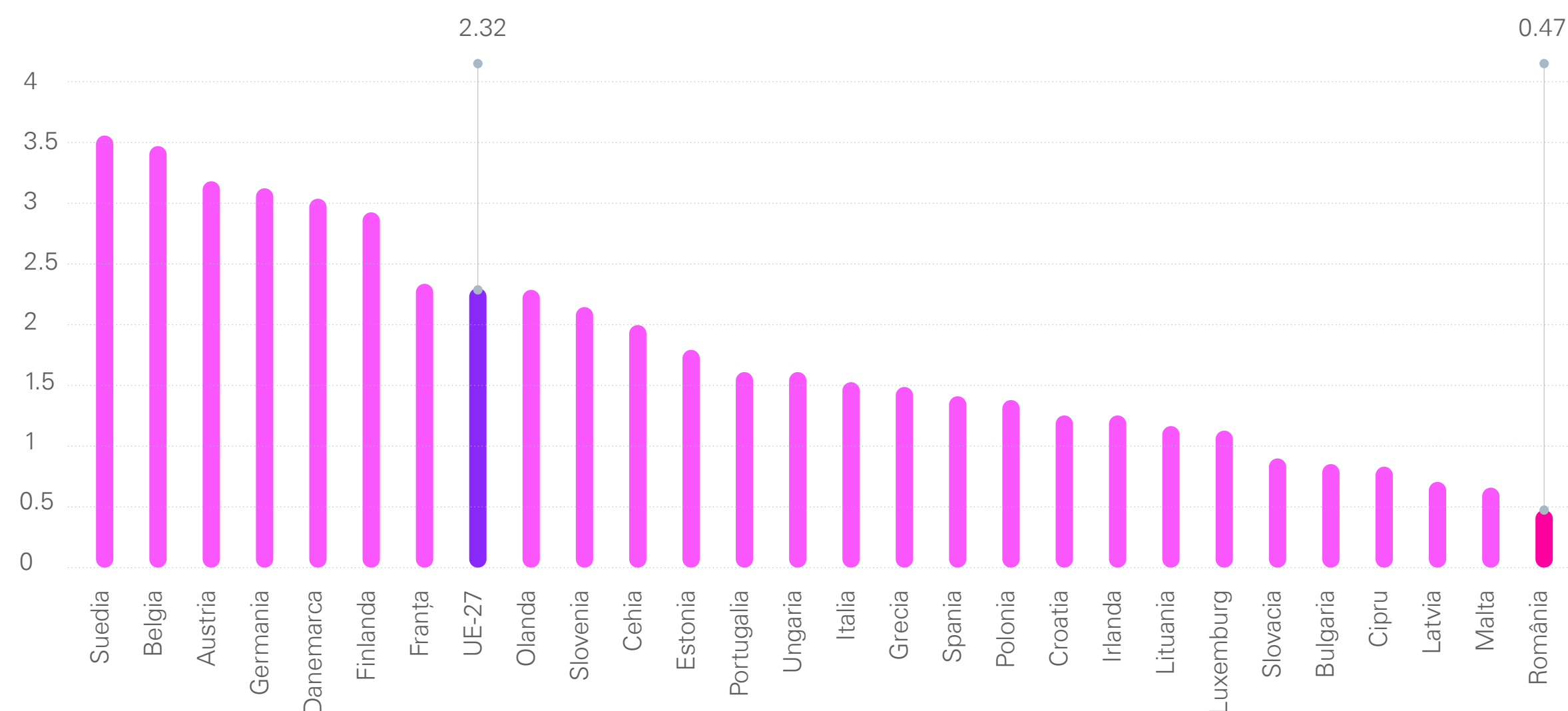
Principalul aspect ce influențează creșterea sectorului de CDI și unul dintre principalele mecanisme de inovare în orice economie este chiar quantumul investițiilor realizate în activități de CDI, fie ele din surse publice și/sau private.

Conform datelor furnizate de către Banca Mondială, printre jucătorii cheie la nivel mondial în materie de cheltuieli cu CDI ca procent din Produsul Intern Brut (PIB) se numără: Israel (5,44%), S.U.A (3,45%), Coreea de Sud (4,81%), Japonia (3,26%), Suedia (3,14%).

La nivelul Uniunii Europene, cele mai recente date oficiale publicate de către Eurostat surprind situația aferentă anului 2020. În acest an, cheltuielile cu activitățile de CDI la nivelul Uniunii Europene (UE27, UE) au fost, în medie, de 2,32% din PIB, o creștere de aproximativ +0,1% față de nivelul raportat în anul 2019. De asemenea, este important de menționat faptul că în ultimii cinci ani și la nivelul UE27 ponderea din PIB a cheltuielilor aferente activității CDI a crescut cu +0,2%.

Astfel, ținta de 3% din PIB stabilită de Uniunea Europeană în cadrul Strategiei Europa 2020 a fost atinsă sau depășită de doar cinci State Membre: Suedia, Belgia, Austria, Germania și Danemarca. Se remarcă faptul că România se află pe ultimul loc, cu doar 0,47% din PIB alocat activităților de CDI, în scădere cu 0,01% față de anul 2019.

Figura nr. 1 Cheltuieli cu CDI ca % din PIB, UE27 și State Membre (2020)

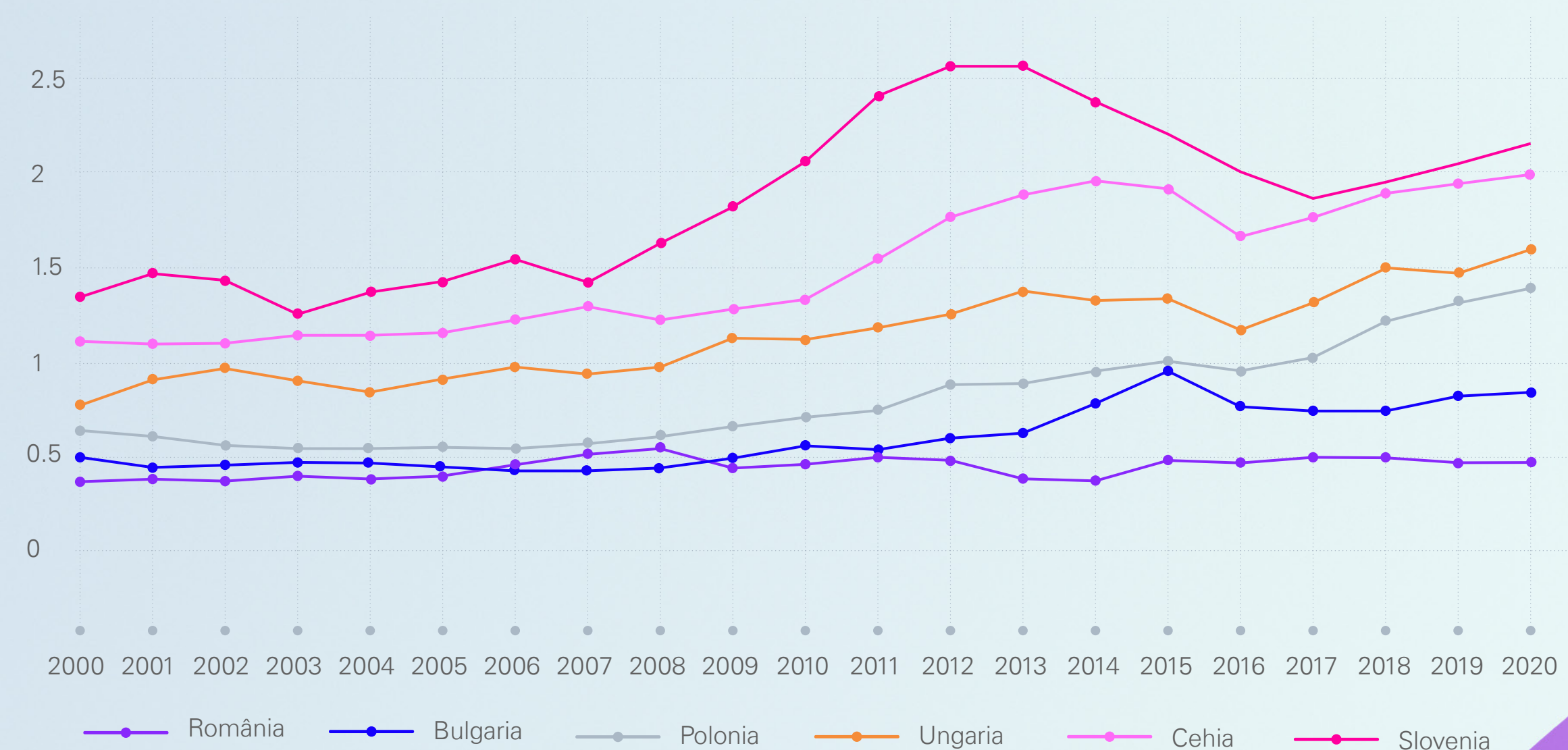
Dintre statele membre ale UE, România alocă resurse mult sub media europeană, situându-se pe ultimul loc în acest clasament. Este important de reținut faptul că, deși majoritatea țărilor au crescut ponderea investițiilor în activitățile de CDI în perioada 2010-2020, în cazul României această pondere a părut să stagneze în jurul a 0,45-0,50% din PIB.

Astfel, ținta de 2% din PIB asumată de România pentru cheltuielile de CDI în cadrul Strategiei Europa 2020 nu a fost atinsă, cheltuielile reale la nivelul anului 2020 fiind de peste patru ori mai mici.

Mai mult, analizând situația evoluției cheltuielilor cu activitatea de CDI la nivelul a cinci țări din regiunea Europei Centrale și de Est (CEE), printre care se numără și România, în perioada 2000-2020, din graficul de mai jos, putem lesne observa prin comparație situația României.

Sursă: Eurostat (2022)

Figura nr. 2 Evoluția cheltuielilor cu CDI ca % din PIB (2000-2020)

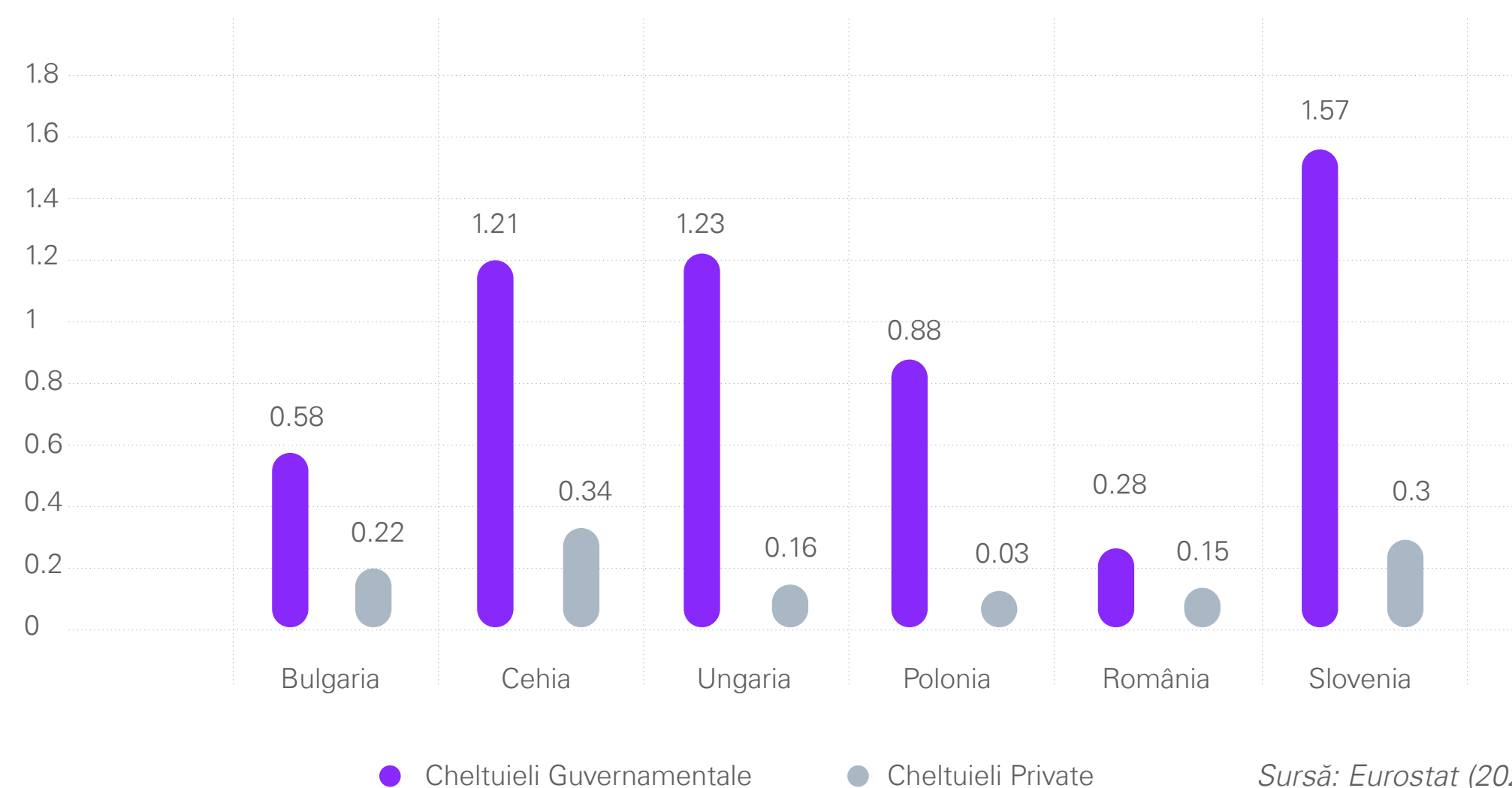

Investițiile în activitatea de CDI au ca surse de finanțare zona guvernamentală, mediul de afaceri, unități din învățământul superior, organizații non-profit, în cea mai mare parte din surse naționale, dar și din străinătate.

Analizând sursele de investiții guvernamentale sau din mediul privat/mediul de afaceri, la nivelul anului 2020, majoritatea investițiilor în activitatea de CDI au fost realizate de către mediul de afaceri (Fig. nr. 3).

Raportul de cheltuieli private – publice la nivelul României este de aproximativ unu la doi. Această alocare relativ redusă de resurse din mediul de afaceri pentru activități de CDI în România contribuie și ea la volumul total scăzut în comparație cu alte țări ale UE.

Figura nr. 3 Raportul cheltuielilor publice și private ca % din PIB (2020)³

2.2. Resursele umane în activitatea CDI

Un factor foarte relevant al proceselor de inovare și CDI este reprezentat de angajații alocați acestor tipuri de activități, cercetătorii reprezentând coloana vertebrală a sistemelor de cercetare-dezvoltare.

Cercetătorii sunt acei profesioniști implicați în conceperea și crearea de noi cunoștințe, produse, procese, metode și sisteme, fiind implicați direct și în procese de management⁴. Există importante studii care au testat o

corelație pozitivă între numărul de cercetători în zona de CDI și rata de creștere a rezultatelor inovative, dar și o determinare inversă, în sensul că investițiile în inovare conduc, pe lângă creșterea productivității, la creșteri semnificative ale ratei angajărilor⁵.

³ Din totalul investițiilor de CDI, pentru prezentul studiu, nu au fost luate în considerare investițiile provenite din mediul academic, cât și investițiile ONG-urilor, acestea având o pondere redusă din total

⁴ Romer, P.M. (1990). Endogenous technological change. Journal of political economy, 98 (5, Part 2), S71-S102

⁵ Sadraoui, T., Ali, T.B., Deguachi, B. (2014). Economic Growth and International R&D Cooperation: A Panel Granger Causality Analysis. International Journal of Econometrics and Financial Management, 2(1), 7-21

Conform Comisiei Europene, ponderea cercetătorilor în totalul locurilor de muncă reprezintă un indicator al structurii economiei, precum și al gradului de dezvoltare al acesteia, fiind puternic corelat cu producerea de rezultate inovatoare la nivelul unui stat.

Astfel, țările cu ponderi ridicate tind să fie și liderii evidenți în ceea ce privește inovarea.⁶

La nivelul Uniunii Europene, ponderea cercetătorilor în totalul locurilor de muncă este în creștere, în anul 2020 înregistrându-se 1,89 milioane de cercetători angajați cu normă întreagă, reprezentând o majorare de +40,53% față de situația existentă cu 10 ani în urmă, conform Eurostat.

În țări precum Grecia, Ungaria și Polonia, numărul de cercetători aproape s-a dublat în perioada analizată, în timp ce alte țări au avut și ele creșteri semnificative:

Olanda (+89%), Malta (+69%), Cipru (+67%), Irlanda (+66%).

În fapt, singurul stat membru care a raportat o tendință în scădere este România, cu o scădere de 7% a numărului de cercetători angajați cu normă întreagă.⁷

Tendențe similare au fost raportate și în afara Uniunii Europene. Astfel, Turcia a crescut de peste două ori numărul de cercetători angajați cu normă întreagă, în timp ce Coreea de Sud cu 63%.

Totodată, China a crescut în mod fulminant numărul de cercetători angajați cu normă întreagă în ultimii 10 ani (+74,2%).

De asemenea, la nivelul Uniunii Europene, în anul 2020, cea mai mare concentrare a cercetătorilor se află în domeniul privat (55,4%), precum și în domeniul învățământului superior (32,6%). Doar 11,1% din cercetătorii angajați cu normă întreagă lucrau în domeniul guvernamental.

România se deosebește semnificativ de această tendință europeană, 37% din cercetătorii noștri fiind angajați în domeniul guvernamental, cea mai mare pondere din Uniunea Europeană, urmată de Bulgaria (23%) și Croația (21,3%).

Situația din România confirmă faptul că activitățile de CDI din România sunt desfășurate în mediul public, în institute de cercetare de stat, ceea ce face ca cercetarea să fie mai mult în zona teoretică/ cercetare fundamentală, și mai puțin în cea aplicată, cu rezultate economice imediate.

Totodată, România este codașa Europei în ceea ce privește ponderea cercetătorilor angajați cu normă întreagă din totalul forței de muncă în anul 2020, aceștia reprezentând doar 0,43% din totalul angajaților cu normă întreagă, în timp ce media UE27 a fost de 1,55%. Observăm că primele două locuri sunt ocupate de țări nordice: Danemarca (2,25%) și Finlanda (2,21%).

⁶ European Commission (2016). Science, Research and Innovation Performance of the EU

⁷ Eurostat (2022). R&D Personnel : <https://bit.ly/3za6L9X>

Figura nr. 4 Ponderea cercetătorilor din totalul angajaților cu normă întreagă la nivelul statelor membre și UE27 (2020)

Sursă: Eurostat (2022)

2.3. Performanța statelor membre UE în materie de CDI

Pentru a compara intensitatea inovării între multiple State Membre ale Uniunii Europene, prezentul studiu utilizează datele și metodologia Comisiei Europene, care, prin intermediul Eurostat, măsoară gradul intensității inovării la nivelul celor 27 de state membre.

De asemenea, Comisia lansează un raport anual, pe baza analizei unui indice compozit complex fundamentat la rândul său pe 25 de indicatori, cum ar fi numărul de noi doctoranzi, procentul de populație având educație terțiară, cheltuieli cu CDI ale sectorului public, numărul de întreprinderi mici și mijlocii (IMM) ce realizează inovări de produse/procese, etc. Astfel, indicatorii sunt structurați pe trei mari tipologii:

- **Facilitatori ai inovării**
(unde sunt utilizați indicatori ce măsoară situația aferentă resurselor umane, a sistemelor de cercetare, a finanțării).
- **Indicatori aferenți mediului privat**
(investițiile private în CDI, proprietatea intelectuală) și
- **Indicatori de rezultat**
(exporturile de tehnologie, gradul de inovare organizațională, inovările de produs și/sau proces).

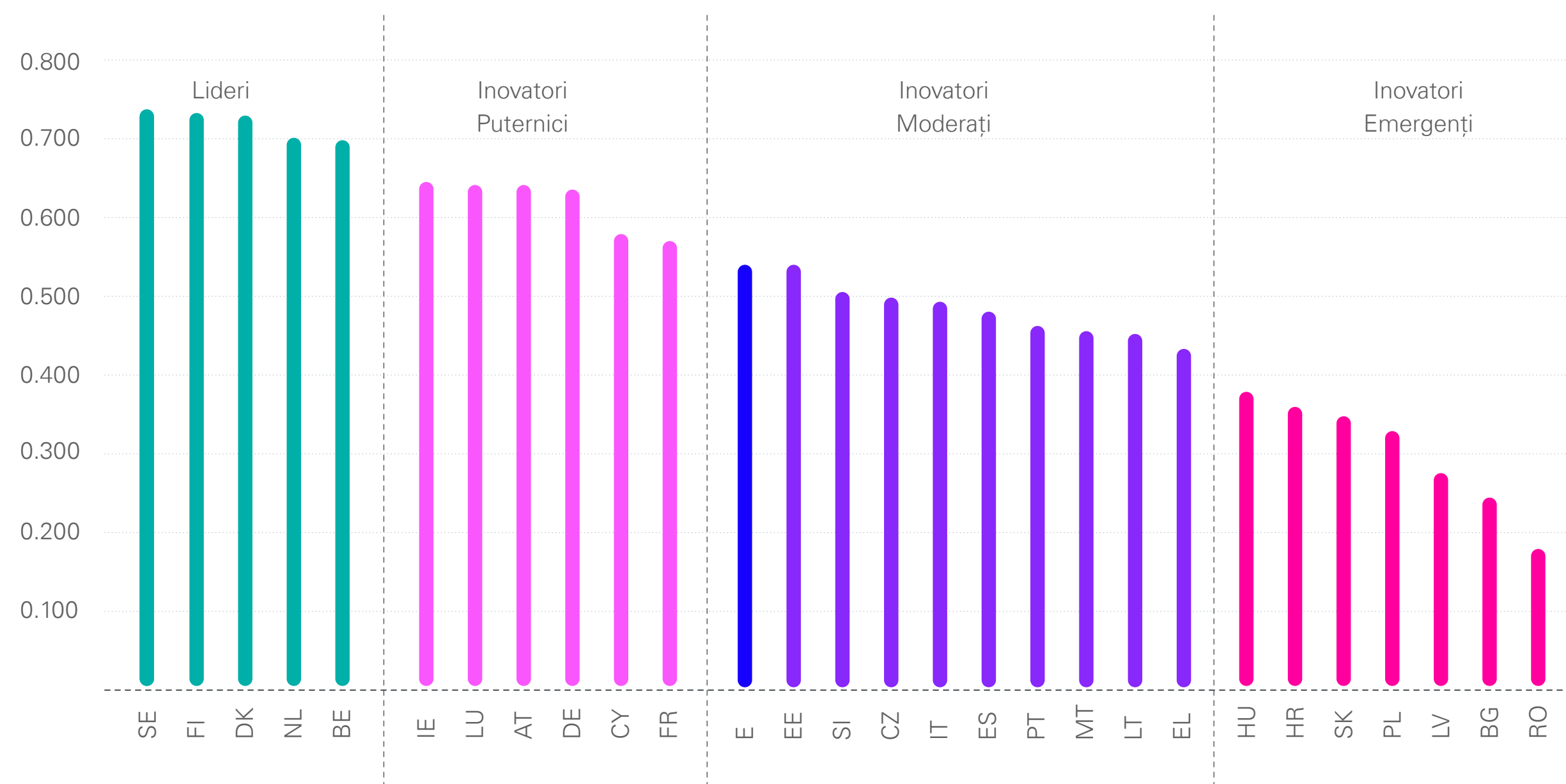
De-a lungul perioadei în care a fost realizat European Innovation Scoreboard (EIS), performanțele Uniunii Europene în materie de inovare s-au îmbunătățit, atât în ansamblul ei, cât și punctual pentru un număr important de state membre, dintre care cele mai spectaculoase creșteri au fost înregistrate de state precum Cipru, Estonia, Grecia, Lituania și Republica Cehă.

De asemenea, performanțele în materie de inovare ale Croației și Poloniei au crescut într-un ritm mai accelerat față de media europeană. Ce este cu adevărat îngrijorător este că, din 2016 până în 2022, performanțele României în materie de scor general au continuat să scadă, țara noastră aflându-se la o distanță semnificativă inclusiv de penultimul loc, ocupat de Bulgaria.

Conform datelor raportate de Comisia Europeană, avantajele competitive ale României vin din gradul mare de penetrare a infrastructurii broadband (depășind chiar performanțele înregistrate la nivel de UE27 cu 35,9%).

În ceea ce privește scorul privind finanțarea și sprijinul sectorului CDI, acesta este în foarte mare parte reprezentat de capitalul de risc (aflându-se la 72,6% din media UE27), în timp ce investițiile CDI aferente sectorului public sunt foarte mici (3,6% din media UE27), exportul de produse mid și high-tech, exportul de servicii "knowledge-intensive", materie și cheltuielile capitalului de risc.

Figura nr. 5 Performanțele generale ale UE27 în materie de inovare conform metodologiei EIS

Sursă: European Innovation Scoreboard (2022)

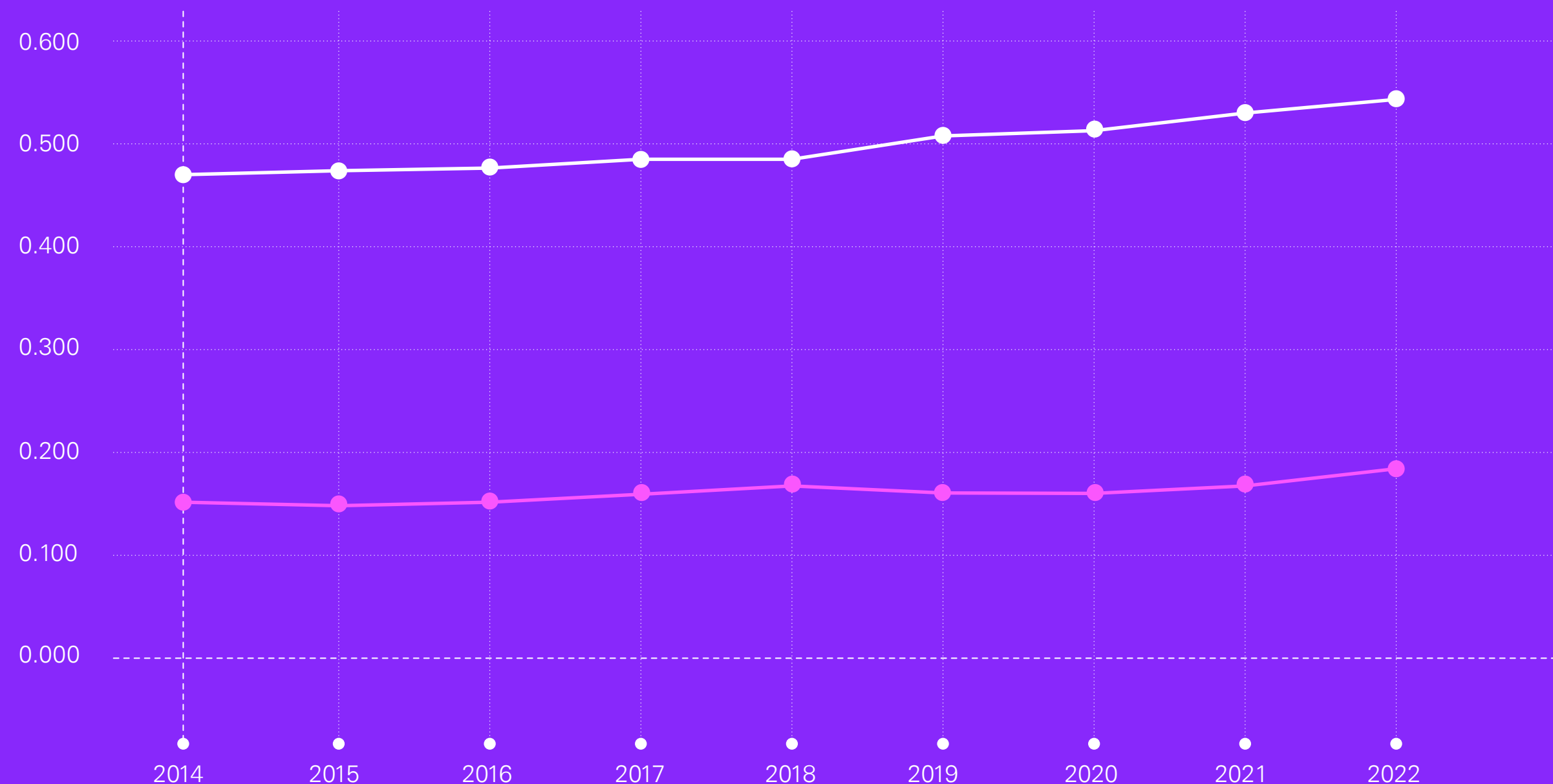
În același timp, raportul menționează că printre punctele slabe ale României în materie de inovare, se remarcă: procentul populației având studii superioare finalizate, inovatori în materie de procese de afaceri, nivelul de cooperare între IMM-uri inovatoare, mobilitatea cercetătorilor și angajabilitatea în întreprinderile inovatoare.

În final, observăm că în ultimii opt ani, performanța relativă a României față de cea raportată de Uniunea Europeană a rămas relativ neschimbată.

Cu toate acestea, deși începând cu anul 2018, performanța generală a Uniunii Europene s-a remarcat a fi în ușoară creștere, România tinde să rămână la același nivel de performanță generală în inovare, ce va afecta în mod negativ distanța țării noastre față de media UE pe termen lung.

Analizând rezultatele obținute de România în anul 2022 în comparație cu anul trecut, observăm că țara noastră a înregistrat creșteri semnificative la nivelul următorilor indicatori: nivelul de penetrare a rețelei broadband (+24,2%), exportul de servicii "knowledge-intensive" (+12,2%) și cheltuielile cu CDI pe cap de angajat (+8,2%).

Figura nr. 6 Evoluția indicelui EIS: UE27 vs. România (2014-2022)

Sursă: European Innovation Scoreboard (2022)

România a înregistrat tendințe negative în comparație cu anul 2021 la nivelul următorilor indicatori: tehnologii de mediu (-39%), vânzarea de produse inovative (-31,1%) și colaborarea între IMM-urile inovative (-15,3%).

2.4. Finanțări în CDI

Pe lângă facilitățile fiscale disponibile pentru sectorul CDI, ce vor fi discutate pe larg pe parcursul prezentului studiu, este important de remarcat rolul pe care îl au, atât finanțările externe, cât și finanțările naționale în dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare-re-inovare.

Disponibilitatea capitalului pentru investiții și ușurința cu care acesta este accesat de companiile inovatoare sunt două dintre principalele motoare de dezvoltare a sectorului CDI, indiferent de contextul socio-economic al fiecărei țări în parte.

Prezentăm în continuare o serie de instrumente financiare, de la fondurile europene aflate sub managementul autorităților naționale (Programe Operaționale), la fonduri europene externe precum programul Orizont. Printre acestea, remarcăm și Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

În final, vom prezenta și schemele de ajutor de stat naționale și intensitatea acestora în ultimii 10 ani. Din prezenta analiză a fost exclus capitalul de risc,

precum fondurile de investiții și investițiile de tip "angel", din motivul că aceste instrumente financiare nu sunt foarte dezvoltate la nivelul României.

Este important să remarcăm oportunitățile majore pe care companiile inovatoare le au în perioada imediat următoare în ceea ce privește capitalul disponibil pentru investiții și proiecte inovatoare, în special în legătură cu inovarea de procese/produse sau pentru cercetarea în domeniul medical și farmaceutic.

2.4.1. Finanțări Externe

Pe lângă facilitățile fiscale puse la dispoziție de către Guvernul României și care sunt descrise mai jos în cadrul studiului de față, organizațiile și entitățile din sectorul CDI, atât publice cât și private, pot beneficia de o serie de finanțări externe pentru a susține

activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare. Prezentul studiu va prezenta succint principalele oportunități de finanțare externă, luând în considerare trei piloni principali: Programele Operaționale, Programul Național de Redresare și Reziliență, cât și finanțările puse la dispoziție de către Comisia Europeană prin intermediul programului Orizont Europa.

2.4.1.1. Programe Operaționale

În cadrul actualului exercițiu bugetar al Uniunii Europene (2021-2027), remarcăm următoarele programe operaționale finanțate prin politica de coeziune a UE: Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS), Programul Operațional Transport (POT), Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD), Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO),

Programul Operațional Sănătate (POS), Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF), Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ), Programul Operațional Asistență Tehnică cât și o serie de opt Programe Operaționale Regionale, câte unul pentru fiecare regiune de dezvoltare a României.

Dintre acestea, cele mai relevante pentru organizațiile și entitățile din domeniul CDI sunt următoarele:

POCIDIF

Strategia de dezvoltare a programului este intens concentrată, atât pe IMM-urile și companiile mari ce desfășoară activități de CDI, cât și pe instituțiile/organizațiile ce desfășoară această activitate, precum universități și Institute Naționale de Cercetare - Dezvoltare.

Se va beneficia de sprijin în derularea de proiecte în domeniul tehnologiilor avansate, și pentru integrarea actorilor privați în ecosistemul național de CDI.

De asemenea, programul cuprinde o componentă importantă de sprijin pentru creșterea competitivității IMM-urilor, inclusiv prin promovarea activităților de inovare în materie de produse/procese. Pe lângă acestea, se remarcă o atenție importantă acordată proiectelor de digitalizare a mediului de afaceri / ecosistemului CDI național. În total, programul va aloca aloca **1.050.000.000 EUR** pentru aceste tipuri de intervenții.⁸

POEO

O componentă relevantă a programului este legată de îmbunătățirea semnificativă a programelor de educație superioară. În acest sens, programul va finanța, dezvoltarea cât și implementarea de programe universitare în colaborare strânsă cu mediul de afaceri, astfel încât oferta universitară să fie aliniată la nevoile actuale a pieței muncii din România. Astfel, programul aloca **130.000.000 EUR** pentru aceste tipuri de intervenții.⁹

POS

Programul se concentrează în principal pe intervenții adresate sectorului de sănătate, și conține o componentă importantă de dezvoltare a capacităților de cercetare și inovare în sănătate. Astfel, vor fi sprijinite programe dedicate cercetării și/sau utilizării clinice de produse medicale inovative (vaccinuri, seruri, medicamente).

De asemenea, vor fi sprijinite activitățile de cercetare fundamentală, mai ales în ceea ce privește domeniul bolilor netransmisibile și genomicii.

Toate aceste inițiative vor avea o componentă importantă de colaborare între mediul privat și cel public. Astfel, programul aloca **196.142.200 EUR**¹⁰ pentru aceste tipuri de intervenții.

POTJ

Din necesitatea de sprijinire a teritoriilor celor mai afectate de tranziția către neutralitatea climatică și evitarea adâncirii disparităților regionale în județele Mureș, Prahova, Galați, Dolj, Gorj, Hunedoara, Programul Operațional Tranziție Justă finanțează ca o primă prioritate dezvoltarea spiritului antreprenorial, a IMM-urilor, a cercetării și inovării și a digitalizării, printr-un buget total alocat la nivelul întregului program de aproximativ **2 miliarde EUR**.¹¹

Beneficiari ai proiectelor de CDI sunt parteneriate ale întreprinderilor cu organizații CDI, universități, institute de cercetare, entități de inovare și transfer tehnologic.

⁸ Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (2022), Sinteza Programului Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare Și Instrumente Financiare 2021-2027 (POCIDIF), 817ff190091f6ccfb46fbfd49fd8f220.pdf (gov.ro)

⁹ Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, SFC2021 Program sprijinit din FEDR (Investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică), FSE+, Fondul de coeziune și FEPAM – articolul 21 alineatul (3), 1cf4febedcf59992b59bb451926d9715.pdf (gov.ro)

¹⁰ Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, SFC2021 Program sprijinit din FEDR (Investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică), FSE+, Fondul de coeziune și FEPAM – articolul 21 alineatul (3), 1cf4febedcf59992b59bb451926d9715.pdf (gov.ro)

¹¹ Program Operațional Tranziție Justă – AXA 1 – O tranziție justă prin dezvoltarea spiritului antreprenorial, a IMM-urilor, a cercetării și inovării și a digitalizării - Oportunitati financiare UE (gov.ro)

2.4.1.2. Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

Planul Național de Redresare și Reziliență este finanțat de un nou instrument financiar al Uniunii Europene, denumit Next Generation EU (NGEU). Acest pachet de redresare economică are rolul de a sprijini Statele Membre UE în a își reveni din șocurile economice suferite în urma pandemiei COVID-19.

Acesta a fost înființat de principiu în 21 iulie 2020 și adoptat în data de 14 decembrie 2020. NGEU are o valoare totală de 750 miliarde EUR și va funcționa din 2021 până la finele anului 2026.

Din cadrul PNRR, remarcăm două componente relevante pentru prezentul studiu și pentru sectorul CDI din România: **componenta 8: Reforma fiscală și reforma pensiilor**, respectiv **componenta 9: Suport pentru sectorul privat și CDI**.

În cadrul **componentei de reformă fiscală și de pensii**, se are în vedere

crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare.

Având în vedere diversele disfuncționalități ale pieței din România, atât pe partea de cerere, cât și pe partea de ofertă, în primii cinci ani de activitate ai BND, se are în vedere ca banca să acopere 8% din decalajele de finanțare identificate la nivelul sectorului de

CDI, dar și 50% din decalajele de finanțare pentru IMM-uri inovatoare. Până în 2026, guvernul așteaptă ca banca să acorde instrumente financiare în valoare de **300 milioane EUR anual**.

De asemenea, în cadrul aceleiași componente de reformă fiscală, se are în vedere reforma Agenției Naționale de Administrare Fiscală

(ANAF) prin digitalizare, modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice, îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară, cât și revizuirea cadrului fiscal. Bugetul total pentru componenta 8: Reforma fiscală și reforma pensiilor este de **456,93 milioane EUR**.¹²

În cadrul componentei ce are în vedere **sprijinirea sectorului privat și CDI**, se urmărește transparentizarea legislativă, debirocratizarea și simplificarea procedurală pentru mediul privat, ca și eficientizarea guvernantei în domeniul CDI, reforma carierei de cercetător și consolidarea cooperării dintre mediul de afaceri și cel de cercetare. Bugetul total alocat pentru

Componenta 9: Suport pentru sectorul privat și CDI este de **2.558,63 milioane EUR**.¹³

Astfel, se remarcă un set de investiții importante, precum punerea la dispoziția mediului privat a unor instrumente financiare pentru investiții în reziliență, acțiune climatică și digitalizare. De asemenea, vor exista scheme de

ajutor de stat și de minimis pentru sectorul privat pentru digitalizare (**500 milioane EUR**) și listare la bursă (**35 milioane EUR**).

De asemenea, această componentă prevede inclusiv un program de atragere din străinătate a resurselor umane înalt specializate pentru activități de CDI, un program de consolidare a excelenței în cercetare

și de susținere a României în participarea la parteneriatele și misiunile din cadrul programului Orizont Europa.

¹² Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Planul Național De Redresare Și Reziliență (PNRR), Partea II. Componenta 8 – Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii, NATIONAL RECOVERY AND RESILIENCE PLAN (PNRR) (gov.ro)

¹³ Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Planul Național De Redresare Și Reziliență (PNRR), Partea II. Componenta 9 – Suport pentru sectorul privat și CDI, NATIONAL RECOVERY AND RESILIENCE PLAN (PNRR) (gov.ro)

2.4.1.3. Orizont Europa

Uniunea Europeană are ca obiectiv consolidarea bazelor sale științifice și tehnologice prin realizarea unui Spațiu European de Cercetare (ERA) în care cercetătorii, cunoștințele științifice și tehnologia să circule liber.

Acest obiectiv poate fi realizat și prin încurajarea competitivității în acest spațiu de cercetare, inclusiv a mediului de afaceri, promovând în același timp toate activitățile de cercetare și de inovare care vizează îndeplinirea priorităților strategice ale Uniunii, priorități care au ca obiectiv final promovarea păcii, a valorilor Uniunii și a bunăstării statelor membre.

În cadrul acestui obiectiv general, pentru a obține un impact științific, tehnologic, economic, precum și asupra mediului înconjurător sau asupra societății, și pentru a maximiza valoarea adăugată realizată de UE prin investițiile sale în cercetare și

inovare, a fost implementat, printre altele, și programul-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa 2021-2027.

Acest program reprezintă, în fapt, principalul instrument pus la dispoziție de către Uniunea Europeană pentru companii în vederea finanțării activităților de cercetare-dezvoltare, cu scopul creșterii investițiilor în acest domeniu.

Totodată, acest instrument, creează o legătură strânsă între țările beneficiare prin regulile și facilitățile comune prevăzute, fiind acordat la nivel european, iar companiile localizate în jurisdicții care sunt mai puțin dezvoltate din punct de vedere al efervescentei domeniului de cercetare-dezvoltare sunt motivate să apeleze la aceste tipuri de stimulente pentru a atinge un nivel de dezvoltare similar companiilor din jurisdicțiile care au un grad ridicat al investițiilor în domeniul de cercetare-dezvoltare.

Programul are un buget total de 95,51 miliarde EUR, din care 5,4 miliarde EUR provin din cadrul instrumentului Next Generation EU. De asemenea, 35% din toate cheltuielile programului vor fi în conformitate cu obiectivele climatice ale UE.

În cadrul programului anterior, Orizont 2020 (Horizon 2020, H2020), valoarea totală a proiectelor de cercetare implementate de organizațiile din România a fost de 382,3 milioane EUR, reprezentând 0,45% din totalul investit la nivel de program. 1.617 organizații românești au participat la program, reprezentând 0,91% din totalul participanților.

După cum se poate observa din graficul de mai jos, Macroregiunea 3 a reușit să atragă cele mai multe proiecte din România, scorul obținut se explică prin faptul că majoritatea organizațiilor/entităților de CDI ce au avut succes în cadrul programului Orizont 2020 se află în regiunea București-Ilfov.

Figura nr. 7 Rata de atragere a finanțărilor Orizont Europa pe Macroregiuni (2014-2020)

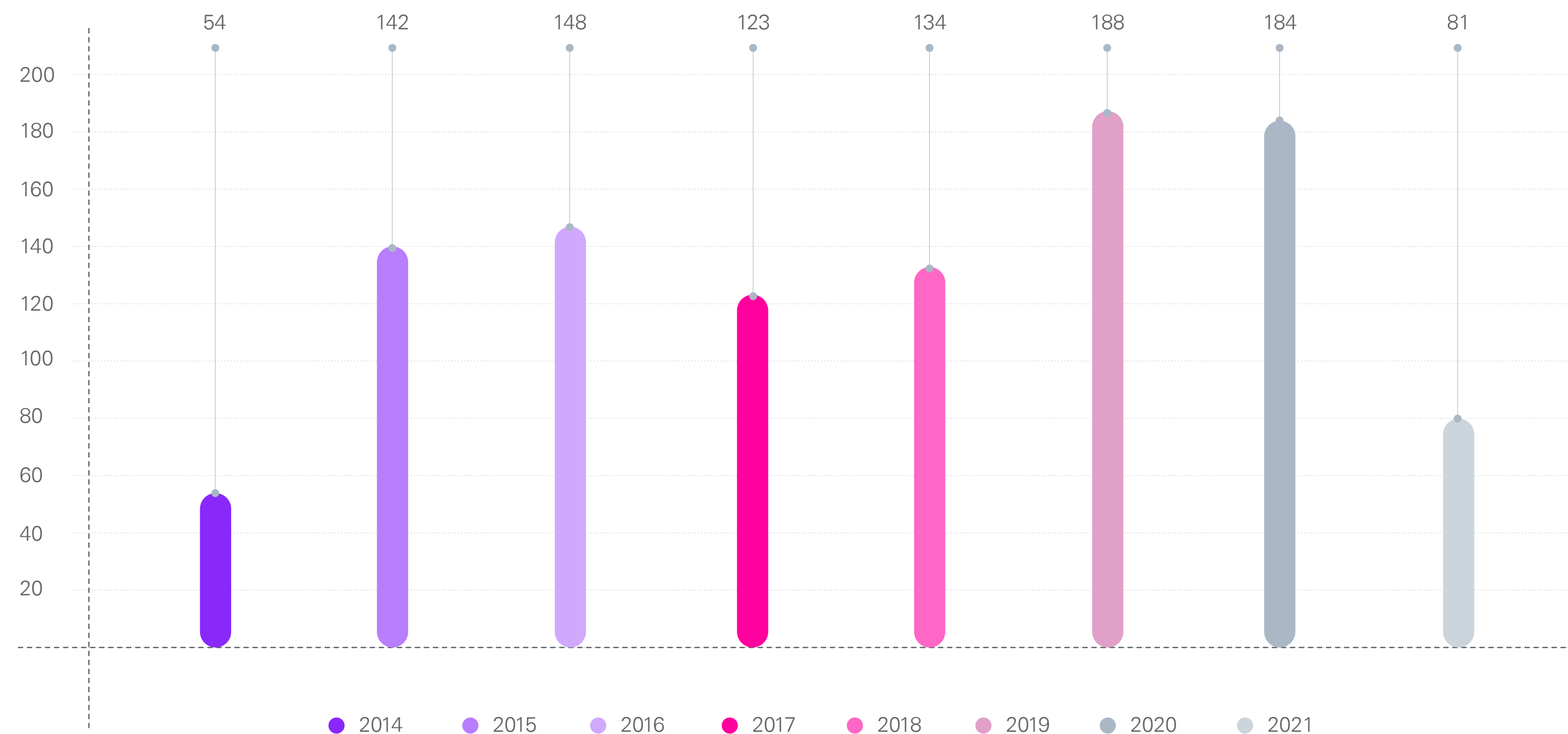

Sursă: Orizont Europa (2022)

În total, au fost semnate 725 de acorduri de grant, iar distribuția acestora pe ani este reprezentată în graficul alăturat.

Se remarcă faptul că organizațiile de CDI din România au avut un apetit mai mare pentru scrierea și depunerea de proiecte de cercetare în ultimii ani ai programului: 2019 (188) și 2020 (184).

Figura nr. 8 Granturile semnate de organizații din România, Orizont Europa (2014-2020)

Printre cele mai de succes organizații/ entități de CDI din cadrul programului H2020 se numără instituțiile de învățământ terțiar, operatori economici și Institute Naționale de Cercetare-Dezvoltare.

Lista cu cele mai de succes 10 organizații în cadrul programului H2020 se află în tabelul alăturat:

Figura nr. 9 Top 10 organizații în materie de proiecte semnate în cadrul Orizont Europa (2014-2020)

Nr. Crt	Participant	Nr. Proiecte	Costuri totale (EUR)
1	Unitatea Executivă Pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării	70	34.421.488,29
2	Universitatea Politehnică din București	57	19.347.274,48
3	Software Imagination & Vision SRL	45	18.776.990,29
4	Siveco România S.A.	32	6.465.887,89
5	Universitatea Tehnică Cluj-Napoca	32	7.437.322,57
6	Universitatea din București	32	3.500.765,47
7	Universitatea Babeș Bolyai	30	6.535.831,84
8	Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară Horia Hulubei	22	6.522.465,87
9	Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Optoelectronica Inoe 2000	18	2.129.202,09
10	Siemens SRL	17	4.494.062,50

2.4.2. Ajutor de stat

Pe lângă finanțările externe disponibile, precum fondurile ce provin din politica de coeziune a Uniunii Europene, remarcăm faptul că există disponibile inclusiv scheme de ajutor de stat pentru anumite activități de CDI.

Deși la nivelul Uniunii Europene, conform Art. 107, alin. (1) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE) este stabilit principiul conform căruia ajutoarele de stat sunt interzise, mai ales pentru a nu denatura competiția la nivelul pieței interne, există anumite cazuri în care astfel de ajutoare pot fi compatibile, în temeiul Art. 107, alin (1) și (2) din TFUE.

Astfel, Comisia Europeană a stabilit o serie de măsuri de CDI pentru care ajutoarele de stat ar putea fi compatibile, în anumite condiții, cu piața internă. Printre acestea se numără:

Figura nr. 10 Excepții privind ajutoarele de stat în materie de CDI

Nr. Crt.	Tip de ajutor	Observații
1	Ajutoare pentru proiecte de CDI	Numai în cazul în care partea din proiectul de cercetare care beneficiază de ajutor se încadrează în categoriile de cercetare fundamentală și dezvoltare experimentală.
2	Ajutoare pentru studii de fezabilitate	Se pot aplica ajutoare de stat pentru studii de fezabilitate aferente proiectelor de CDI, care vizează remedierea unui eșec al pieței legat în principal de informații imperfecte și asimetrice.
3	Ajutoarele pentru construirea și modernizarea infrastructurilor de cercetare	Se pot aplica ajutoare de stat pentru infrastructurile de cercetare. Comisia identifică infrastructura de cercetare ca fiind centrală pentru atingerea obiectivelor Uniunii, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung.
4	Ajutoarele pentru activități de inovare	Aceste tipuri de ajutoare pot fi acordate pentru obținerea, validarea și protejarea brevetelor și altor active necorporale, pentru detașarea personalului cu înaltă calificare, precum și pentru achiziționarea de servicii de consultanță și de asistență în domeniul inovării.
5	Ajutoarele pentru clusterelor de inovare	Ajutoarele de stat pot interveni prin sprijinirea investițiilor în infrastructuri comune și deschise pentru clusterelor de inovare și, în al doilea rând, prin sprijinirea, timp de cel mult 10 ani, a funcționării clusterelor.

Sursă: Comunicarea Comisiei 2014/c 198/01: Cadrul pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare

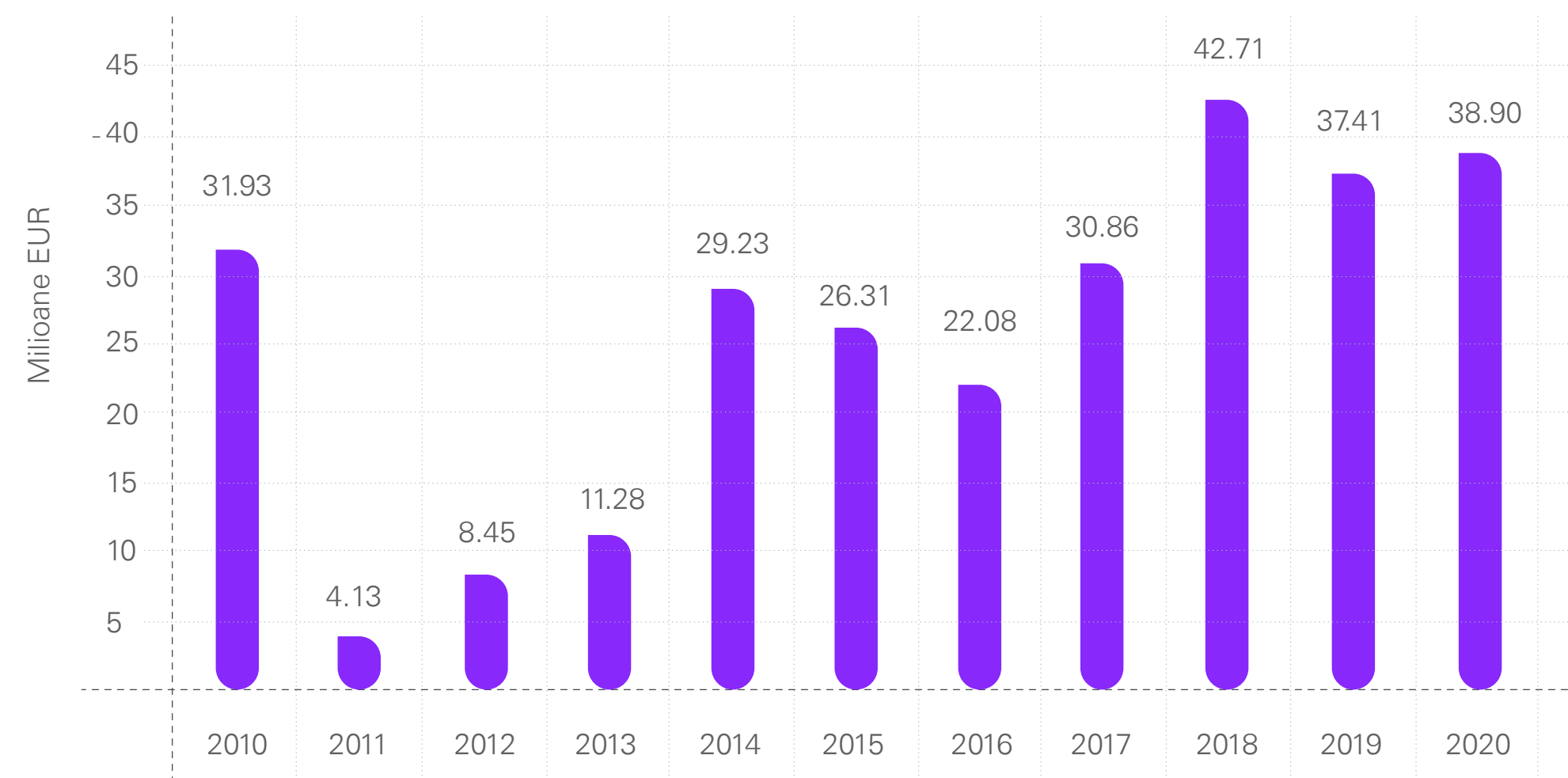
Anual, Comisia Europeană lansează un raport privind ajutoarele de stat oferite de către Statele Membre ale Uniunii Europene, intitulat "EU State-aid Scoreboard". Cel mai recent raport, aferent anului 2021, a fost lansat pe data de 8 septembrie 2022.

Conform rezultatelor studiului, 86,9% din totalul cheltuielilor cu schemele de ajutor de stat au fost realizate în următoarele domenii de intervenție:

- **Ajutor regional (Art. 14): 49,1%;**
- **Ajutor sub forma reducerilor în materie de taxe de mediu conform Directivei 2003/96/EC privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității (Art. 44): 30%;**
- **Ajutor sub forma de investiții pentru porturi interioare (Art. 56c): 4,2%;**
- **Cercetare industrială (Art. 25(2)(b)): 3,6%.**

Analizând situația cheltuielilor cu ajutoarele de stat realizate de către România în termeni absoluți, observăm că există o tendință relativ pozitivă începând cu anul 2014. Deși oferta de scheme de ajutor de stat pentru activitățile de CDI au scăzut considerabil în anii 2011 (4,13 milioane EUR), 2012 (8,45 milioane EUR) și 2013 (11,28 milioane EUR). Cu toate acestea, în prezent, cheltuielile au crescut, atingând un maxim de 42,71 milioane EUR în 2018.

Figura nr. 11 Scheme de ajutor de stat pentru CDI

Sursă: European State-aid Scoreboard (2022)

Graficul alăturat prezintă situația privind cheltuielile cu schemele de ajutor de stat în materie de CDI ca procent din PIB, atât pentru România, cât și pentru media aferentă UE27 în perioada 2010-2020.

După cum se poate observa, România se află constant sub nivelul mediu al Uniunii Europene în materie de ajutoare de stat pentru activitățile de CDI.

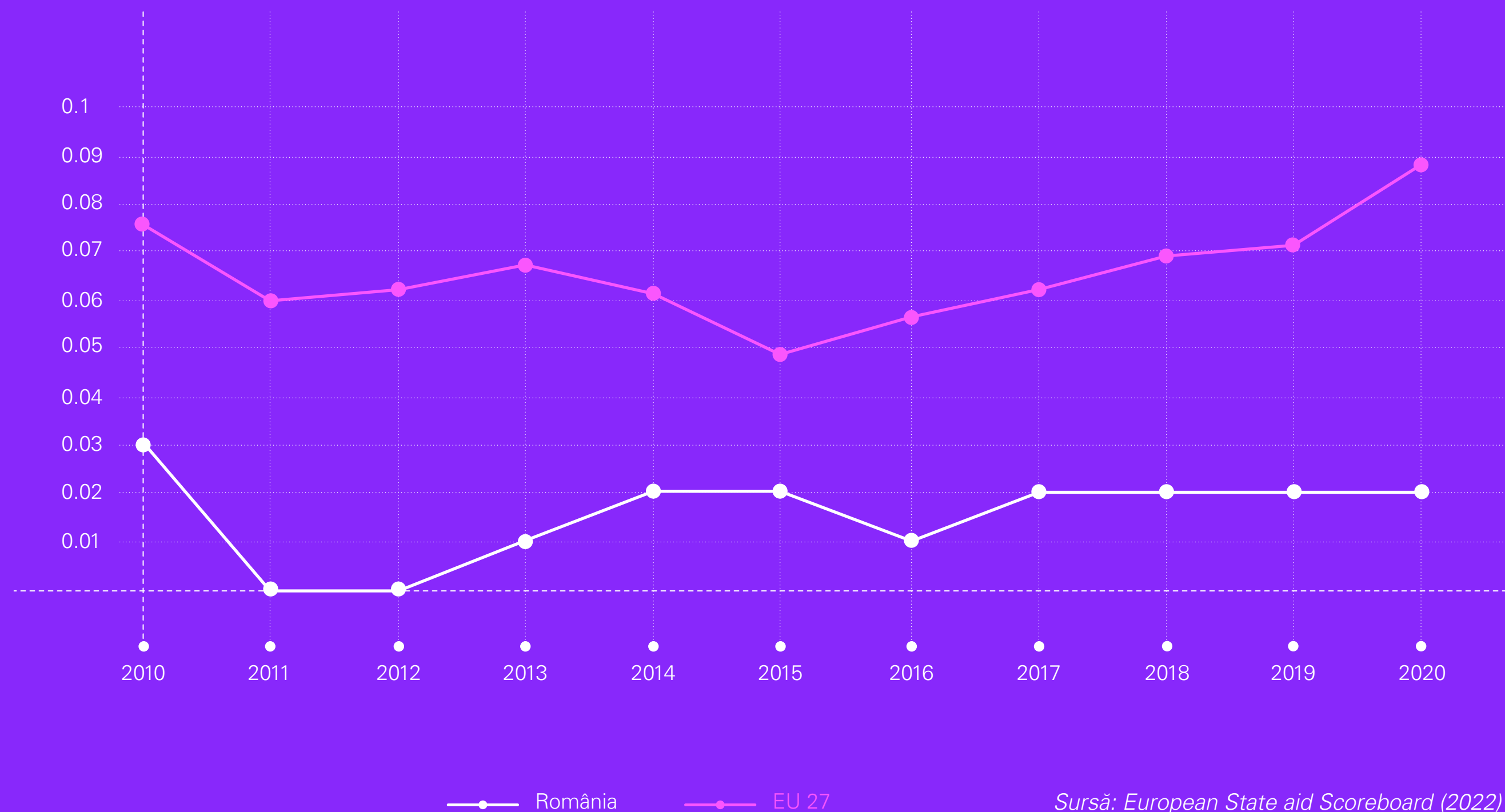
De asemenea, observăm că, deși în ultimii 4 ani, schemele de ajutor de stat la nivelul Uniunii au crescut considerabil, cheltuielile realizate de statul român, nu doar că au stagnat, ci chiar au scăzut marginal.

2.4.3. Planul Național de Cercetare - Dezvoltare și Inovare 2022 - 2027 ¹⁴

Bugetul de stat finanțează, de asemenea, activități de cercetare, dezvoltare, inovare la nivel național prin intermediul Planului Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare 2022 – 2027, finanțat de la bugetul de stat cu un buget maxim de 60 miliarde RON, structurat pe zece programe de finanțare.

Scopul programului este de a crește gradul de competitivitate al produselor și serviciilor prin încurajarea activităților de CDI prin intermediul parteneriatelor între actorii publici și cei privați în vederea transferării rezultatelor cercetării către piață, și colaborări internaționale. Prin bugetul alocat acestui program se dorește atingerea țintei de 1% din PIB direcționat către activități de cercetare-dezvoltare.

Figura nr. 12 Cheltuielile cu schemele de ajutor de stat în materie de CDI (%PIB)

¹⁴ Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, Planul Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2022-2027, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării :: www.research.gov.ro

2.5. Concluzii

Ca să conchidem, remarcăm faptul că România nu a avut progrese semnificative în ceea ce privește dezvoltarea sectorului de CDI. În prezent, țara noastră este codașa Europei raportat la cheltuielile cu activitățile de CDI, cu doar 0,47% din PIB mergând către aceste tipuri de activități.

Această tendință este îngrijorătoare, în special datorită faptului că, la nivelul Uniunii Europene, statele membre par să continue să accelereze rata de creștere a acestor tipuri de investiții.

Subfinanțarea cronică vine cu efecte negative, nu doar în ceea ce privește intensitatea inovării și apetitul companiilor de a investi în diverse modificări de procese și/sau produse. Analiza indicatorilor macro-economici a relevat faptul că țara noastră se află pe o pantă descendentă, inclusiv în ceea ce privește numărul cercetătorilor angajați cu normă întreagă, fapt ce ne poziționează pe ultimul loc în UE.

Există, cu toate acestea, anumite avantaje competitive pe care țara noastră le are și pe care ar putea să le valorifice pe termen scurt și mediu.

Printre acestea se numără faptul că România este printre cele mai performante țări din UE în ceea ce privește gradul de acoperire a rețelei broadband.

Totodată, observăm și îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește exportul de servicii "knowledge-intensive", sau cheltuielile cu CDI pe cap de angajat.

Din păcate, totuși, aceste cheltuieli trebuie în continuare accelerate pentru a putea face față ritmului de creștere observat la nivelul UE27. Resursa umană înalt calificată disponibilă la nivelul României nu este de asemenea, de neglijat.

În ceea ce privește ajutoarele de stat, deși se remarcă o creștere semnificativă a intensității în perioada 2011-2020, ele sunt ne semnificative în comparație cu media UE27. Astfel, remarcăm că principalele oportunități în materie de instrumente financiare sunt chiar fondurile externe provenite din instrumentul Next Generation EU, sau din politica de coeziune a Uniunii Europene.

Se remarcă, de asemenea, creșterea alocărilor de la bugetul de stat pentru finanțarea la nivel național a activității de cercetare-dezvoltare prin aprobarea recentă a Planului Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2022 - 2027 al cărui buget alocat urmărește atingerea țintei de 1% din PIB.

03

Stimulente fiscale pentru cercetare-dezvoltare

Experiența altor jurisdicții

3.1. Tipuri de stimulente. Sumar al facilităților fiscale pentru CDI pentru o selecție de jurisdicții

După cum am menționat în cadrul capitolelor anterioare, stimulentele pentru cercetare-dezvoltare reprezintă unul dintre principalii catalizatori ai CDI, aspect care conduce la creșterea economică și dezvoltarea pe termen lung a unei țări, între acestea existând o relație de cauzalitate indirectă.

Astfel, existența facilităților pentru cercetare-dezvoltare motivează companiile să crească nivelul de investiții pentru realizarea unor astfel de activități în industriile în cadrul cărora activează. Prin urmare, investițiile în acest domeniu, efectuate de către companiile care beneficiază de stimulentele pentru

cercetare-dezvoltare, reprezintă un factor-cheie care consolidează competitivitatea, antrenează creșterea forței de muncă, compensează eșecurile pieței și, în cele din urmă, contribuie la dezvoltarea economică durabilă.

Modalitățile prin care jurisdicțiile la nivel global oferă sprijin pentru activitățile de cercetare-dezvoltare se împart, în principal, în două categorii: acordarea stimulentei în mod direct (prin programe de finanțare interne și externe, așa cum a fost prezentat în cadrul capitolelor anterioare), sau acordarea acestora în mod indirect (prin stimulente fiscale și alte instrumente) pentru

entitățile care sunt implicate în astfel de activități, cu scopul de a impulsiona investițiile private în acest domeniu.

Stimulentele pentru astfel de activități, ca și legislația pentru susținerea investițiilor în cercetare-dezvoltare din întreaga lume, se află într-o continuă evoluție, jurisdicțiile încercând să atragă cât mai multe investiții prin oferirea unor pachete de stimulente din ce în ce mai atractive și mai variate. Vom detalia mai jos aceste aspecte prin intermediul unor exemple relevante în acest sens.

Tipuri de facilități pentru activitățile de cercetare-dezvoltare¹⁵

Majoritatea jurisdicțiilor acordă mai multe tipuri de stimulente pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, în funcție de obiectivele specifice urmărite. Ele nu sunt folosite, însă, în

mod exhaustiv, alegerea tipurilor de facilități pentru încurajarea activităților de cercetare-dezvoltare fiind realizată la nivel național, de fiecare jurisdicție în parte.

¹⁵ KPMG LLP (2022). Global R&D Incentives Guide

Astfel, cele mai des întâlnite tipuri de facilități disponibile la nivel global în materie de cercetare-dezvoltare sunt:

Deducerile suplimentare pentru cercetare-dezvoltare la calculul impozitului pe profit

ele reduc efectiv baza de impozitare înainte de calcularea obligației fiscale (se reduce valoarea impozabilă înainte de calcularea impozitului).

Creditele fiscale pentru cercetare-dezvoltare

sunt acele sume care reduc în mod direct obligațiile fiscale datorate de contribuabil după ce ele au fost calculate.

Prevederile legislative privind amortizarea accelerată

a cheltuielilor pot fi aplicate pentru activele utilizate în cadrul activităților de cercetare-dezvoltare; în această categorie intră utilajele și echipamentele tehnologice.

Regimurile speciale de taxare

pentru activități de cercetare-dezvoltare – sunt acele regimuri de impozitare a profitului obținut din astfel de activități cu o cotă de taxare redusă (preferențială). Aceste regimuri implementate de mai multe țări pentru a încuraja activitățile de cercetare-dezvoltare au ca rezultat impozite mai mici, prin taxarea veniturilor provenite din licențierea, sublicențierea, vânzarea rezultatelor CDI sau transferul drepturilor de proprietate intelectuală calificate drept CDI, cu o cotă de impozitare redusă (preferențială).

Stimulentele privind salariile

includ stimulente sau scutiri aferente impozitului pe venit și reducerea contribuțiilor privind asigurările sociale pentru personalul implicat în activități de cercetare-dezvoltare.

Alte stimulente pentru cercetare și dezvoltare

pot include, fără a se limita la acestea, următoarele: finanțările interne sau externe (detaliate deja), împrumuturi, scutiri de impozite și rambursări de TVA, scutiri temporare de impozite, etc.

După cum am menționat mai sus, însă, mediul fiscal și de reglementare este în continuă evoluție în ceea ce privește domeniul de cercetare-dezvoltare. Această evoluție este vizibilă în mod special în cadrul legislațiilor unor țărilor precum Polonia și

Lituania, care recent, au crescut deducerile suplimentare, acestea putând ajunge până la 300% din valoarea cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea.

Facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare - experiența altor state

În tabelul alăturat, puteți găsi laolaltă principalele tipuri de facilități fiscale și alte stimulente privind taxarea, disponibile pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, atât în țări din regiunea CEE, cât și în alte jurisdicții cu experiență vastă în stimularea activităților de cercetare-dezvoltare.

Legendă

- X** facilitate disponibilă
- facilitatea nu este disponibilă

Sursă: Analiză KPMG

Figura nr. 13 Stimulente fiscale pentru CDI disponibile la nivel global pentru anul 2022 (selecție reprezentativă)

Jurisdicție	Deduceri suplimentare	Credit fiscal	Amortizare accelerată	Stimulente privind brevetele	Stimulente privind salariile	Alte facilități fiscale pentru cercetare-dezvoltare
Bulgaria	-	-	-	-	-	X
Cehia	100%-110%	-	-	-	-	X
Croația	125%-200%	-	-	-	-	X
Estonia	-	-	-	-	-	X
Franța	-	X	X	X	X	X
Germania	-	X	-	-	-	-
Grecia	100%	-	-	X	-	-
Israel	-	-	-	X	X	X
Italia	-	X	-	X	X	X
Letonia	-	-	-	-	-	X
Lituania	300%	X	X	X	-	X
UK	130%	X	X	X	-	X
Polonia	100%-200%	X	-	X	-	X
România	50%	-	X	-	X	-
Slovacia	200%	X	-	X	-	X
Slovenia	100%	-	-	-	-	X
SUA	depinde de fiecare stat federal în parte	X	-	-	-	X
Ungaria	100%	X	-	X	X	X

Pentru a observa în detaliu evoluția realizată în ultimii ani de majoritatea jurisdicțiilor selectate, prezentăm mai jos, comparativ, și situația stimulentei pentru activitățile de cercetare-dezvoltare disponibile în anul 2017 în regiunea CEE, așa cum au fost prezentate acestea, în cadrul analizei realizate de KPMG în România, în contextul studiului anterior.

Legendă

- X facilitate disponibilă
- facilitatea nu este disponibilă

Figura nr. 13 Stimulente fiscale pentru CDI disponibile la nivel global pentru anul 2022 (selecție reprezentativă)

Jurisdicție	Deduceri suplimentare	Credit fiscal	Alte facilități fiscale pentru cercetare-dezvoltare
Bulgaria	-	-	X
Cehia	100%-110%	-	X
Croația	100%-170%	-	X
Estonia	-	-	X
Letonia	200%	-	X
Lituania	200%	-	X
Polonia	30%-50%	X	X
România	50%	-	X
Slovacia	25-50%	X	X
Slovenia	100%	-	X
Ungaria	100%	X	X

Sursă: Studiu KPMG România "Cercetare, dezvoltare și inovare - Stimulentele fiscale și creșterea economică în România, 2017"

După cum se poate observa din analiza celor două tabele, România se află printre puținele jurisdicții care acordă un nivel al deducerii suplimentare mai mic de 100% din totalul cheltuielilor eligibile pentru activitățile de cercetare-dezvoltare.

Deși în anul 2017, Slovacia și Polonia se regăseau împreună cu România sub acest prag, aceste jurisdicții au crescut puternic cotele de deducere pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare în ultimii ani.

Astfel, majoritatea jurisdicțiilor prezentate, acordă deduceri cu mult peste "oferta" României, cele mai atrăgătoare prevederi putând fi găsite în țări precum Lituania, Slovacia, Ungaria,

Polonia și Croația, unde deducerile suplimentare ating valori semnificative de până la 200%, ba chiar 300%, din totalul cheltuielilor eligibile pentru activitățile de cercetare-dezvoltare.

De asemenea, observăm faptul că toate jurisdicțiile analizate acordă diverse tipuri de stimulente fiscale pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, nelimitându-se doar la o deducere suplimentară, facilitatea principală oferită de România pentru stimularea investițiilor în acest domeniu.

Cu alte cuvinte, jurisdicțiile în cauză, pentru a fi sigure că obțin stimularea activităților de cercetare-dezvoltare utilizează instrumente fiscale cât mai variate.

Astfel, în ceea ce privește varietatea tipurilor de stimulente fiscale disponibile, se observă unele diferențe semnificative de abordare între România și celelalte țări analizate:

✓ Creditul fiscal este disponibil, de exemplu, în Polonia, Slovacia sau Ungaria; acesta se acordă cu respectarea legislației europene în domeniul ajutorului de stat, fiind impuse și unele condiții suplimentare. Spre deosebire de acordarea deducerilor suplimentare la calculul rezultatului fiscal, creditul fiscal permite, în anumite condiții, posibilitatea de a solicita rambursări de sume în cazul în care sunt înregistrate pierderi (situație des întâlnită în perioada de început a unei investiții), creditul fiscal putând fi astfel utilizat și ca instrument de stimulare selectivă, de exemplu a IMM

sau a investițiilor în regiuni defavorizate sau în sectoare de activitate de interes strategic;

✓ IMM beneficiază de condiții mai bune (facilități specifice sau un nivel mai ridicat al facilităților pentru cercetare-dezvoltare general aplicabile) în țări precum Polonia și Croația;

✓ Cuantumul semnificative ale deducerii suplimentare sunt acordate, de exemplu în Polonia, Lituania sau Slovenia, pentru investițiile în domeniul cercetării-dezvoltării constând în echipamente și active intangibile, respectiv în cheltuieli salariale;

✓ Diferite tipuri de activități de cercetare-dezvoltare (cercetare fundamentală, cercetare-dezvoltare aplicativă, dezvoltare tehnologică) beneficiază de

niveluri diferite ale deducerii suplimentare în Croația;

✓ În Cehia și Slovacia, cuantumul facilităților fiscale CDI se majorează pentru partea din cheltuieli de cercetare-dezvoltare realizată în plus față de anul precedent, fiind stimulată astfel creșterea investițiilor de la un an la altul;

✓ Centrele de cercetare-dezvoltare pot beneficia de facilități suplimentare (Polonia), similar cu prevederile privind scutirea de impozit pe profit a entităților din România, ce efectuează exclusiv activități de cercetare-dezvoltare (începând din ianuarie 2017). În România, scutirea a rămas, practic, neaplicabilă, întrucât prevederea nu a fost acompaniată de norme de aplicare.

Pe lângă nivelul deducerii suplimentare a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare și varietatea facilităților fiscale oferite, trebuie avute în vedere și claritatea sau ușurința de aplicare a prevederilor legislative, precum și cât de largă este sfera activităților eligibile ce sunt luate în considerare pentru aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare.

Existența unor facilități fiscale cu mecanisme de aplicare și prevederi legislative simple, care să nu genereze riscuri în inspecții fiscale ulterioare, aceasta pare să fie rețeta de succes, așa cum o arată exemplele de bune practici.

Spre exemplu, un aspect important, care face diferența, este acela că agenții economici din Polonia pot aplica pentru facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare fără a avea un risc asociat. În cazul lor, există posibilitatea obținerii unei preaprobări a aplicării facilităților în cauză de la autoritățile fiscale.

Această pre-aprobare, al cărei mecanism de funcționare este clar și care nu este nici foarte costisitoare, este opozabilă în cazul unei inspecții fiscale. Având acest confort total, în Polonia companiile pot aplica facilitățile de cercetare-dezvoltare fără grija că beneficiul fiscal s-ar putea transforma într-un risc.

Privind sfera activităților eligibile ce sunt luate în considerare pentru aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare, un exemplu relevant privește criteriile stabilite de fiecare jurisdicție în parte pentru determinarea activităților de cercetare-dezvoltare ce pot primi deducerea suplimentară, spre exemplu.

Astfel, deși țări precum România, Polonia și Ungaria respectă în mod general, criteriile de eligibilitate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare cuprinse în cadrul Manualului Frascati, acestea sunt respectate într-o măsură diferită de către fiecare jurisdicție menționată, iar sfera activităților eligibile este, spre exemplu, mai largă în Polonia și Ungaria, dat fiind faptul că trebuie respectată o serie mai restrânsă a criteriilor de eligibilitate, comparativ cu România care le respectă în totalitate.

Acest aspect se datorează faptului că legislația din România face o trimitere generală la Manualul Frascati, nedistingând în mod specific criteriile de urmat, iar contribuabilii, nedorindu-și riscuri aferente, au aplicat și au interpretat în mod strict aceste criterii.

De asemenea, suplimentar celor menționate mai sus, în țări precum Polonia și Ungaria, nivelul deducerii suplimentare poate fi diferit în funcție de tipul de contribuabil care aplică, respectiv, dacă acesta este un centru de cercetare-dezvoltare sau un IMM, se aplică anumite cote de deducere în momentul în care se calculează deducerea suplimentară, spre exemplu, comparativ cu România, unde deducerea suplimentară pentru activități de cercetare-dezvoltare este aceeași pentru orice tip de contribuabil, cu condiția ca acesta să fie plătitor de impozit pe profit.

3.2. Modele de succes în aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare

Competiția între state se manifestă și prin facilitățile fiscale sau de altă natură oferite investitorilor locali sau străini. Cu alte cuvinte, atractivitatea unei țări pentru investitori este dată și de stimulentele fiscale de care pot beneficia pentru activitățile de CDI. Mai jos prezentăm măsurile luate din CEE pentru a reuși să crească investițiile în domeniul CDI. Exemplele sunt oferite, atât prin raportare la rezultatele studiului KPMG în România din 2017, cât și la exemplele altor jurisdicții cu experiență vastă în stimularea activităților de cercetare-dezvoltare.

Pentru a ne asigura că studiile de caz prezentate sunt relevante, am ales să prezentăm jurisdicțiile din CEE asemănătoare cu România din punct de vedere arie geografică și economie. Astfel, analiza realizată se bazează pe o serie de indicatori semnificativi, precum PIB în termeni nominali și PIB per capita, proporția cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea în PIB, precum și proporția cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea ale sectorului public și privat în totalul cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea.

3.2.1. Polonia¹⁶

Polonia este una dintre țările europene care oferă numeroase și variate stimulente pentru cercetare-dezvoltare, printre acestea fiind incluse deduceri foarte avantajoase, așa cum am mai arătat, constând în valori de până la 200% din valoarea anumitor cheltuieli eligibile pentru activitățile de cercetare-dezvoltare.

Figura nr. 15 Analiza comparativă a jurisdicțiilor România și Polonia pentru anul 2020

	România	Polonia
Populație ¹⁷	19 milioane locuitori	38 milioane locuitori
PIB ¹⁸	219 miliarde EUR	526 miliarde EUR
PIB per capita ¹⁹	11.360 EUR	13.730 EUR
Propoția cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea în PIB	0,47%	1,39%
Propoția cheltuielilor guvernamentale și private în PIB	0,28% sectorul privat 0,19% sectorul guvernamental	0,88% sectorul privat 0,51% sectorul guvernamental
Sectoare de activitate semnificative	IT, servicii profesionale, industria auto, industria extractivă și prelucrătoare (chimică, petrochimică, a materialelor de construcții, de prelucrare a lemnului, industria ușoară)	Construcții, IT, industria alimentară, industria medicală, industria extractivă și prelucrătoare, servicii, energie, transport, comerț
Facilități pentru activitățile de cercetare-dezvoltare disponibile (sumar):	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Deducere suplimentară a cheltuielilor privind activitățile de cercetare- dezvoltare de 50% a cheltuielilor privind activitățile de cercetare-dezvoltare ✓ Amortizare accelerată pentru activele utilizate în scopuri de cercetare-dezvoltare ✓ Scutirea impozitului pe veniturile din salarii ale cercetătorilor și a altor angajați implicați în R&D. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Deducere suplimentară a cheltuielilor privind activitățile de cercetare-dezvoltare de: <ul style="list-style-type: none"> ✓ 200% pentru salariile angajaților implicați în activitățile de cercetare-dezvoltare pentru toate cheltuielile eligibile aferente entităților care au statutul de centru pentru realizarea activităților de cercetare-dezvoltare ✓ 100% pentru alte cheltuieli privind activitățile de cercetare-dezvoltare, printre care și amortizarea

¹⁶ KPMG Tax M.Michna sp.k.(2021).Selected R&D tax incentives in Poland

¹⁷ Pe baza datelor publicate de Eurostat (pentru anul 2020)

¹⁸ Pe baza datelor publicate de Ameco (pentru anul 2020)

¹⁹ Pe baza datelor publicate de Ameco (pentru anul 2020)

Cele două țări sunt ușor comparabile, atât din punct de vedere al criteriilor luate în considerare în vederea încadrării activităților ca fiind de cercetare-dezvoltare (cu mici diferențe, așa cum vom observa mai jos), cât și din punct de vedere al modului de aplicare a facilităților fiscale. Acestea se aplică direct de contribuabil, fără a fi necesară obținerea unei pre-aprobări.

Cu toate acestea, în ultimii ani, Polonia a cunoscut un avânt considerabil în ceea ce privește creșterea proporției cheltuielilor cu CDI în PIB, creștere ce poate fi pusă în concordanță și cu evoluția prevederilor fiscale în materie de CDI, prevederi care au introdus stimulente care mai de care mai variate și generoase pe partea de CDI. Studiul publicat de KPMG în

România privind cercetarea, dezvoltarea și inovarea în anul 2017, prezenta valori semnificativ mai reduse în cadrul tabelului comparativ România și Polonia. În prezent putem observa că procentul cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea în PIB pentru România, care înregistra o valoare de 0,48% în anul 2017, în anul 2020 a scăzut la valoarea de 0,47%.

Deși, scăderea menționată mai sus este relativ mică, nu putem să nu ne întrebăm cum Polonia a reușit o creștere de la 0,97% a nivelului cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea în PIB pentru anul 2017 la un nivel de 1,39% în anul 2020.

În cadrul tabelului de mai jos trecem în revistă criteriile de eligibilitate ale activităților de

cercetare dezvoltare luate în considerare în cadrul analizelor pentru aplicarea stimulentei fiscale pentru cele două jurisdicții. Practic, așa cum evidențiam în introducere, se va observa în mod evident cum România devine, prin comparație, jurisdicție restrictivă când vine vorba de interpretarea încadrării anumitor activități drept activități de cercetare-dezvoltare, prin atenția pe care o acordă în vederea stabilirii eligibilității.

Aceasta se datorează faptului că la nivelul României, legislația relevantă face o trimitere generală către Manualul Frascati, iar contribuabilii și chiar și inspectorii fiscali deopotrivă au ajuns să interpreteze în practică destul de strict aceste criterii.

Facilități pentru activitățile de cercetare-dezvoltare disponibile (continuare)

Polonia

- ✓ Cota de impozitare preferențială de 5% pentru veniturile obținute din drepturi de proprietate intelectuală (IP) calificate, create, dezvoltate sau îmbunătățite de către contribuabil
- ✓ Facilități specifice pentru centrele CDI (pentru entități care obțin venituri aproape exclusiv în legătură cu activități CDI)
- ✓ Stimulente care sprijină inovarea:
 - ✓ Credite fiscale pentru contribuabili pentru cheltuielile cu salariile angajaților înalt calificați și implicați în activități de inovare
 - ✓ Credite fiscale pentru contribuabili pentru cheltuielile cu testarea producției unui nou produs sau comercializarea unuia
- ✓ Facilități la nivelul impozitelor salariale ale cercetătorilor și a altor angajați implicați în CDI.

Figura nr. 16 Încadrarea activităților de cercetare-dezvoltare conform Manualului Frascati

Activități CDI	România	Polonia
Nouă	X	-
Creativă	X	X
Sistematică	X	-
Incertă	X	X
Transferabilă și/ sau reproductibilă	X	-

Sursă: Analiză KPMG

Deși, ambele țări analizate respectă, atât legislația națională, cât și ghidul internațional cu privire la încadrarea activităților de cercetare-dezvoltare, respectiv criteriile Manualului Frascati și recomandările acestuia, observăm faptul că alegerea criteriilor care trebuie respectate la momentul încadrării unei activități drept CDI rămâne totuși o decizie de luat la nivel național.

Prin urmare, fiecare țară poate alege nivelul de acceptare al activităților de cercetare-dezvoltare pentru stabilirea eligibilității acestora în vederea aplicării stimulentei fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

În acest caz, după cum se poate observa, Polonia acceptă mai ușor încadrarea mai multor activități drept eligibile pentru cercetare-dezvoltare.

Pe lângă aspectul legat de sfera activităților CDI eligibile care pare mai largă în cazul Poloniei, o altă explicație pentru înregistrarea acestei creșteri notabile a investițiilor pentru cercetare-dezvoltare în PIB la nivelul Poloniei, poate fi faptul că, în ultimii ani, legislația poloneză a ajuns să numere stimulente atrăgătoare pe partea de CDI, atât din punct de vedere al varietății

acestor instrumente cât și din punct de vedere al valorilor implicate.

Astfel că, în anul 2022, Polonia a crescut procentul deducerii suplimentare la calculul impozitului pe profit pentru cheltuielile salariale de la 100% la 200%, oferind, totodată, o deducere suplimentară pentru celelalte costuri eligibile în proporție de 100%.

De asemenea, pentru centrele de cercetare-dezvoltare (în continuare denumite "CBR") procentul de deducere a crescut de la 150% la 200% pentru toate cheltuielile eligibile.²⁰

Potrivit legislației Poloniei, statutul de CBR este acordat pentru centrele de cercetare și dezvoltare care nu sunt institute de cercetare, dar care

desfășoară activități de acest gen în cadrul mediului privat. Acest statut este acordat de către Ministerul Economiei în urma îndeplinirii condițiilor formale prevăzute în legislația națională poloneză, în termen de un an de la data începerii activității.²¹

Prin urmare, pentru a aplica procentul de deducere de 200% pentru toate cheltuielile eligibile, este necesar ca entitatea solicitantă să dețină statutul de CBR, suplimentar îndeplinirii criteriilor generale de eligibilitate precizate în cadrul tabelului prezentat anterior.

²⁰ OECD (2021). R&D Tax Incentives: Poland

²¹ CGO Legal, Poland (2022). Research and Development (R&D) Tax Relief in Poland: What Is It and How to Use It?

Mai mult, natura cheltuielilor eligibile luate în considerare pentru deducerea suplimentară a fost extinsă de două ori, din 2016 și până acum, fiind introduse în sfera de eligibilitate mai multe categorii de costuri, printre care și achiziționarea de echipamente specializate (necalificate ca active fixe), dar și anumite costuri cu subcontractorii.

Suplimentar deducerilor menționate mai sus, Polonia oferă în ultimii ani o altă facilitate atractivă pentru entitățile/ antreprenorii care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare, respectiv o cotă de impozitare preferențială de 5% pentru veniturile obținute din drepturi de proprietate intelectuală calificate, pentru

produse create, dezvoltate sau îmbunătățite de către contribuabil. Facilitatea menționată reprezintă, în fapt, un regim de taxare preferențial care propulsează Polonia în topul jurisdicțiilor de taxare care încurajează activ investițiile de cercetare-dezvoltare în sectorul privat.

Acest regim preferențial este cunoscut în Polonia sub denumirea de IP Box, iar printre drepturile de proprietate eligibile se află și brevetele, drepturi de design industrial, dreptul înregistrării unui produs medicinal sau veterinar, cât și dreptul de licențiere a unui program computerizat.

Un aspect important este că regimul de IP

Box poate fi aplicat împreună cu deducerea suplimentară pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, cele două neexcluzându-se reciproc. Astfel, contribuabilii pot beneficia simultan, atât de o deducere suplimentară de 200% pentru cheltuielile eligibile cu cercetarea-dezvoltarea, cât și de o cotă preferențială de impozitare în valoare de 5%, în condițiile în care, în Polonia, cota de impozitare generală este de 19%.

Alte facilități pe care Polonia a început să le ofere contribuabililor în perioada scursă de la publicarea studiului KPMG în România „Cercetare, dezvoltare și inovare – Stimulentele fiscale și creșterea economică

în România” sunt cele acordate în sprijinul inovării, respectiv creditele fiscale pentru contribuabili în legătură cu cheltuielile cu salariile angajaților înalt calificați și implicați în activități de inovare și creditele fiscale pentru cheltuielile cu testarea în vederea producției unui nou produs sau comercializarea unui astfel de produs.

Creditul fiscal pentru realizarea de prototipuri se aplică activităților precum testarea producției unui nou produs, lansarea unui nou produs, cât și testarea producției ca rezultate a unor activități de cercetare-dezvoltare (de ex. cheltuielile cu verificarea sistemelor tehnologice).

De asemenea, în ultimii ani, Polonia a introdus și scutirea de impozit pe veniturile din salariile pentru angajații care desfășoară activități de cercetare și dezvoltare. Menționăm faptul că analiza pentru acordarea stimulentele menționate mai sus se efectuează separat.

Astfel, Polonia a avut o activitate intensă în extinderea și amendarea legislației privind stimulentele pentru activitățile de cercetare-dezvoltare în ultimii ani, iar rezultatele nu au întârziat să apară.

Conform unui studiu al Comisiei Europene²² mai puțin de 30 de companii aplicaseră deducerea suplimentară la calculul rezultatului fiscal în perioada 2006-2011, în timp ce, în perioada 2017-2020, potrivit ultimelor date disponibile, numărul companiilor care aplică deducerea suplimentară a crescut de la 565 la 1.632.

Concluzionând, Polonia face parte din lista țărilor care sprijină intens domeniul cercetării și inovării, principalul rol fiind deținut, fără îndoială, de creșterea varietății stimulentele fiscale CDI oferite pentru majorarea investițiilor private.

Un alt motiv, pe lângă nivelul și varietatea facilităților poate fi, bineînțeles, și claritatea mecanismelor de aplicare a acestora. Astfel, contribuabilii din Polonia sunt mai puțin reticenți în aplicarea stimulentele datorită legislației care oferă un cadru legal și concret care generează siguranță.

Un subiect foarte important, care face diferența, este, deci, acela că agenții economici din Polonia, pot aplica pentru facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare fără a avea un risc asociat. În cazul lor, există posibilitatea obținerii unei preaprobări a aplicării facilităților în cauză de la autoritățile fiscale, iar această aprobare, care nu este foarte costisitoare, este opozabilă în cazul unei inspecții fiscale. Având această garanție suplimentară, în Polonia companiile pot aplica facilitățile de cercetare-dezvoltare fără a avea disconfortul că beneficiul fiscal se va transforma, de fapt, într-un risc.

²² Taxation Paper No 52 (2014): A Study on R&D Tax Incentives. Scris de CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis în consorțiu cu CAPP, CASE, CEPII, ETLA, IFO, IFS, IHS, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8033/attachments/1/translations/en/renditions/native>

3.2.2. Ungaria²³

Ungaria reprezintă un alt model pozitiv printre jurisdicții la nivel global în ceea ce privește oferta stimulentei pentru activitățile pentru cercetare-dezvoltare, dat fiind numărul mare al facilităților oferite. Mai mult, în ceea ce privește facilitatea privind deducerea suplimentară, aceasta atinge procentul de 200% din totalul cheltuielilor eligibile pentru activitățile de cercetare-dezvoltare.

Figura nr. 17 Date furnizate pentru comparație Ungaria (anul 2020)

²³ KPMG Advisory Ltd. (2022). R&D Incentives in Hungary - Brief summary of the opportunities with regard to the Hungarian R&D related incentive regime

Ungaria	
Populație	9,7 milioane locuitori
PIB	137 miliarde EUR
PIB per capita	14.100 EUR
Propoția cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea în PIB	1,60%
Propoția cheltuielilor guvernamentale și private în PIB	1,23% sectorul privat 0,37% sectorul guvernamental
Sectoare de activitate semnificative	IT, industria alimentară, industria medicală, industria extractivă și prelucrătoare, servicii, energie, transport, comerț, construcții
Facilități pentru activitățile de cercetare-dezvoltare disponibile (sumar):	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Subvenția directă în numerar ("subvenție în numerar VIP") ✓ Impozit pe profit - posibilitatea reducerii bazei de impozitare prin aplicarea unei deduceri suplimentare de 100% asupra cheltuielilor eligibile corespunzătoare activităților de cercetare-dezvoltare

Practic, Ungaria are o proporție a cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea în PIB de 1,60%, cu mult mai mare decât a României sau Poloniei, așa cum se poate lesne observa.

De asemenea, în Ungaria investițiile din sectorul privat ocupă o pondere foarte mare în totalul investițiilor în cercetare-dezvoltare, fapt ce poate demonstra și că actorii din sectorul privat au încredere în reglementarea CDI, inclusiv în facilitățile fiscale oferite.

- ✓ Impozitul local pe profit - element de diminuare a bazei de impozitare
- ✓ Deduceri la nivelul impozitului pe venit pentru angajații cu studii specifice și deduceri la nivelul impozitului pe profit pentru cheltuielile cu astfel de angajați (pentru cazurile în care nu s-a putut aplica deducerea suplimentară de 100% menționată mai sus)
- ✓ Regim de impozitare preferențial pentru activitățile de cercetare-dezvoltare din industria farmaceutică.

Prevederile Manualului Frascati servesc drept standard de încadrare a activităților de CDI pentru stimulentele fiscale care se pot aplica și în această țară.

De asemenea, contribuabilii pot beneficia de stimulentele fiscale menționate mai sus, fără a exista un proces de aplicare sau pre-aprobări din partea unor autorități responsabile. Similar reglementarilor în vigoare în România, contribuabilii adaugă cheltuielile eligibile în cadrul declarației anuale pentru impozitul de profit (cel puțin în cazul stimulentului privind deducerile suplimentare la calculul impozitului pe profit), fiind direct responsabili pentru încadrarea corectă a cheltuielilor aferente activităților de cercetare-dezvoltare.

Ca și în cazul României și Poloniei, și contribuabilii din Ungaria sunt supuși riscului unui control din partea autorităților fiscale pentru verificarea acurateții poziției fiscale, care printre altele poate fi influențată și de aplicarea stimulentei fiscale disponibile pentru activitățile de cercetare-dezvoltare în cazul în care contribuabilii au aplicat pentru un astfel de stimulent.

Tocmai pentru acest motiv, respectiv pentru a oferi un nivel de confort în aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare, aplicare care să nu se transforme într-un risc în eventualitatea unei inspecții fiscale, autoritățile din Ungaria ofera contribuabililor opțiunea de certificare a activităților eligibile. Procedura constă în completarea de către contribuabilii a unui formular special de aplicare, în urma căruia este obținută o aprobare a Oficiului Ungar pentru Proprietate Intelectuală (HIPO).

Acest Oficiu emite un aviz prealabil cu caracter obligatoriu cu privire la proiectul executat de contribuabil în care menționează dacă proiectul se califică drept cercetare-dezvoltare în conformitate cu normele relevante din Ungaria și, ca atare, dă dreptul contribuabilului să aplice stimulentele fiscale menționate. Așa cum am menționat mai sus, legislația Ungariei nu condiționează aplicarea stimulentei fiscale pentru cercetare-dezvoltare prin anumite formalități legislative, certificarea acestora reprezentând doar o opțiune, care însă poate oferi un grad de confort semnificativ în eventualitatea unui control fiscal, fapt ce poate determina contribuabilii să aplice această facilitate fiscală, într-un număr mai mare.

Cu toate acestea, o excepție de la regula generală, o reprezintă Subvenția VIP, pentru care, contribuabilii care doresc să

beneficieze de aceasta, trebuie să depună în mod obligatoriu cerere pentru obținerea aprobării HIPO în vederea acordării stimulentului. Subvenția VIP este o subvenție în numerar nerambursabilă, și pentru obținerea acesteia trebuie îndeplinite anumite condiții specifice.

Pe lângă cele de mai sus, Ungaria totuși pune la dispoziție o gamă largă de alte stimulente, unele personalizate pentru sistemul fiscal din această țară. Printre acestea amintim diverse indemnizații fiscale la calculul impozitului pe profit, deduceri la nivelul impozitului pe profit la nivel local (LTB), deduceri la nivelul impozitului pe venit pentru angajații cu studii specifice, deduceri la nivelul impozitului pe profit pentru cheltuielile cu astfel de angajați (pentru cazurile în care nu s-a putut aplica deducerea suplimentară clasică de 100% menționată mai sus), precum și stimulente la nivelul taxelor specifice domeniului farmaceutic.

Astfel, stimulentele pentru cercetare-dezvoltare pe care Ungaria le oferă contribuabililor au ca scop principal creșterea numărului de aplicanți, și, implicit, creșterea investițiilor în domeniul de cercetare-dezvoltare, motiv pentru care, nu este o surpriză faptul că Ungaria, atinge un procent semnificativ al cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltarea în PIB în valoarea de 1,6% comparativ cu țări precum România care se apropie lent de un nivel aproximativ de 0,5%.

3.2.3. Australia și Israel

Așa cum am menționat mai sus, în cadrul analizei comparative a României cu state precum Polonia și Ungaria, majoritatea stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare prezente în aceste jurisdicții nu necesită aprobarea unei anumite autorități înainte de aplicare, bineînțeles, cu mici excepții în privința Ungariei pentru Subvenția VIP. Cu toate acestea, la nivel global, există numeroase jurisdicții care au cerințe privind parcurgerea unor etape premergătoare aplicării stimulentele fiscale disponibile pentru activitățile

de cercetare-dezvoltare, aspect care poate fi pozitiv pe de o parte, pentru că oferă, în anumite cazuri, o anumită siguranță asupra tratamentului fiscal, dar și mai puțin pozitiv, având în vedere eforturile care trebuie întreprinse pentru obținerea acestor aprobări.

În următoarele pagini, vom analiza două jurisdicții care prezintă o serie de cerințe pe care contribuabilii trebuie să le respecte apriori pentru a putea beneficia de stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare disponibile.

Această detaliere se va efectua într-un cadru mai larg, respectiv o analiză comparativă a stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare disponibile în Australia și Israel, jurisdicții cu experiență vastă în stimularea activităților de cercetare-dezvoltare, lideri în ceea ce privește intensitatea activităților CDI la nivel global.

Astfel, în Australia²⁴, stimulentele fiscale pentru cercetare și dezvoltare este un program din 1985 al guvernului federal cu scopul încurajării companiilor australiene să inoveze mai mult, să fie mai productive și mai competitive.

Programul constă în faptul că entitățile care desfășoară activități CDI în Australia pot beneficia de credit fiscal pentru cheltuielile eligibile efectuate, care poate fi reportat în anii următori în cazul în care nu este complet utilizat, în anumite cazuri, companiile putând primi chiar și o rambursare. Astfel, companiile mici, unele recent înființate, care înregistrează pierderi fiscale pot beneficia mai ușor de aceste rambursări ale creditului fiscal pentru CDI la care au dreptul.

Facilitățile pot fi aplicate pentru activități eligibile desfășurate în interes propriu de către companii din Australia sau de către companii din țări cu care Australia are încheiate convenții de evitare a dublei impuneri, care au în Australia un sediu permanent.

Alături de facilitățile pentru CDI, sunt disponibile stimulente specifice pentru investițiile în tehnologii avansate/inovative, precum și pentru dezvoltare regională și crearea de locuri de muncă.

Legislația României în ceea ce privește facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare nu a prezentat actualizări, ultima fiind în anul 2017.

Excepție fac cele publicate recent, în octombrie 2022, cu aplicabilitate din data de 1 ianuarie 2023. Comparativ, Australia, care reprezintă una dintre jurisdicțiile ce se adaptează constant nevoilor contribuabililor a adus modificări legislației relevante în mod recurent.

De altfel, ultima actualizare semnificativă a fost realizată în 2021, corectând aspectele incerte din aplicarea facilităților pentru activitățile de cercetare-dezvoltare existente.

²⁴ KPMG Australia (2022). R&D Tax Incentive

Modificarea din 2021 introduce, începând cu 1 iulie 2021, inclusiv, o primă de intensitate variabilă acordată companiilor care realizează cheltuieli în cercetare-dezvoltare.

Ea se acordă în momentul în care compania aplică pentru creditul fiscal dedicat acestor activități, cu rezultatul final că beneficiile aferente cresc semnificativ pentru majoritatea companiilor, comparativ cu perioadele trecute.

Această primă de intensitate diferă în funcție de dimensiunea companiilor, astfel că întreprinderile cu o cifră de afaceri agregată de peste 20 milioane AUD (aprox. 13 milioane EUR), care efectuează cheltuieli de cercetare-dezvoltare mai mici de 2% din nivelul cheltuielilor totale, pot beneficia de un credit fiscal în valoare de 8,5% din aceste sume, iar cele care înregistrează mai mult de 2% din nivelul cheltuielilor totale cheltuieli de CDI calificate, pot accesa un credit fiscal de 16,5% din valoarea cheltuielilor CDI.

Pentru companiile mai mici, cu o cifră de afaceri agregată sub 20 milioane AUD (aprox. 13 milioane EUR), prima pentru cercetare-dezvoltare la momentul calculului

creditului fiscal crește la 18,5%, existând și posibilitatea de a primi rambursări în cazul în care creditul fiscal astfel calculat depășește impozitul datorat.

În mod practic, creditul fiscal pentru activitățile de cercetare-dezvoltare se calculează prin aplicarea primelor asupra cheltuielilor eligibile, rezultatul deducându-se din obligația fiscală a contribuabilului. Astfel, beneficiul fiscal net este calculat ca diferență între cota primei aplicabile cheltuielilor și cota deducerii de impozit pe profit.

După cum prezentam mai sus, un alt aspect important de menționat îl constituie faptul că

reducerile de impozit neutilizate pot fi reportate în anii următori sau chiar rambursate, acțiuni care nu sunt disponibile în totalitate,

de exemplu, în cadrul celorlalte jurisdicții analizate mai sus, dar care oferă un avantaj considerabil contribuabililor care îndeplinesc condițiile pentru aplicarea acestor stimulente fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

Considerând cele menționate mai sus, Australia prezintă și similitudini cu celelalte jurisdicții analizate, precum tipurile de activități pentru care se aplică stimulentele pentru cercetare-dezvoltare și aici servind ca ghid criterii similare cu cele incluse în Manualul Frascati.

Cu toate acestea, este necesară înregistrarea proiectelor în aplicația "AusIndustry" în termen de 10 luni de la încheierea exercițiului financiar, iar, ulterior, înregistrarea proiectului în această aplicație va permite accesarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare (prin intermediul declarației fiscale a societății).

Prin urmare, o condiție pentru aplicarea facilităților este înregistrarea prealabilă a

activităților eligibile, anual, la autoritatea relevantă în domeniul inovării. De asemenea, există cerințe stricte de documentare a cheltuielilor pentru activitățile CDI de bază, respectiv pentru activitățile suport.

Pentru predictibilitate privind tratamentul fiscal aplicabil, pot fi solicitate și acorduri în avans cu autoritățile fiscale, valabile timp de trei ani.

În prezent, sistemul astfel creat poate fi considerat unul foarte eficient în atragerea investitorilor străini și determinarea companiilor australiene să își păstreze activitățile CDI în țară, având în vedere că facilitățile sunt utilizate de un număr semnificativ de companii. De asemenea, o contribuție importantă o are și modernizarea

și digitalizarea autorităților fiscale, ce s-a tradus printr-o relație cu contribuabilii bazată pe deschidere și colaborare, deziderat pe care și l-a asumat și România în cadrul PNRR, așa cum am detaliat în cadrul capitolelor anterioare.

Spre deosebire de deducerile fiscale suplimentare pentru cercetare-dezvoltare prezente și foarte populare în alte jurisdicții, Israel²⁵ oferă simpla posibilitate a reducerii bazei impozabile cu cheltuielile înregistrate de către contribuabili cu desfășurarea activităților de cercetare-dezvoltare, acordând, astfel, o simplă deducere a costurilor cu CDI, în urma îndeplinirii anumitor condiții.

Cea mai importantă dintre acestea este aprobarea acestei

cheltuieli de cercetare-dezvoltare de către Autoritatea pentru Inovare israeliană (ITA).

Mergând mai departe, pe lângă această simplă deducere care nu s-ar califica neapărat ca un instrument de stimulare CDI, Israel oferă trei tipuri de facilități fiscale aferente activităților de cercetare-dezvoltare în Israel, iar acestea vor fi detaliate mai jos.

Legea Îngerului (The Angel's Law)

Primul tip de stimulent fiscal adresat investitorilor în acest domeniu, este reprezentat de facilitatea privind amortizarea valorii de achiziție denumită "The Angel's Law" sau „Legea Îngerului”.

Astfel, companiile trebuie să atingă anumite niveluri de investiții în cercetare-dezvoltare, să angajeze un anumit procentaj de angajați cu diplome academice în anumite domenii de calificare, cheltuielile de cercetare-dezvoltare să fie efectuate în beneficiul propriu și cel puțin 75% din aceste cheltuieli să fie efectuate local, în Israel, pentru a putea aplica acest stimulent.

²⁵ KPMG Israel (2022). Israel Tax Incentives -IP

În esență, așa numita “Lege a Îngerului” permite investitorilor individuali care investesc în companii israeliene de înaltă tehnologie sau “high-tech” (care îndeplinesc definiția de „investiție eligibilă”, așa cum este detaliat mai sus), să își deducă investițiile inițiale privind costul de achiziție, pe o perioadă de cinci ani, până la cinci milioane ILS (1,5 milioane EUR) pentru fiecare companie, ca o cheltuială din venitul lor impozabil total.

Acest lucru permite recunoașterea timpurie a investiției ca o cheltuială curentă.

Această facilitate reprezintă o stimulare indirectă a investițiilor străine prin implicarea investitorilor individuali în procesul de dezvoltare al sectorului de cercetare-dezvoltare.

Celelalte tipuri de stimulente fiscale pentru activitățile de cercetare-dezvoltare de care pot beneficia companiile din Israel sunt Regimul preferențial sau Preferred Technological Enterprise (în continuare denumit PTE) și Regimul întreprinderilor preferențiale speciale, Special Preferred Enterprise, în engleză (în continuare denumit SPFE).

Regimul întreprinderilor tehnologice preferențiale (PTE)

Legislația din Israel condiționează eligibilitatea pentru PTE de o serie de condiții precum încadrarea într-un grup de societăți cu venituri anuale agregate mai mici de o limită dată, să

exporte mai mult de 25% din cifra anuală de afaceri și să îndeplinească unul dintre următoarele criterii:

- ✓ Cheltuielile de cercetare și dezvoltare ale întreprinderii, în cei trei ani anteriori anului fiscal, să fi fost în medie de cel puțin 7% pe an din valoarea totală a vânzărilor întreprinderii sau au depășit 75 de milioane de ILS (Șechel nou israelian) (aprox. 21 milioane EUR) pe an.
- ✓ Cel puțin 20% din angajații societății să fie angrenați în activități de cercetare-dezvoltare sau societatea are cel puțin 200 de angajați în total.
- ✓ Un fond de investiții a investit cel puțin 8 milioane ILS (Șechel nou israelian, aprox. 2,5 milioane EUR) în companie, iar compania nu și-a schimbat domeniul de activitate de când a fost efectuată această investiție.
- ✓ În cei trei ani anteriori anului fiscal curent, veniturile societății să fi crescut în medie cu 25% față de anul fiscal precedent, iar veniturile să fi fost de cel puțin 10 milioane ILS (Șechel nou israelian, aprox. 3 milioane EUR) în fiecare an.
- ✓ În cursul celor trei ani anteriori anului fiscal curent, numărul de angajați al societății să fi crescut în fiecare an în medie cu 25% față de anul fiscal precedent, iar societatea a avut cel puțin 50 de angajați în fiecare an fiscal.
- ✓ Societatea a primit o aprobare din partea Autorității pentru Inovare care confirmă că este o “întreprindere care promovează inovarea”.

Astfel, o societate israeliană clasificată drept “întreprindere tehnologică preferențială” are dreptul de a aplica o cotă de impozitare redusă de 12% (7,5% dacă sediile sale sunt situate în zona A) pentru “veniturile sale tehnologice preferențiale”. A se avea în vedere faptul că, în Israel, cota de impozit pe profit este de 23%, însemnând că această cotă “preferențială” este semnificativ redusă față de cota aplicabilă în mod normal.

Regimul întreprinderilor preferențiale speciale (SPFE)

Regimul SPFE este destinat întreprinderilor foarte mari care fac investiții importante în active productive, în cercetare-dezvoltare sau în crearea de noi locuri de muncă. Pentru a se califica pentru regimul SPFE, o societate trebuie să demonstreze că va contribui în mare măsură la economia israeliană.

Astfel, o societate israeliană trebuie să îndeplinească anumite condiții, cum ar fi să aibă venituri anuale SPFE mai mari sau egale cu 1 miliard ILS (aproximativ 300 milioane EUR) și să facă parte dintr-un grup de societăți care

generează venituri anuale mai mari sau egale cu 10 miliarde ILS (aproximativ 3 miliarde EUR) în același sector industrial în care operează societatea israeliană.

Dacă se califică pentru acest regim, în cazul SPFE contribuabilii pot beneficia de o cotă redusă de impozitare de 5% sau 8%, de asemenea, în urma respectării condițiilor impuse și descrise pe scurt mai sus.

Stimulentele fiscale pentru desfășurarea activităților de cercetare-dezvoltare sunt foarte atrăgătoare pentru companiile străine în Israel, în principal datorită facilităților oferite în privința impozitului cu reținere la sursă: o cotă redusă de impozitare de 4% aplicabilă, de exemplu, dividendelor plătite de către o SPFE către o societate-mamă străină, care

deține cel puțin 90% din acțiunile societății distribuitoare.

De asemenea, nu se plătește niciun impozit pe dividendele distribuite de o PTE către o altă societate israeliană, cu condiția ca dividendele să provină din venituri obținute sau acumulate în Israel care au fost supuse impozitului, iar câștigurile de capital obținute de o PTE din vânzarea de immobilizări necorporale eligibile către o societate nerezidentă afiliată sunt impozitate cu o cotă de 12% dacă sunt îndeplinite anumite condiții.

Ca și în cazul dividendelor plătite de către o SPFE către o societate-mamă străină care deține cel puțin 90% din acțiunile societății distribuitoare, și cazul dividendelor plătite de către o PTE către o societate-mamă străină, cota de

impozit aplicată în privința impozitului cu reținere la sursă este de 4%.

În concluzie, nu ar trebui să ne mire poziționarea Israelului printre cele mai inovatoare țări și drept primul jucător cheie la nivel mondial în materie de cheltuieli cu CDI ca pondere din PIB, cu un procent de 5,44%, procent semnificativ mai ridicat față de analizele anterioare ale jurisdicțiilor. Este lesne de înțeles că și stimulentele fiscale CDI joacă un rol important.

Nu putem încheia fără a observa că există beneficii diverse pentru CDI la nivel global, pentru care companiile pot opta direct sau indirect (în urma obținerii unor aprobări).

Pe de altă parte, trebuie spus și că în cazul jurisdicțiilor care condiționează aplicarea facilităților fiscale de obținere a unor preaprobări, contribuabilii se pot bucura de beneficiile semnificative fără riscuri fiscale în cadrul unor inspecții ulterioare, stimulentele impulsionând cu adevărat investițiile în domeniul de cercetare-dezvoltare, generând lideri în domeniu la nivel global.

3.3. Exemple de activități ce beneficiază de facilități fiscale adresate CDI în experiența altor țări

Companiile din industrii diverse, precum cea farmaceutică, bancară și chiar de apărare, aplică cu succes stimulentele pentru activitățile de cercetare-dezvoltare disponibile în țări precum Polonia, Ungaria, Israel, Franța, Statele Unite și nu numai. În România, în schimb, companiile care activează în aceste domenii prezintă o atracție mult mai redusă față de facilitățile pentru CDI. Lipsa lor de apetit în aplicarea stimulentele fiscale pentru activități de cercetare-dezvoltare în toate domeniile s-a datorat în anumite cazuri, pe bună dreptate, neclarităților legislative, ca și lipsei unor modele - contribuabili care să aplice pentru stimulentele de cercetare-dezvoltare în domeniile respective și să obțină scutirile. Experiența noastră ne arată că majoritatea companiilor din România, care aplică stimulentele pentru cercetare-dezvoltare, fac parte fie din industria IT, fie din industria automobilelor.

Astfel, sectorul automobilelor reprezintă una dintre industriile principale la nivelul României interesate de facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

Acest domeniu a cunoscut o dezvoltare accelerată prin faptul că multe companii au înființat centre de cercetare-dezvoltare locale, pornind de la facilitățile de producție existente și calitatea specialiștilor.

Pe baza noilor cerințe sau a feedback-ului primit de la clienții finali, specialiștii

români din industria auto îmbunătățesc în permanență semnificativ produsele existente sau creează noi soluții pentru a ține pasul cu evoluția tehnologiei și noile cerințe ale pieței care se îndreaptă spre soluții cu o puternică componentă de sustenabilitate, proiectarea și dezvoltarea de produs fiind unul dintre procesele des întâlnite în cadrul centrelor de cercetare-dezvoltare.

Tranziția de la combustibilul fosil către soluții ecologice care protejează mediul

înconjurător reprezintă o necesitate pentru industria auto și trebuie întreprinse activități de identificare a acestor noi soluții.

De altfel, toate aceste activități reprezintă, în fapt, cercetare-dezvoltare și, pentru care ar putea fi aplicate cu succes stimulentele fiscale CDI aferente.

De asemenea, un alt sector ce prezintă interes pentru aplicarea facilităților de cercetare-dezvoltare printre companiile prezente în România este sectorul IT.

În ultimii ani, și acesta a cunoscut o creștere semnificativă a numărului de companii care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare în România și aplică pentru facilitățile fiscale disponibile, respectiv deducerea suplimentară de 50%, sau pentru scutirea pentru impozitul pe veniturile din salariile angajaților care sunt implicați în activitățile CDI, în cazul în care scutirea pentru activitățile de creare software nu se poate aplica.

Cu toate acestea, în România, există numeroase companii din domenii precum domeniul bancar, farmaceutic, de apărare și nu numai care aplică într-un număr foarte mic facilitățile fiscale pentru activitățile de cercetare-dezvoltare.

Astfel, pare că, în cazul României, contribuabilii se limitează la a aplica facilitățile doar în anumite domenii. O explicație ar putea fi existența anumitor neclarități/ inconsecvențe ale legislației în materie, ca și inexistența unui precedent.

Astfel, aceste modele de succes întâlnite în alte jurisdicții constituie factori importanți care pot îndruma companiile din România din industriile în care contribuabilii nu au avut încă curajul de a aplica pentru stimulentele fiscale pentru CDI, oferindu-le un grad de confort mai

ridicat privind o potențială aplicare pentru aceste stimulente, mai ales având în vedere faptul că, la nivel internațional, criteriile de eligibilitate luate în considerare sunt general valabile și cuprinse în Manualul Frascati, adus în discuție de multe ori în acest studiu.

Față de studiul realizat de KPMG în România în anul 2017, în baza informațiilor disponibile, observăm o creștere a cheltuielilor cu cercetarea-dezvoltare în cadrul sectorului privat, atât la nivel global, cât și european, o posibilă explicație în acest sens fiind și faptul că, la nivel mondial, pentru stimulentele

CDI aplică contribuabili din cât mai multe industrii. Ceea ce ar trebui să inspire și companiile locale din cât mai multe industrii să aplice.

3.3.1. Studiu de caz: Aplicarea stimulentei fiscale în industria aerospațială și de apărare²⁶

După cum menționam, cele mai frecvente activități pentru care companiile din România aplică facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare aparțin industriilor IT și auto.

În schimb, aplicarea facilităților pentru activitățile de cercetare-dezvoltare de către contribuabilii din România care activează în industria aerospațială și

de apărare nu se află în topul preferințelor acestora, deși, un număr deloc neglijabil de contribuabili români desfășoară activități în aceste domenii, iar costurile înregistrate sunt considerabile, având în vedere activele implicate în astfel de industrii.

Prin urmare, companiile pot aplica astfel de facilități și în cadrul

industrii aerospațială și de apărare dacă sunt respectate criteriile de eligibilitate prevăzute de legislație, iar documentele suport sunt realizate corespunzător.

Un exemplu pozitiv pentru aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare în cadrul industriei aerospațiale și de apărare este reprezentat de Statele Unite ale Americii, care oferă, printre altele,

credite fiscale pentru activitățile de cercetare-dezvoltare efectuate de către contribuabili.

²⁶ KPMG LLP (2015). A new approach to R&D tax credits for the aerospace and defense industry

În Statele Unite, companiile din industria aerospațială și a apărării investesc în cercetare-dezvoltare pentru tehnologii care să dezvolte aeronave noi și îmbunătățite, motoare, soluții de aerodinamică, sateliți, drone, sisteme de control al zborului, nave militare și vehicule de luptă ale armatei, sisteme de comunicații, diverse sisteme și soluții electronice aferente domeniului, senzori și alte sisteme de apărare.

Evoluțiile recente, cum ar fi materialele compozite, nanomaterialele, sistemele de informații, supraveghere și recunoaștere (ISR), sateliții și nevoia de securitate sporită au arătat că progresul tehnologic poate fi cheia succesului în această industrie.

ISR (sau Intelligence, Surveillance, Reconnaissance) este utilizat în mod obișnuit cu referire la aplicațiile militare.

ISR este o funcție integrată de informații și operațiuni care poate fi definită ca o achiziție, prelucrare și furnizare coordonată de informații și date exacte, relevante și oportune pentru

a sprijini procesul decizional al comandantului.

Majoritatea instalațiilor terestre, maritime, aeriene și spațiale îndeplinesc roluri critice în codul ISR pentru a asigura succesul operațiilor.²⁷

Un aport semnificativ pentru popularizarea stimulentei fiscale pentru activitățile CDI a fost adus de Agenția de Administrare Fiscală a Statelor Unite (Internal Revenue Service sau IRS) și Trezoreria Statelor Unite.

Aceste instituții au finalizat reglementări care susțin tratarea costurilor de producție ale unui "model" sau ale unui "prototip" ca fiind cheltuieli de cercetare și dezvoltare, indiferent de modul în care activele sunt utilizate în cele din urmă, rezolvând, astfel, incertitudinile întâlnite în timpul acestor tipuri de procese de proiectare și dezvoltare menționate mai sus .

Este important de reținut că există o mare varietate de activități în industria aerospațială și de apărare care pot genera stimulente valoroase pentru cercetare și dezvoltare și companiile, inclusiv cele din România, ar renunța la importante beneficii fiscale dacă nu ar demara cel puțin o analiză preliminară pentru a observa dacă activitățile desfășurate îndeplinesc criteriile de eligibilitate.

De reținut, activitățile ce s-ar putea încadra pentru stimulentele de cercetare-dezvoltare presupun investiții în tehnologie pentru dezvoltarea de noi aeronave, componente de aeronave, motoare mai eficiente din punct de vedere al consumului de combustibil, precum și hardware și software specializat pentru o varietate de scopuri, inclusiv pentru informații, supraveghere și recunoaștere.

Având în vedere expertiza la nivel global a serviciilor oferite de KPMG în domeniul de cercetare-dezvoltare, prezentăm mai jos, exemplul practic al unei companii din SUA care aplică facilitățile pentru cercetare-dezvoltare în domeniul apărării.

²⁷ Intelligence Surveillance Reconnaissance (ISR) | Video Streaming Definition (haivision.com)

Figura nr. 18 Aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare în domeniul apărării

Nr. Crt.	Indicator	Descriere
1	Domeniul de activitate al contribuabilului	Apărare
2	Cifra de afaceri	4 miliarde USD (aprox. 4,06 miliarde EUR)
3	Profitul local al societății	Compania înregistrează profit (nu se află în poziție de pierdere sau NOL, Net Operating Loss), ceea ce îi permite să aplice creditul federal în timp real și nu să îl utilizeze în vederea reportării.
4	Prezentare generală a proiectelor dezvoltate de către contribuabil pentru care au fost aplicate stimulentele pentru cercetare-dezvoltare	<p>Compania de apărare proiectează și dezvoltă avioane fără pilot, sisteme electromagnetice de lansare și recuperare a aeronavelor, lasere de mare putere, radare, sisteme de supraveghere, sateliți, sisteme de conversie a energiei și alte tehnologii diversificate, precum și cercetări în domeniul fuziunii termonucleare.</p> <p>Avioanele fără pilot la bord și sistemele de senzori ale companiei de apărare au redefinit tacticile privind partea de informații, supraveghere, recunoaștere și capacitățile de atac de precizie. Compania are o moștenire bogată în cercetare, știință și inovare tehnologică pentru a dezvolta și livra sisteme cu misiuni multiple și produse în premieră în domeniul apărării.</p>
5	Tipurile de activități pentru care contribuabilul aplică stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare	Proiectează și dezvoltă o gamă largă de tehnologii de apărare noi și îmbunătățite, cum ar fi avioanele fără pilot la bord și sistemele care sprijină zborul, aterizarea și obiectivele misiunii aeronavelor.

Figura nr. 18 Aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare în domeniul apărării

Nr. Crt.	Indicator	Descriere
6	Tipul de stimulent fiscal pentru cercetare și dezvoltare aplicat	Stimulente pentru CDI la calculul impozitului federal pe profit și impozitului național pe profit.
7	Economiile rezultate în urma aplicării stimulentului sau stimulentei fiscale	Aproximativ 40 milioane USD (aprox. 40,6 milioane EUR) în economii de taxe federale și naționale pe an.

Sursă: Analiză KPMG

Având în vedere informațiile menționate mai sus, putem afirma faptul că Statele Unite reprezintă un exemplu la nivel global care poate fi urmat și de alte jurisdicții pentru stimularea creșterii investițiilor în această industrie, ca și pentru contribuabilii din alte țări care ezită să aplice pentru stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare în acest domeniu în lipsa unui precedent.

3.3.2. Studiu de caz: Aplicarea stimulentei fiscale în industria farmaceutică

Continuând să fie un exemplu pozitiv în aplicarea facilităților fiscale, SUA promovează și industria farmaceutică și oferă oportunități avantajoase companiilor din acest domeniu care doresc să aplice facilitățile pentru cercetare-dezvoltare pentru activitățile eligibile pe care le desfășoară.

Astfel, Statele Unite oferă două stimulente fiscale pentru cercetare-dezvoltare foarte avantajoase, care constau într-un credit fiscal pentru cercetare-dezvoltare și un credit fiscal pentru medicamentele orfane. Creditul pentru medicamente orfane este un credit fiscal federal care oferă companiilor farmaceutice stimulente pentru a dezvolta medicamente și tratamente pentru boli rare

care afectează populații mici. Acest credit este conceput în mod special pentru a ajuta companiile farmaceutice să își reducă costurile de dezvoltare enorme pe care le au în urma investițiilor pe care le-au efectuat, costuri care, însă, nu ar putea fi recuperate deoarece cererea pentru astfel de medicamente este redusă.

Cheltuielile de testare clinică (CTE) includ orice testare clinică pe oameni care este efectuată pentru un medicament testat pentru o boală sau o afecțiune rară.

De asemenea, sumele se califică numai după ce un contribuabil a primit o aprobare de încadrare ca medicament orfan pentru medicamentul pentru care dorește să aplice stimulentele fiscale.

Un aspect important pe care legislația din Statele Unite îl prevede pentru cheltuielile de testare clinică este faptul că, pentru CTE plătite sau suportate în anii impozabili care încep înainte de 1 ianuarie 2018, cota ODC este de 50% din CTE.

De asemenea, potrivit unui articol publicat de KPMG US chiar în acest an, "Facilități fiscale pentru activitățile de cercetare-dezvoltare în industria farmaceutică", multe companii farmaceutice au investit într-o mare varietate

de produse noi pentru a-și crește portofoliul, activitățile și costurile asociate suportate în fiecare etapă a procesului de dezvoltare a noilor produse putând fi eligibile pentru aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

Astfel, prezentăm mai jos exemplul practic al unei companii din acest domeniu care aplică stimulentele pentru cercetare-dezvoltare în Statele Unite.

Figura nr. 19 Aplicarea stimulentelelor pentru cercetare-dezvoltare în domeniul farmaceutic

Nr. Crt.	Indicator	Descriere
1	Domeniul de activitate al contribuabilului	Farmaceutic
2	Cifra de afaceri	16 miliarde USD (aprox. 16,24 miliarde EUR)
3	Profitul local al societății	Compania farmaceutică înregistrează profit (nu se află în poziție de pierdere operațională) ceea ce îi permite să aplice creditul federal în timp real și să nu îl utilizeze în vederea reportării

Figura nr. 19 Aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare în domeniul farmaceutic

Nr. Crt	Indicator	Descriere
4	Prezentare generală a proiectelor dezvoltate de către contribuabil pentru care au fost aplicate stimulentele pentru cercetare-dezvoltare	<p>Compania farmaceutică descoperă, inventează și dezvoltă medicamente pentru tratamentul diferitelor afecțiuni medicale grave. Aceasta include dezvoltarea de produse pentru domenii cu nevoi medicale mari nesatisfăcute.</p> <p>Compania are un portofoliu extins de produse experimentale care progresează în toate etapele studiilor clinice pe oameni. Există aproximativ 30 de produse candidate în curs de dezvoltare clinică, toate fiind descoperite în laboratoarele de cercetare ale companiei.</p> <p>Compania se concentrează pe menținerea unui nivel al cercetării științifice de bază și în tehnologiile aferente, care să poată să se îmbine într-o manieră strategică cu capabilitățile companiei pe partea de studii clinice.</p> <p>Compania își execută obiectivul pe termen lung de a construi o companie biofarmaceutică de succes, integrată, cu cât mai multe produse, care să ofere pacienților și cadrelor medicale opțiuni inovatoare pentru prevenirea și tratarea bolilor umane.</p>
5	Tipurile de activități pentru care contribuabilul aplică stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare	Inventează și dezvoltă medicamente pentru tratamentul unor afecțiuni medicale grave.
6	Tipul de stimulent fiscal pentru cercetare și dezvoltare aplicat	Stimulente pentru CDI la calculul impozitului federal pe profit și impozitului național pe profit.
7	Economii rezultate în urma aplicării stimulentului sau stimulentei fiscale	Aproximativ 120 milioane USD (121,8 milioane EUR) până la 150 milioane USD (152,2 milioane EUR) în economii de taxe federale și naționale pe an.

Concluzionând în legătură cu cele de mai sus și având în vedere și experiența colegilor noștri de la KPMG US, putem afirma faptul că există o mare varietate de activități pe care companiile farmaceutice din SUA le pot lua în considerare atunci când identifică activitățile eligibile pentru aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare, unele dintre acestea putând fi efectuate chiar în afara departamentelor tradiționale de cercetare și dezvoltare, dar nu numai²⁸.

Prin urmare, având în vedere că modalitatea de calificare a activităților eligibile este oarecum armonizată la nivel internațional prin luarea în considerare a criteriilor din manualul Frascati,

și contribuabilii din alte jurisdicții pot avea în vedere considerarea pentru o analiză mai detaliată a activităților pe care le desfășoară în industria farmaceutică cu scopul aplicării pentru stimulente fiscale CDI.

Un alt exemplu pozitiv referitor la aplicarea facilităților de cercetare-dezvoltare în industria farmaceutică este reprezentat de Polonia, care vine în sprijinul companiilor din acest domeniu printr-o legislație foarte detaliată și facilități foarte atractive.

Datorită expertizei globale în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării al echipelor dedicate KPMG, cu ajutorul colegilor din Polonia, putem prezenta, mai jos, un exemplu practic în ceea ce privește aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare în cazul unei companii care desfășoară activități în acest sens și dorește confirmarea acestora ca fiind eligibile pentru a putea aplica facilitatea corespunzătoare, fără a exista riscul anulării acesteia de către autoritățile fiscale.²⁹

Lucrări avansate de cercetare-dezvoltare legate de proiectarea și optimizarea proceselor legate de dezvoltarea de preparate:

- ✓ medicamente,
- ✓ suplimente alimentare,
- ✓ produse cosmetice,
- ✓ alimente pentru scopuri medicale speciale.

Astfel, echipa dedicată KPMG Polonia a obținut o soluție fiscală anticipată pentru o companie poloneză din industria farmaceutică în ceea ce privește creditul fiscal pentru cercetare-dezvoltare. O soluție fiscală obligatorie este o interpretare oficială a reglementărilor fiscale în vigoare în anumite situații, iar obținerea SFIA oferă protecție fiscală contribuabilului, deci, garantează acceptarea tratamentelor fiscale specificate în cadrul acesteia, în eventualitatea unei inspecții fiscale.

În urma acestei soluții fiscale obligatorii, autoritatea fiscală a decis ca această companie să poată beneficia de creditul fiscal pentru cercetare-dezvoltare având în vedere activitatea desfășurată, după cum este detaliată mai jos:

Compania este specializată în dezvoltarea următoarelor preparate:

- ✓ unguente, creme, geluri, inclusiv formulări cu lipozomi, și
- ✓ tablete orale, inclusiv tablete comprimate filmate, pulberi, granule, capsule de gelatină moale, suspensii, siropuri.

Un alt element important al activității companiei este dezvoltarea și validarea metodelor analitice și a proceselor tehnologice din laborator la nivel industrial.

²⁸ KPMG LLP (2018), R&D tax credits for the pharmaceutical industry

²⁹ KPMG Tax M.Michna sp.k.(2022), Studiu de caz al unui client KPMG Polonia

Un alt element important al activității companiei este dezvoltarea și validarea metodelor analitice și a proceselor tehnologice din laborator la nivel industrial.

Activitățile științifice și de cercetare- dezvoltare din structurile companiei sunt realizate de laboratoare specializate: Laboratorul de Cercetare, Laboratorul de Tehnologie, Laboratorul de Preformulare, Laboratorul de Control al Calității, Laboratorul de Tehnologii Medicale Inovative și Centrul de Cercetare Clinică, care efectuează studii clinice de fază I-IV și teste de bioechivalență.

Prin urmare, toate activitățile menționate mai sus sunt eligibile pentru aplicarea facilității fiscale pentru cercetare-dezvoltare, iar compania poate beneficia de deducerea suplimentară constând într-un procent de până la 200% din cheltuielile eligibile, după cum am menționat și în cadrul capitolelor anterioare unde explicăm pe larg facilitățile fiscale oferite de Polonia.

Asemănător exemplului prezentat mai sus, un alt contribuabil din Polonia a aplicat stimulentele pentru cercetare-dezvoltare desfășurând activități ce au implicat achiziționarea unei linii industriale pentru ambalarea comprimatelor în blistere și stivuirea pachetelor cu medicamente pe paleți.

Astfel, contribuabilul a beneficiat de creditul fiscal pentru robotizare, respectiv, un stimulent pentru activitățile de cercetare-dezvoltare disponibil în Polonia atât pentru domeniul farmaceutic, cât și pentru alte domenii de activitate în care sunt desfășurate activități eligibile.

Un alt susținător al cercetării în industria farmaceutică este și Ungaria, care oferă facilități fiscale speciale pentru industria farmaceutică, adițional celor existente și aplicabile tuturor industriilor detaliate în cadrul capitolelor precedente.

Astfel, în Ungaria, contribuabilii supuși taxelor farmaceutice de tip clawback își pot reduce sumele datorate în cadrul acestui tip de taxă, cu costurile de cercetare-dezvoltare legate de activitățile de cercetare și dezvoltare desfășurate în sectorul sănătății.

Această deducere poate fi aplicată următoarelor tipuri de taxe specifice aferente sectorului farmaceutic:

- ✓ taxa de 20% percepută pe vânzarea de medicamente rambursate;
- ✓ taxa de 10% percepută la vânzarea de produse care se află pe piață de mai mult de 6 ani fără un concurent generic;
- ✓ impozitul specific sectorului perceput pentru reprezentanții medicali (832.000 HUF, aprox. 1.967 EUR pe reprezentant pe lună).

De asemenea, din punctul de vedere al taxei clawback, costurile de cercetare-dezvoltare sunt definite în conformitate cu definiția aplicabilă impozitului pe profit, dar există criterii de calificare suplimentare care ar trebui îndeplinite de către contribuabili pentru obținerea dreptului la aplicarea acestei deduceri.

Aceste criterii se referă la valoarea costurilor totale de cercetare-dezvoltare (pe baza situațiilor financiare aferente exercițiului financiar anterior) care trebuie să depășească 15% din rambursarea anuală totală (adică subvenția proporțională cu valoarea de producție sau valoarea de import) și valoarea costurilor de personal aferente cercetării și dezvoltării care trebuie să depășească 3% din rambursarea anuală totală.

Un alt aspect important pe care îl menționăm, este faptul că aceste facilități pentru companiile din industria farmaceutică cresc în mod progresiv, odată cu creșterea costurilor de cercetare-dezvoltare, iar în urma îndeplinirii anumitor criterii specificate în prevederile legislative, acestea pot înregistra creșteri între 20% și 90%.

Prezentăm și un exemplu practic pentru o companie care beneficiază de stimulente fiscale pentru cercetare-dezvoltare în Ungaria, desfășurând activități în acest sens în sectorul farmaceutic.³⁰

Figura nr. 19 Aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare în domeniul farmaceutic

³⁰ KPMG Advisory Ltd. (2022), Studiu de caz realizat de KPMG Ungaria

Nr. Crt.	Indicator	Descriere
1	Domeniul de activitate al contribuabilului	Farmaceutic
2	Cifra de afaceri	Cifra de afaceri locală: 15-17 miliarde HUF (aprox. 34-40 milioane EUR)
3	Profitul local al societății	Aprox. 450 milioane HUF (aprox. 1,1 milioane EUR)
4	Prezentare generală a proiectelor dezvoltate de către contribuabil pentru care au fost aplicate stimulentele pentru cercetare-dezvoltare	Compania desfășoară studii clinice asupra diferitelor tipuri de medicamente dezvoltate de grup.
5	Tipurile de activități pentru care contribuabilul aplică stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare	Desfășurarea de studii clinice susținute de calificări de cercetare-dezvoltare, emise de autoritățile competente din Ungaria.
6	Tipul de stimulent fiscal pentru cercetare și dezvoltare aplicat	Stimulent aferent taxei Clawback, stimulente aferente impozitului pe profit, stimulente aferente impozitelor pe profit locale.
7	Economiile rezultate în urma aplicării stimulentului sau stimulentei fiscale	6.500 milioane HUF (aprox. 16,3 milioane EUR) pentru anii fiscali 2015-2020, în total; de asemenea, eventuale economii pentru următorii ani.

Sursă: Analiză KPMG

O altă jurisdicție care permite aplicarea facilităților fiscale pentru studiile clinice prilejuite de dezvoltarea unor noi vaccinuri și medicamente este și Australia, așa cum a fost subliniat de colegii noștri de la KPMG Australia.

Conform practicii echipelor KPMG specializate pe partea de stimulente fiscale CDI din diverse jurisdicții, alte tipuri de activități eligibile pentru sectorul farmaceutic ar putea fi cele desfășurate pentru dezvoltarea tehnologiei medicale, produselor farmaceutice sau a biotehnologiilor, precum cele prezentate mai jos:

Proiectarea și dezvoltarea de noi procese de producție pentru produse existente, medicamente sau dispozitive medicale.

Dezvoltarea de noi medicamente de consum și tehnici de acoperire.

Dezvoltarea de procese de producție noi și îmbunătățite care să conducă la un randament mai mare al produselor.

Dezvoltarea de medicamente generice de înlocuire a medicamentelor care nu mai sunt brevetate.

Proiectarea și dezvoltarea de noi metode de testare pentru diagnosticare.

Adoptarea și optimizarea de noi tehnologii transferate de la organizațiile-mama.

Dezvoltarea de noi metode de testare, DOE (Design of experiments, Proiectarea experimentelor), etc.

Prin urmare, putem observa faptul că în statele care oferă facilități fiscale variate și numeroase, cu valori semnificative, și contribuabilii din industria farmaceutică se simt încurajați să aplice.

Exemplele detaliate prezentate în cadrul studiului pot fi tot atâtea modele ce pot inspira cât mai multe jurisdicții la nivel global. Și România se poate raporta la soluțiile oferite, atât în privința tipurilor de facilități fiscale pe care le poate oferi, cât și în privința valorilor scutite.

De asemenea, având la dispoziție aceste precedente în aplicarea facilităților de cercetare-dezvoltare pentru industria farmaceutică, și contribuabilii din domeniu pot avea o mai mare încredere pentru a deschide discuțiile privind aplicarea pentru astfel de facilități.

3.3.3. Studiu de caz: Aplicarea stimulentei fiscale în industria bancară

Sectorul bancar se bazează pe tehnologie pentru a obține avantaje competitive și pentru a gestiona riscurile, lichiditățile și cerințele de capital în condițiile unei presiuni tot mai mari din partea autorităților de reglementare.

În plus, activitatea semnificativă de fuziuni și achiziții a condus la programe tehnologice de amploare pentru a realiza

transformarea, raționalizarea și consolidarea afacerilor în acest domeniu.

Sectorul bancar reprezintă unul dintre domeniile mai puțin exploatate în România, în ceea ce privește aplicarea stimulentei disponibile pentru cercetare-dezvoltare. Acest fapt este cauzat de nevoia unor exemple de succes care ar putea oferi

încredere contribuabililor să aplice aceste facilități.

La nivel global, în schimb, sectorul bancar reprezintă un domeniu de interes pentru care există numeroase stimulente disponibile pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, evident cu îndeplinirea unor anumite condiții, iar

contribuabilii beneficiază de acestea într-un număr semnificativ.

Un astfel de exemplu pozitiv pentru acest sector îl constituie Statele Unite, care oferă contribuabililor numeroase beneficii și păstrează un ritm multiplicator al investițiilor în acest domeniu. Prin urmare, mai jos se regăsește un exemplu în acest sens pentru sectorul bancar.³¹

Figura nr. 21 Aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare în domeniul bancar³²

Nr. Crt.	Indicator	Descriere
1	Domeniul de activitate al contribuabilului	Bancar
2	Cifra de afaceri	1 – 100 miliarde USD (1,01-101,5 miliarde EUR)

³¹ KPMG LLP (2016). R&D tax credits for retail banking - Research Credit Services

³² KPMG LLP (2022). Studiu de caz realizat de KPMG LLP

Nr. Crt.	Indicator	Descriere
3	Profitul local al societății	Bancar
4	Prezentare generală a proiectelor dezvoltate de către contribuabil pentru care au fost aplicate stimulentele pentru cercetare-dezvoltare	În cazul sectorului bancar, activitățile eligibile pot fi regăsite în mai multe domenii, inclusiv: (1) dezvoltarea platformei bancare de bază și a platformelor privind gestionarea relațiilor cu clienții (sisteme de tip CRM); (2) platforme de tranzacționare; (3) sisteme de gestionare a portofoliului; (4) software de conformitate cu reglementările; (5) îmbunătățirea procesului decizional; (6) procesarea tranzacțiilor; (7) automatizare; (8) securitate; și (9) procese tehnologice.
5	Tipurile de activități pentru care contribuabilul aplică stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare	Activități de dezvoltare de software.
6	Tipul de stimulent fiscal pentru cercetare și dezvoltare aplicat	Stimulente pentru impozitul federal/național pe profit.
7	Economii rezultate în urma aplicării stimulentului sau stimulentele fiscale	Variază de la 250 mii USD (254 mii EUR) în economii de taxe federale/naționale pe an la 50 mii USD (51 mii EUR) în economii de taxe federale/naționale pe an.

* În general, în urma experienței practice a colegilor din biroul KPMG US, instituțiile bancare aflate pe poziție de pierdere nu aplică pentru credite fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

În cazul sectorului bancar, conform practicii echipelor KPMG specializate pe partea de stimulente fiscale CDI din diverse jurisdicții, activitățile eligibile pentru activitățile de cercetare-dezvoltare se mai pot regăsi și într-o serie de arii precum cele menționate:

Dezvoltarea unei platforme bancare de bază și a platformelor privind gestionarea relațiilor cu clienții (CRM): integrarea tehnologiilor proprii și a celor din piață pentru a crea platforme financiare globale pentru dezvoltarea platformei de bază și a CRM.

Aceasta include dezvoltarea pentru a permite operarea pe mai multe produse, servicii bancare digitale (integrarea aplicațiilor pentru utilizarea pe internet, atât pe dispozitive de tip computere tradiționale, cât și pe telefon și a altor dispozitive mobile), etc.

Dezvoltarea de sisteme de platforme de tranzacționare mai rapidă, care să permită investitorilor să identifice și să efectueze mai eficient tranzacțiile pentru o mare varietate de instrumente financiare (acțiuni, titluri de creanță, instrumente derivate, valută etc.); să utilizeze motoare moderne de potrivire, routere inteligente de ordine, algoritmi, tranzacționare bazată pe programe/cu frecvență ridicată etc.; să permită procesarea directă a tranzacțiilor de către sistemele financiare și registrele de conturi; și să asigure interfața cu brokeri, custozii, clienți, furnizori de date, etc.

Sisteme de gestionare a portofoliului care să permită o mai bună administrare a investițiilor, inclusiv integrarea tranzacțiilor, analiza riscurilor, generarea și distribuirea rapoartelor, gestionarea numerarului, respectarea obiectivelor de investiții și a profilurilor de risc și interfațarea cu furnizorii externi de date, brokeri și locuri de tranzacționare.

Software-ul de conformare cu reglementări specifice, ce valorifică progresele tehnologice atât pentru o îmbunătățire a fluxurilor și proceselor de gestiune, cât și în vederea asigurării unei mai mari transparențe a proceselor derulate, care să permită inspecții fiscale în condiții de risc minim.

Cerințele de conformare sunt din ce în ce mai stricte - de exemplu, Dodd-Frank, Legea privind conformitatea fiscală a conturilor străine (FATCA) și standardele comune de raportare (CRS). Practic, ne referim la dezvoltarea de sisteme software pentru a satisface cerințele de raportare.

Îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor prin dezvoltarea unor tehnici de analiză și prelucrare a datelor din ce în ce mai sofisticate prin centralizarea și diseminarea surselor de date globale și la nivelul întregii întreprinderi.

Procesarea tranzacțiilor și dezvoltarea de platforme de plăți pentru a obține o procesare directă a tranzacțiilor fără latență sau cu latență redusă, precum și integrarea cu o mare varietate de protocoale de plată pentru a crește flexibilitatea plăților.

Automatizarea procesului de integrare, migrare și retragere a clienților și dezvoltări concomitente pentru a crește amploarea și performanța sistemelor la nivel de întreprindere.

Sporirea securității sistemului prin dezvoltarea de arhitecturi de criptare și de autentificare unică.

Progresele proceselor tehnologice ale tehnologiilor de gestionare a rețelelor, testarea și instrumentele operaționale.

Dezvoltarea unei platforme de intranet folosind tehnologie cloud.

Dezvoltarea de soluții de securitate îmbunătățite.

Un alt exemplu pozitiv pentru aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare în domeniul bancar îl reprezintă Franța, care impulsionează contribuabilii să beneficieze de acest tip de facilități, crescând astfel și investițiile în mediul privat pentru domeniul cercetării-dezvoltării. Prin urmare, prezentăm mai jos, un exemplu practic al unui contribuabil din Franța, care a beneficiat de un tip de stimulent pentru cercetare-dezvoltare și a obținut un beneficiu considerabil.

Figura nr. 21 Aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare în domeniul bancar

Nr. Crt.	Indicator	Descriere
1	Domeniul de activitate al contribuabilului	Bancar
2	Cifra de afaceri	2,05 miliarde EUR (local), 25,8 miliarde EUR (global)

Nr. Crt.	Indicator	Descriere
3	Profitul local al societății	Informație confidențială
4	Prezentare generală a proiectelor dezvoltate de către contribuabil pentru care au fost aplicate stimulentele pentru cercetare-dezvoltare	<p>Activități de tip IT:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Big Data și Inteligență Artificială - înființarea unui instrument nou de colectare a datelor în platforma Big Data, construirea de Hub-uri de date de finanțare bazate pe tehnologiile Big Data pentru a consolida toate datele de finanțare, activități privind structurile de stocare (Datalakes) adaptate la Big Data, Inteligență Artificială utilizată de echipele de cercetare-dezvoltare pentru a modela comportamentul utilizatorilor și a stabili modele predictive de tranzacționare în vederea anticipării utilizării clienților, a unei mai bune direcționări a campaniilor publicitare și a detectării fraudelor bancare. ✓ Cloud Computing - dezvoltarea unei "soluții" personalizate, cum ar fi: baze de date, servicii de securitate, componentă de rețea, pachet de aplicații conținute în containere etc. ✓ Securitate cibernetică - dezvoltarea SECaaS (SECurity As A Service) pentru a îmbunătăți securitatea utilizatorilor și a aplicațiilor, proiecte care vizează definirea unei mai bune securități a accesului la documente, clasificarea și confidențialitatea acestora sau conceperea de algoritmi de detectare a fraudelor prin metode de învățare automată și tehnici de biometrie comportamentală. <p>Finanțe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Finanțare cantitativă - modelarea riscurilor în vederea îmbunătățirii performanței economice sau prognozarea evoluției lichidităților pe diferite produse, optimizarea portofoliilor, model de stabilire a prețurilor pentru produsele financiare. ✓ Activități de reglementare - dezvoltarea de modele matematice ale riscurilor în vederea respectării standardelor de reglementare, a standardelor de calcul, de stabilire a prețurilor și de evaluare, a provizioanelor și a ratelor referitoare la IFRS9.

Nr. Crt.	Indicator	Descriere
		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Finanțare responsabilă - intergrarea criteriilor ESG (de mediu, sociale și de guvernanță) în activitățile financiare. ✓ Calcul distribuit - implementarea mai multor motoare de calcul bazate pe grile. ✓ Dezvoltarea mai multor algoritmi de învățare pentru a îmbunătăți modelele de execuție și lichiditate. Un algoritm de execuție cu un cost adițional semnificativ poate compromite rentabilitatea globală a programului de investiții. Acest algoritm trebuie să determine momentul corect al ordinelor care trebuie trimise în piață pentru a asigura execuția la cel mai bun preț care va fi finalizat la timp și trebuie să distribuie cantitatea care trebuie executată între diferitele surse de lichiditate. Efortul de cercetare s-a axat pe modul optim de combinare a semnalului, a inventarului și a estimării costurilor pentru a proiecta regula de decizie a algoritmului și pe gestionarea lichidităților.
5	Tipurile de activități pentru care contribuabilul aplică stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare	Activități de dezvoltare software.
6	Tipul de stimulent fiscal pentru cercetare și dezvoltare aplicat	Credit fiscal francez pentru cercetare-dezvoltare.
7	Economii rezultate în urma aplicării stimulentului sau stimulentei fiscale	5–6 milioane EUR pe perioadă contabilă.

Prin urmare, cercetarea-dezvoltarea nu include întotdeauna doar activitățile întreprinse de echipa tradițională de IT a unei organizații.

Pentru scopul aplicării stimulentei fiscale, cercetarea-dezvoltarea poate include, de asemenea, activități similare care pot avea loc și în cadrul altor departamente ale companiei. Aceste activități le pot include pe cele din cadrul infrastructurii organizației și al echipelor netehnice de afaceri ale organizației, spre exemplu.

Printre obiectivele critice de dezvoltare se numără maximizarea valorii informațiilor disponibile pentru luarea deciziilor, îmbunătățirea ofertelor de produse și îmbunătățirea serviciilor pentru clienți pe mai multe canale.

Prezentăm mai jos, cu titlu orientativ, o altă serie de activități potențial eligibile care s-ar putea încadra pentru aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare și care acoperă mai multe domenii:

01 Activități potențial eligibile pentru aplicarea facilităților fiscale în domenii precum software, tehnologie, media, telecomunicații:

- Dezvoltarea de software, la îndeplinirea anumitor criterii.
- Aplicații wireless și de telecomunicații.
- Dezvoltarea de noi protocoale de comunicare.
- Securitatea internetului și livrarea de conținut.
- Modelare matematică avansată, etc.

02 Activități potențial eligibile pentru aplicarea facilităților fiscale în domenii precum producție, inginerie - proiectare și dezvoltare de turnare a materialelor plastice soluții:

- Proiectarea și dezvoltarea unei noi unități de refrigerare pentru transportul alimentelor.
- Dezvoltarea unui nou proces de reciclare a materialelor plastice.
- Dezvoltarea unui proces de tratare a deșeurilor, produselor petroliere reziduale.
- Dezvoltarea unui sistem software pentru monitorizarea și prețul producției de energie regenerabilă, etc.

03 Activități potențial eligibile pentru aplicarea facilităților fiscale în domenii precum alimente, băuturi, agribusiness:

- Proiectarea, dezvoltarea și integrarea unui nou produs alimentar sau o nouă linie de prelucrare a alimentelor.
- Dezvoltarea de noi produse și ingrediente, formule de ingrediente.
- Dezvoltarea de noi arome pentru băuturi.
- Dezvoltarea și implementarea unei noi linii de fabricare a berii, proces de fabricație, etc.

04

Facilități fiscale pentru cercetare-dezvoltare și inovare în România

Formă, aplicare, provocări

Sunt mai bine de 20 de ani de când activitatea de cercetare-dezvoltare este considerată o prioritate națională și peste zece de ani de când a fost introdusă legislația de susținere a activităților de cercetare-dezvoltare prin intermediul facilităților fiscale. Cu toate acestea, România nu se poate lăuda cu o activitate de CDI care să îi aducă valoare adăugată și care să asigure o creștere constantă și consistentă a economiei. Cum am arătat mai sus, este mult loc de mai bine.

4.1. Punctul de plecare

În 2002, cercetarea era declarată "prioritate națională", odată cu introducerea Ordonanței Guvernului României nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică.

Actul normativ vorbește despre rolul determinant pe care activitatea de cercetare-dezvoltare îl are în strategia de

dezvoltare economică durabilă și menționează faptul că acest tip de activități trebuie încurajate și sprijinite de către stat.

Doar că declarația nu a fost însoțită de măsuri concrete decât șapte ani mai târziu, când s-au introdus în legislația națională, cu aplicare de la 1 ianuarie 2009, facilități fiscale specifice cu privire la impozitul pe profit.

4.1.1. Tipuri de facilități

Pe scurt, vorbim despre deducerea suplimentară la calculul profitului impozabil a cheltuielilor eligibile de cercetare-dezvoltare.

OUG 200/2008 stipula includerea în Codul Fiscal a unor prevederi care menționau că, pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare eligibile, contribuabilii pot beneficia de deducerea fiscală suplimentară de 20% la determinarea profitului impozabil și pot aplica metoda de amortizare accelerată pentru aparatura și echipamentele destinate acestor activități.

Cinci ani mai târziu, de la 1 februarie 2013, cota de deducere suplimentară este majorată la 50%, iar sfera de aplicare a

facilităților este extinsă. Extinderea sferei de aplicare a facilităților a fost efectuată și prin eforturile mediului de afaceri. Mai specific, chiar KPMG în România a condus anumite eforturi pentru clarificarea modului de aplicare a facilităților, demarate încă din 2009, odată cu apariția primelor probleme în implementarea legislației de acodare a acestor facilități fiscale companiilor ce efectuează activități de cercetare-dezvoltare, și continuate de-a lungul timpului până în prezent.

KPMG în România a căutat, dincolo de a atrage atenția asupra aspectelor inaplicabile, și să găsească soluții și variante de rezolvare a lor, implicând chiar instituții europene sau nume importante din zona legislativă sau de cercetare.

Scutirea de impozit pentru venitul salarial obținut de angajații implicați în activități de cercetare, dezvoltare și inovare este o altă facilitate acordată sectorului, în urma unei analize care arăta nevoia pentru un număr semnificativ mai mare de cercetători decât cei existenți.

Astfel, Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare pentru perioada 2014-2020 remarcă lipsa unei mase critice de resurse umane pentru dezvoltarea unor domenii promițătoare și, în special, pentru cercetarea și inovarea interdisciplinară, numărul de cercetători din mediul privat fiind

în scădere. Totul în contextul unei concurențe ridicate între țările din CEE, cu privire la forța de muncă calificată, numărul personalului ce poate duce la îndeplinire activitățile specifice proiectelor de cercetare-dezvoltare fiind unul redus. Este de remarcat că la nivelul anului 2013, peste 15.000 de cercetători români lucrau în afara țării.

Acesta este, deci, contextul în care, în august 2016 este introdusă în legislația națională scutirea de la plata impozitului pe venit pentru angajații implicați în activități de cercetare-dezvoltare, însă doar pentru activitățile

desfășurate în cadrul proiectelor de cercetare-dezvoltare aplicată și dezvoltare tehnologică. Scutirea de impozit se acordă lunar, doar pentru veniturile obținute în urma prestării de activități eligibile în proiecte eligibile, în limita bugetului alocat pentru fiecare proiect.

Ulterior, în iunie 2017, Legea nr. 136/2017 privind aprobarea modificărilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 32/2016 pentru completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale extinde aria de aplicare a acestei scutiri pentru toate tipurile de activități de cercetare, dezvoltare și inovare,

păstrând, însă, condiția de aplicarea parțială a acesteia, adică doar pentru activitățile prestate în proiectele eligibile.

O altă facilitate, acordată începând cu 2017, este scutirea de impozit pe profit pe zece ani pentru contribuabilii care desfășoară exclusiv activități de cercetare-dezvoltare și inovare. Acest tip de facilitate își propune să sprijine centrele de cercetare-dezvoltare nou înființate sau pe cele existente la momentul introducerii facilității, însă neexistând nici până la acest moment norme de aplicare, aceasta rămâne teoretic inaplicabilă.

4.1.2. Criterii de aplicare

În ceea ce privește aplicarea primei facilități fiscale privind activitățile de cercetare-dezvoltare, și anume deducerea suplimentară la calculul profitului, principalul criteriu în baza căruia o activitate este considerată a fi eligibilă este ca aceasta să poată fi încadrată drept dezvoltare tehnologică sau cercetare aplicativă. Pe de altă parte însă, scutirea de impozit pe venit pentru angajații implicați în proiecte de cercetare-dezvoltare și inovare, după cum se observă chiar din denumirea facilității fiscale, se aplică pentru veniturile din salarii sau asimilate salariilor obținute din orice tip de activitate de cercetare-dezvoltare și inovare.

Similar, scutirea de impozit pe profit pentru zece ani are în vedere contribuabilii care desfășoară toate tipurile de activități de cercetare-dezvoltare și inovare.

Conform legislației române (i.e. Ordonanța nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică), activitatea de cercetare-dezvoltare cuprinde cercetarea științifică, dezvoltarea experimentală și inovarea bazată pe cercetare științifică și dezvoltare experimentală.

În același timp, cercetarea științifică cuprinde cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă. Categoriile de activități de cercetare-dezvoltare și inovare sunt definite după cum urmează:

Cercetarea fundamentală

include activitățile experimentale sau teoretice desfășurate, în principal, pentru dobândirea unor cunoștințe noi cu privire la

fundamentele fenomenelor și faptelor observabile, fără a se urmări, în mod particular, aplicarea sau utilizarea practică imediată.

Cercetarea industrială / cercetarea aplicativă

reprezintă cercetarea sau investigația critică, planificată în scopul dobândirii de cunoștințe sau competențe noi pentru elaborarea unor noi

produse, procese ori servicii sau pentru realizarea unei îmbunătățiri semnificative a produselor, proceselor sau serviciilor existente.

Aceasta cuprinde crearea de părți componente pentru sisteme complexe și poate include construcția de prototipuri în laborator sau într-un mediu cu interfețe simulate ale sistemelor existente, precum și de linii-pilot, atunci când acest

lucru este necesar pentru cercetarea industrială și, în special, pentru validarea tehnologiilor generice.

Aceste definiții sunt conforme și cu prevederile Regulamentul European 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din TFUE.

Dezvoltarea tehnologică

ce cuprinde și **dezvoltare experimentală** reprezintă activitatea sistematică prin care, pornind de la cunoștințe dobândite din cercetare și/sau de la experiența practică, se urmărește producerea de noi materiale, produse sau dispozitive, instituirea de noi procese, sisteme și servicii

sau îmbunătățirea substanțială a celor existente. Practic, categoriile menționate mai sus au înțelesul din Ordonanța Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, din Regulamentul UE nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din TFUE, precum și comentariile din ghidul specific emis de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică - Manualul Frascati, un adevărat standard internațional în domeniu.

Inovarea

reprezintă implementarea unui produs, serviciu sau proces nou sau substanțial îmbunătățit ori a unei metode de marketing sau afaceri noi, în activitatea practică, în organizarea locului de muncă ori a relațiilor externe. În cadrul acesteia se disting:

✓ Inovarea de produs

introducerea în circuitul economic a unui produs sau serviciu care este nou ori îmbunătățit substanțial în privința caracteristicilor și utilizărilor sale.

Îmbunătățirile substanțiale pot fi ale specificațiilor tehnice, ale componentelor sau materialelor, ale programelor de calculator încorporate, ale utilizării sau ale altor caracteristici funcționale.

✓ Inovarea de proces

punerea în aplicare a unei metode de producție sau de distribuție noi sau îmbunătățite considerabil, care implică schimbări semnificative în ceea ce privește tehnicile, echipamentele și/sau programele de calculator.

În timp ce activitățile de cercetare fundamentală sunt cel mai des întâlnite în cadrul institutelor naționale de cercetare-dezvoltare, cercetarea aplicativă și dezvoltarea tehnologică sunt în general întâlnite în centrele de cercetare-dezvoltare deținute de stat sau private, cea din urmă regăsindu-se și în etapa anterioară intrării în producție a unui produs.

Mai departe, conform legislației române în vigoare, facilitățile fiscale menționate anterior pot fi aplicate dacă, în principiu, se respectă concomitent criteriile prezentate mai jos.

01

Activitățile realizate sunt incluse într-un proiect care trebuie să conțină următoarele elemente minime: obiectivul, perioada de desfășurare, domeniul de cercetare, sursele de finanțare, categoria de rezultate, caracterul inovator etc.

02

Activitățile se încadrează într-una din categoriile de activități de cercetare-dezvoltare sau inovare conform definițiilor menționate mai sus, conform ariei de aplicare a fiecăreia dintre facilitățile aplicate.

03

În cazul deducerii suplimentare la calculul impozitului pe profit, cheltuielile aferente se încadrează în tipurile de cheltuieli legate de activitățile de cercetare-dezvoltare desfășurate de contribuabil (de exemplu, amortizarea, angajați, întreținere și reparații, servicii, materii prime, obiecte de inventar, piese, componente, chirii,

utilități, transport, servicii de contabilitate și IT etc.)

04

În cazul scutirii de impozit pe venit pentru angajații implicați în proiecte de cercetare-dezvoltare și inovare, veniturile salariale sau asimilate salariilor aferente activităților prestate în proiectele respective au fost prevăzute în bugetul acestora, pe o poziție distinctă.

În cazul aplicării deducerii suplimentare la calculul profitului, legislația oferă prevederi și pentru încadrarea

cheltuielilor eligibile pentru aplicarea facilității fiscale. Astfel, pot fi considerate eligibile, doar cheltuielile care aparțin categoriilor listate mai jos:

- ✓ cheltuielile de amortizare și de închiriere a activelor corporale și necorporale utilizate în activitățile de cercetare-dezvoltare;
- ✓ cheltuielile cu personalul implicat în astfel de activități;
- ✓ cheltuieli cu întreținerea și repararea activelor corporale și necorporale utilizate în activitățile de cercetare-dezvoltare;

- ✓ cheltuielile de exploatare, inclusiv cheltuielile cu serviciile prestate de terți;
- ✓ și o parte din cheltuielile generale.

Sumarizând, cadrul legislativ pe care ar trebui să îl aibă în vedere companiile care doresc să aplice pentru facilitățile de cercetare-dezvoltare disponibile în România, ar fi reprezentat de:

- ✓ **Legea nr. 227/2015** privind Codul Fiscal – art. 19, respectiv art. 20 cu privire la deducerea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare și

aplicarea metodei de amortizare accelerată și în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activităților de cercetare-dezvoltare și art. 60 pct. 3 cu privire aplicarea scutirii de impozit pe venit pentru angajații implicați în proiecte de cercetare-dezvoltare și inovare.

De asemenea, pentru scutirea de impozit pe profit pe 10 ani pentru contribuabilii care desfășoară exclusiv activități de cercetare-dezvoltare și inovare trebuie avut în vedere art. 22¹ introdus prin Ordonanța de urgență nr. 3 din 6 ianuarie 2017;

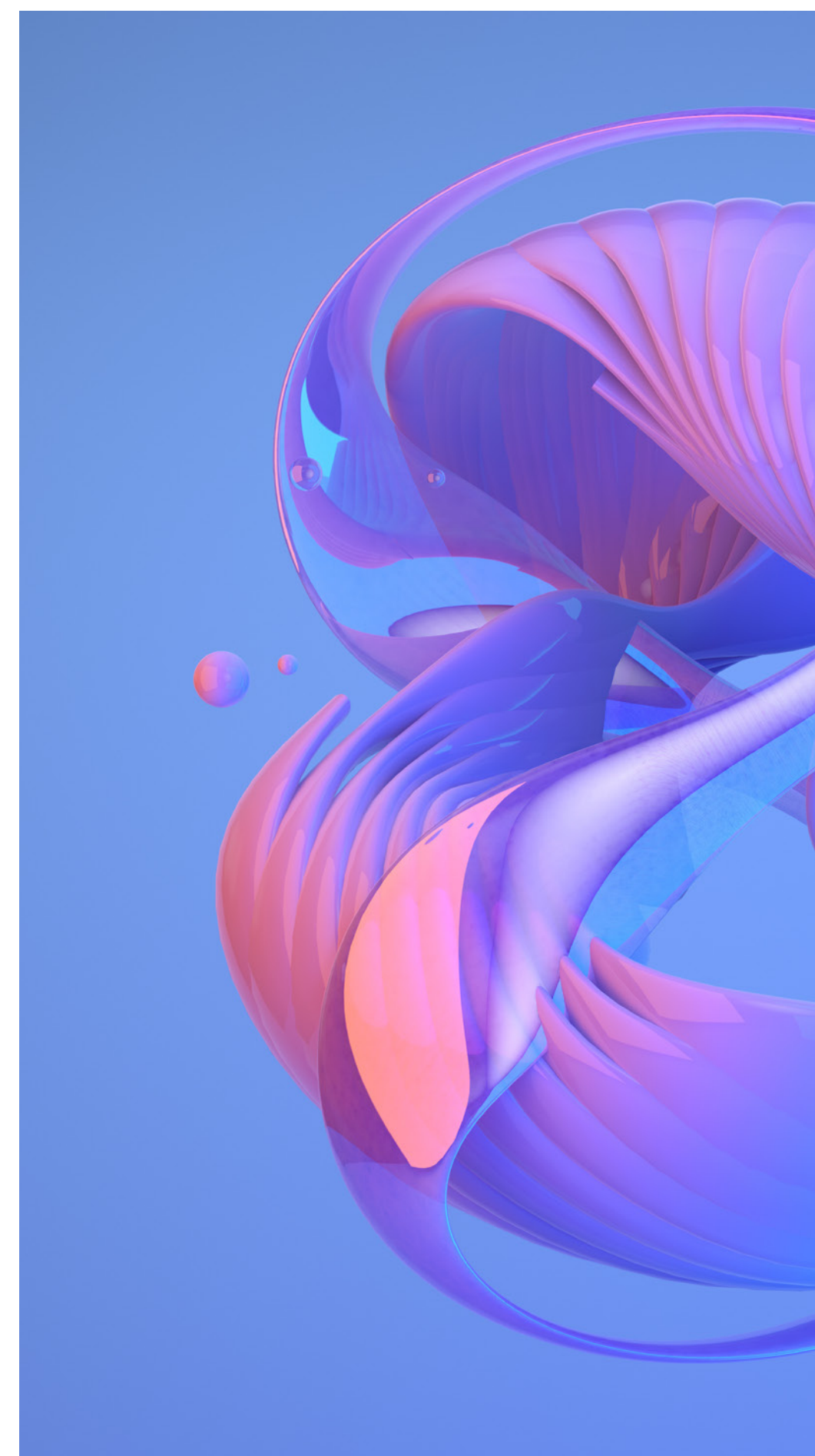
✓ **Ordinul nr. 1056/2016** pentru aprobarea Normelor privind deducerea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare la calculul rezultatului fiscal, precum și normele aferente (Ordinul 1056/2016) cu adăugirile ulterioare;

✓ **Ordinul nr. 2855** din 29 august 2017 privind stabilirea procedurii de acordare a facilității fiscale prevăzute la art. 60 pct. 3 din Legea nr. 227/2015 privind Codul Fiscal;

✓ **Ordonanța nr. 57/2002** privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică;

✓ **Hotărârea nr. 583/2015** pentru aprobarea Planului național de cercetare-dezvoltare și inovare pentru perioada 2015-2020;

✓ **Regulamentul European nr. 651/2014** de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat Text cu relevanță pentru Spațiul Economic European (SEE);

✓ **Regulamentul European nr. 800/2008;**

✓ **Manualul Frascati** referitor la liniile directoare pentru colectarea și raportarea informațiilor privind cercetarea-dezvoltarea;

✓ **Ordinul 350/2019** privind aprobarea Registrului Național al Experților pentru certificarea/ expertizarea activității de cercetare-dezvoltare.

4.2. Care au fost provocările?

Cum vedem, legislația își propunea să adreseze anumite probleme sesizate în sector, doar că neclaritatea prevederilor i-a împiedicat, nu de puține ori, pe cei interesați să le acceseze. Deci, care au fost principalele provocări întâlnite în procesul de aplicare al stimulentei fiscale pentru cercetare-dezvoltare?

Adesea, aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare poate reprezenta o provocare pentru anumite companii, din lipsa unei organizări corecte și a încadrării corespunzătoare a activităților desfășurate.

Astfel, deși pot exista argumente pentru încadrarea activităților drept activități de cercetare-dezvoltare, acestea au fost ignorate (cum au fost cazurile referitoare la aplicarea stimulentei în anumite domenii, de ex. domeniul bancar) sau activitățile au fost încadrate necorespunzător chiar de către contribuabil, iar instrumentul oferit de legiuitorul român a devenit subevaluat.

Un alt factor de risc constă în interpretarea incorectă a cerințelor legislative și lipsa unei documentații justificative pregătită conform legislației în vigoare, pentru a fi prezentată autorităților fiscale în cazul unui control fiscal

cu privire la aplicarea corectă a facilităților fiscale specifice activităților de cercetare-dezvoltare. Prin urmare, **unele companii pot include sau trata incorect anumite tipuri de cheltuieli, iar acestea nu vor fi încadrate corespunzător în momentul aplicării deducerii suplimentare.**

În prezent, **legislația privind aplicabilitatea stimulentei fiscale pentru cercetare-dezvoltare este destul de limitată** și în continuă schimbare, inclusiv în ceea ce privește cerințele pentru pregătirea documentației justificative necesare.

Deși, la o primă vedere, condițiile ce trebuie îndeplinite pot părea clare, neexistând modele ori linii directoare precise în acest sens, companiile nu cunosc exact forma în care acestea ar trebui îndeplinite și nici modalitatea prin care se pot asigura că aceste condiții obligatorii sunt cu adevărat îndeplinite.

În principiu, numeroasele modificări legislative și **practica inconsecventă a autorităților fiscale în timpul controalelor fiscale au condus la un interes relativ redus pentru aplicarea facilităților fiscale, contribuabilii dorind mai degrabă să evite riscul apariției unor cheltuieli suplimentare în cazul unui control fiscal.**

Cu toate acestea, este important de menționat faptul că, până de curând, în România ultimele modificări legislative cu privire la stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare au fost realizate în anul 2017, perioadă în care a fost implementată facilitatea privind scutirea impozitului pe profit pentru 10 ani pentru entitățile care desfășoară exclusiv activități de cercetare-dezvoltare și inovare.

În general, începând cu anul 2018, legislația României a prezentat numeroase schimbări legislative, însă, prevederile privind facilitățile fiscale pentru cercetare-dezvoltare au rămas constante, comparativ cu alte jurisdicții, atât europene, cât și la nivel global, unde, acestea au fost actualizate în raport cu dezvoltarea economică și necesitatea creșterii investițiilor private, cu scopul susținerii contribuabililor în vederea realizării activităților de cercetare-dezvoltare.

În acest sens, puteți revedea sumarizarea principalelor tipuri de facilități disponibile în țările din regiunea CEE, și nu numai, precum și evoluția acestora din ultimii ani în cadrul capitolului anterior.

Analizând situația României în ceea ce privește nivelul întreprinderilor inovative, observăm faptul că nu există statistici specifice care să releve numărul exact al contribuabililor care aplică stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare, însă, există mențiuni în acest sens în cadrul Strategiei naționale de cercetare, inovare și specializare inteligentă 2022-2027.

Astfel, în anul 2018, ponderea întreprinderilor care introduc produse inovative noi pentru piață era de numai 2,9%, deși media UE27 înregistra valoarea de 13%.

Este îngrijorătoare lipsa statisticilor privind aplicarea stimulentele, cu atât mai mult cu cât firmele din România, indiferent de mărime, sunt interesate să aplice pentru facilitățile fiscale acordate pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, peste 75% din respondenții unui sondaj derulat de KPMG în România recent declarând că își doresc să utilizeze stimulentele fiscale și beneficiile aferente CDI, dacă legislația ce le guvernează va cunoaște clarificări.

Mai mult, peste 62% dintre companii menționează că au completat întrebările sondajului nostru pentru a fi implicați activ în discuții/aspecte legate de aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

Gradul mare de interes al companiilor pentru aplicarea stimulentei fiscale CDI poate fi determinat și din faptul că, în ciuda incertitudinilor legislative, peste 40% dintre cei chestionați au răspuns pozitiv la întrebarea dacă au aplicat pentru obținerea acestor stimulente.

De altfel, principalele impedimente identificate de întreprinderile care, totuși, au aplicat, se referă la posibile contestări ale aplicării facilităților în eventualitatea unei inspecții

fiscale – **25% dintre respondenți**, dificultăți în a obține certificarea unui expert din cadrul Registrului de Experți pentru certificarea/ expertizarea activității de cercetare-dezvoltare – **13%** sau alte neclarități legislative – 13%.

O altă concluzie ce poate fi trasă în urma prelucrării datelor sondajului nostru, este aceea că sunt foarte multe IMM care și-ar dori să aplice, dar care nu înțeleg condițiile de eligibilitate – aproape **38% dintre respondenți menționând că ei consideră că nu îndeplinesc condițiile.**

Ceea ce, așa cum am putut constata din experiență de nenumărate ori, nu este adevărat. Pentru multe dintre firmele din România cercetarea este o activitate care presupune existența unui laborator, plin cu eprubete, realizate de cercetători cu multe doctorate. Or, nu acest tip de activitate de cercetare este cel care beneficiază de stimulentele fiscale conform legislației.

Facilitățile nu sunt acordate pentru cercetarea fundamentală, ci pentru activități de cercetare aplicată și/sau dezvoltare experimentală, inovare, pentru introducerea pe piață a unui produs nou, a unui nou serviciu sau a unui produs/serviciu semnificativ îmbunătățit.

În Polonia, după campania autorităților relevante de explicare a tipurilor de activități care beneficiază de scutiri, foarte multe IMM-uri au început să aplice aceste facilități. Ne gândim că și în România am avea nevoie de așa ceva, pentru a determina companiile către cercetare și a cunoaște creșterea aceea economică ce derivă din intensificarea activității CDI.

De asemenea, deși, așa cum am menționat mai sus, nu există analize statistice efectuate în acest sens, facilitățile precum scutirea de impozit pe venit a angajaților ce realizează activități de cercetare-dezvoltare și inovare sau scutirea de impozit pe profit pentru companiile care desfășoară exclusiv activități de cercetare-dezvoltare și inovare par a fi aplicate de un număr și mai redus de contribuabili.

Astfel, rezultatele sondajului confirmă și existența unei alte provocări întâlnite în practica noastră, din punct de vedere al prevederilor legislative existente, și anume faptul că

definiția activităților eligibile (e.g. activități de cercetare aplicativă și/ sau de dezvoltare tehnologică pentru care se poate aplica deducerea suplimentară) este foarte generală și generează o serie de întrebări și neclarități cu privire la încadrarea activităților realizate de companii în categoriile enunțate în legislația relevantă pentru fiecare dintre facilitățile fiscale oferite.

Aceasta reprezintă una dintre principalele dificultăți în aplicarea deducerii suplimentare, Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020 menționând faptul că marile companii cu filiale în România se arată reticente în privința înființării și dezvoltării unor centre de cercetare locale și a încadrării activităților specifice acestora ca activități de cercetare-dezvoltare.

În acest sens, dacă în cadrul analizei realizate în capitolele anterioare observăm că majoritatea jurisdicțiilor la nivel global respectă sau urmăresc criteriile Manualului Frascati, legislația României face o trimitere către acest Manual, dar acesta este menționat doar ca recomandare, nu ca și obligativitate, deși în vederea unei pregătiri cât mai temeinice pentru aplicarea acestei facilități, contribuabilii și inspectorii fiscali urmăresc cu strictețe aceste criterii.

Cu toate acestea, respectarea criteriilor manualului Frascati oferă o mai mare siguranță în

vederea aplicării facilităților fiscale prin determinarea corectă a activităților desfășurate și încadrate drept activități de cercetare-dezvoltare, comparativ cu legislația națională care conține prevederi limitate în acest sens.

Astfel, Manualul Frascati, cunoscut și sub denumirea de "Ghid pentru colectarea și raportarea datelor privind cercetarea și dezvoltarea experimentală" reprezintă "metodologia recunoscută la nivel internațional pentru colectarea și utilizarea statisticilor privind cercetarea și dezvoltarea, și este un instrument esențial pentru statisticieni și pentru factorii de decizie în domeniul științei și inovării din întreaga lume.

Acesta include definiții ale conceptelor de bază, orientări privind colectarea datelor și clasificări pentru compilarea statisticilor de cercetare și dezvoltare".³⁴

Desigur, până la introducerea unor noi prevederi, ar mai trebui să privim atent legislația specifică stimulentele fiscale pentru cercetare-dezvoltare și să acceptăm că are nevoie de mai multă claritate.

Un exemplu întâlnit în practică în acest sens este dat de faptul că, în lipsa un specialist în cercetare-dezvoltare în tehnologia informației, care să fie nominalizat în Registrul național al experților pentru certificarea activității de cercetare-dezvoltare, mulți dintre contribuabilii care realizează proiecte de dezvoltare și implementare de software au conchis cel mai adesea că nu pot aplica facilitățile fiscale specifice activităților de cercetare-dezvoltare, mai ales având în vedere faptul că România prin excelență este o jurisdicție care numără multe companii ce activează și s-au remarcat în industria software.

³⁴ Frascati Manual - OECD

Este clar însă și faptul că **modul de implementare al acestui Registru național al experților pentru certificarea activității de cercetare-dezvoltare este deficitar, ceea ce a contribuit la confuzia și neîncrederea contribuabililor cu privire la utilizarea facilităților fiscale pentru acest tip de activități.**

Pe de altă parte, faptul că Ministerul Cercetării a

recunoscut aceste deficiențe și realizează demersuri în vederea modificării Ordinului privind la Registrul național al experților pentru certificarea activității de cercetare-dezvoltare este un foarte bun început.

Pe lângă cele menționate mai sus, din punct de vedere al cadrului legislativ existent, până la acest moment, **nu au fost încă publicate norme de aplicare pentru scutirea de impozit pe profit pentru 10 ani și, deci, din punct de vedere practic ea rămâne în continuare neutilizată.**

Separat de aspectele prezentate anterior, merită să menționăm și faptul că **efortul administrativ necesar din partea contribuabilului pentru aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare și inovare este considerabil și descurajează aplicarea acestor stimulente.**

Iar pentru companiile care vor să aplice scutirea de impozit pe venit pentru angajații implicați în proiectele de cercetare-dezvoltare și inovare, efortul

și investiția necesare pentru modificarea procesului de calcul salarial, astfel încât toate elementele cerute în legislație să poată fi prezentate în caz de control fiscal (de ex. pontaje și state de plată per proiect) pot fi semnificative pentru companiile ai căror angajați lucrează în aceeași lună în mai multe proiecte eligibile.

Nu în ultimul rând, aplicarea scutirii de impozit pe venit doar pentru salariul obținut în urma implicării în proiecte eligibile creează îngrijorare la nivelul companiilor, cu privire la **scăderea motivației angajaților de a lucra și a acorda aceeași**

atenție proiectelor neeligibile, la concurența internă care se va crea între proprii angajați pentru a lucra cât mai mult în proiecte eligibile, precum și la **potențiale probleme cu retenția angajaților datorită caracterului fluctuant al veniturilor lunare** pe care aceștia le vor obține, în urma aplicării scutirii.

4.3. Noi presiuni

“Acordul secolului” cum a fost denumit la semnarea anul trecut, impozitul minim global, dacă va fi implementat, ar putea afecta deducerile sau facilitățile fiscale așa cum le știm.

Decizia nu a venit din neant – există discuții de ani de zile asupra necesității introducerii unui impozit global, au circulat numeroase variante. Iar anul trecut, odată obținut acordul a peste 137 de state din întreaga lume, părea că se intră în linie dreaptă.

Mai mult, Parlamentul European se grăbește să aprobe un proiect de Directivă, care transcrie integral prevederile Acordului. Mai este nevoie doar de aprobarea Consiliului UE, care, însă, spre surprinderea tuturor întârzie să vină.

Ungaria este cea care s-a opus la cea mai recentă reuniune a miniștrilor de finanțe ECOFIN, după ce, anterior, Polonia își exprimase rezervele. Pe de altă parte, însă, la începutul lunii septembrie 2022, miniștrii de finanțe din Franța, Germania, Italia, Spania și Olanda și-au exprimat angajamentul de a implementa această măsură la nivelul propriilor state până la finalul 2023, chiar dacă nu se ajunge la un acord unanim în cadrul OECD (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică) cu privire la implementarea sa.

Ce prevăd deci noile reguli de impozitare și, impozitul minim global, măsuri generate de nevoia de a transforma regulile de taxare internațională astfel încât acestea să fie relevante mediului de afaceri actual, mediu în care digitalizarea este integrată în aproape orice industrie? Practic, este vorba despre efectul cumulat al Pilonului I și Pilonului II ai OECD, una dintre cele mai puternice organizații globale, care a propus “soluția” fiscală.

Astfel, Pilonul I prevede ca o cotă parte din profiturile realizate de multinaționale să se aloce spre impozitare în acele țări în care companiile respective derulează activități comerciale și realizează profituri, indiferent dacă au sau nu prezență fizică în acele state. Impactate de măsurile din cadrul acestui pilon vor fi întreprinderile multinaționale cu vânzări globale

de peste 20 de miliarde EUR și profitabilitate de peste 10%.

În continuare, se va evalua dacă profiturile realizate peste acest prag minimal de 10% sunt impozitate în statul care le generează, în caz contrar efectuându-se o realocare parțială a drepturilor de impozitare.

Cu alte cuvinte, țările care vor beneficia de pe urma implementării Pilonului I sunt cele din care companiile vizate obțin venituri, dar care nu au în prezent dreptul să le taxeze profiturile asociate sau care le impozitează marginal.

Deoarece anumite concepte sunt agreeate la nivel de principiu, impactul concret va putea fi estimat doar atunci când vor fi definite clar criteriile în funcție de care se va realiza realocarea

drepturilor de impozitare și după ce recomandările OCDE vor fi transpuse în legislația europeană și/sau națională.

Pe de altă parte, Pilonul II al OECD a introdus ideea unei cote minime de impozit pe profit la nivel global de 15%, care se estimează că va genera anual aproximativ 150 de miliarde de USD venituri fiscale suplimentare guvernelor. Alte beneficii sunt așteptate din stabilizarea sistemului fiscal internațional și din creșterea predictibilității pentru contribuabili și administrațiile fiscale.

Dacă va fi adoptată, impunerea unui impozit minim global va avea un impact semnificativ asupra utilizării stimulentele fiscale stabilite la nivelul fiecărui stat.

În primul rând, ar putea duce în derizoriu deducerile ce ar fi acordate la impozitul pe profit, în cazul în care nu ar fi implementată nicio excepție pentru aceste deduceri.

Mai mult, chiar dacă un guvern din țara X oferă un regim benefic, cum ar fi un IP Box din Polonia prezentat mai devreme, care are ca rezultat o cotă de impozitare a profitului redusă semnificativ pentru activitățile de cercetare- dezvoltare, acesta nu va mai reprezenta un beneficiu, dacă o multinațională trebuie să plătească un impozit pe profit suplimentar.

Stimulentul fiscal de a investi în țara X ar putea dispărea. Acolo unde impozitul pe profit este un factor important în decizie, acest lucru poate face ca investiția în țara X să nu aibă loc deloc.

Și, atunci, mai are sens să utilizăm stimulentele fiscale? Unele guverne consideră că un element de concurență fiscală adecvată ar trebui să fie în

continuare permis de orice regim fiscal minim global, în special pentru națiunile mai mici, pentru a le permite să concureze cu țările mai mari care au avantaje economice inerente.

Dar capacitatea de a oferi stimulente fiscale va fi afectată, însă, în mod fundamental de amploarea oricărui regim fiscal minim global.

Ceea ce înseamnă că ar putea urma o serie de reacții din partea guvernelor lumii, menite să își mențină competitivitatea. Măsurile de contracarare ar putea să vină din zona subvențiilor și a împrumuturilor garantate mai degrabă decât din zona scutirilor de taxe, deși regulile internaționale privind ajutorul de stat și anti-subsvenție ar putea limita și acest lucru.

S-ar putea să vedem și alte inițiative de politică fiscală, fie inserarea anumitor excepții pentru deducerile suplimentare la momentul calculului impozitului minim sau rezumarea stimulentele fiscale la nivel de impozit pe profit doar la anumite tipuri de credite fiscale ce nu ar interfera cu introducerea impozitului minim.

Alte acțiuni ar putea fi construite în jurul altor tipuri de taxe, nu cel al impozitului pe profit – de exemplu, stimulente pentru taxele clawback (modelul Ungariei) sau reduceri de la impozitele locale pentru acele afaceri care derulează activități de producție, cu investiții în hale și echipamente sau în angajați valoroși, sau reduceri ale contribuțiilor sociale și focusare pe scutirile, reducerile sau deducerile la impozitul pe venit.

O atenție deosebită trebuie acordată și stimulentele așa-zise "nobile" în domenii precum taxele de mediu, care, la rândul lor, prin oferirea unui regim special, ar putea fi folosite atât pentru a stimula comportamentul "verde", cât și pentru a încuraja investițiile.

Pe măsură ce lumea caută din ce în ce mai mult să-și reducă dependența de combustibilii fosili, producătorii de tot felul de produse, de la automobile, la snowmobile și bărci sau orice altceva se află sub presiunea de a dezvolta vehicule mai durabile.

În plan global, multe companii, cum ar fi General Motors Co., își focalizează deja bugetele de cercetare-dezvoltare în acest

scop, concentrându-se pe vehiculele electrice.

În 2020, General Motors a promis că va aloca 27 de miliarde USD în următorii cinci ani pentru a produce vehicule electrice și autonome.

Ford, la rândul său, a anunțat în 2021 că plănuia să cheltuiască 30 de miliarde USD pentru mașini electrice până în 2025.

Bombardier Recreational Products, un producător

canadian de snowmobile și bărci, plănuiește să cheltuiască 300 de milioane USD în următorii câțiva ani pentru a dezvolta vehicule electrice care să rămână relevante pe piață.

Într-o altă abordare inovatoare, echipa de cercetare și dezvoltare a Procter & Gamble a inventat o tehnologie care poate elimina practic toți contaminanții și culorile din plasticul uzat, ceea ce va ajuta să crească cantitatea de plastic reciclat folosit în produse și ambalaje.

Alte exemple de eco-inovare includ de la autostrăzi alimentate solar la pești crescuți în laborator sau chiar blocnotes reutilizabile. Toate acestea sunt tot atâtea investiții ce pot fi susținute prin facilități CDI. Cu alte cuvinte,

este posibil ca mare parte din stimulentele fiscale oferite în prezent să își piardă eficiența și politicile fiscale în acest sens să trebuiască **să fie redefinite odată cu implementarea cotei minime de impozit pe profit la nivel global.**

Aceasta este concluzia majorității fiscaliștilor și este o certitudine că aspectele privind partea de taxare internațională vor suferi anumite modificări.

Ceea ce este, la acest moment, incert este data de la care noua măsură va trebui implementată, precum și forma exactă de aplicare.

05

Concluzii și recomandări

Declarat o prioritate ani la rând, sectorul de cercetare-dezvoltare românesc nu a "înflorit" așa cum au făcut-o sectoare similare din alte țări. Mai mult, țara noastră este codașa Europei raportat la cheltuielile cu activitățile de CDI, doar 0,47% din PIB mergând către aceste tipuri de activități. Tendință cu adevărat îngrijorătoare, în special prin prisma faptului că, la nivelul Uniunii Europene, statele membre par să continue să accelereze rata de creștere a acestor tipuri de investiții.

Schemele de ajutor de stat disponibile au fost în creștere considerabilă, dar, cu toate acestea, România nu a înregistrat îmbunătățiri în

finanțarea activităților de cercetare. Mai mult, cheltuielile realizate de statul român chiar au scăzut marginal.

Nici din punct de vedere fiscal lucrurile nu au stat mai bine, companiile ezitând să aplice pentru obținerea facilităților fiscale. În condițiile în care, așa cum a arătat-o sondajul condus de KPMG în România, majoritatea covârșitoare a companiilor își doresc să aplice.

Or, în aceste condiții, s-a instalat un decalaj considerabil între România și vecinele sale.

Pentru a putea recupera ceva din diferențe, considerăm că

este necesară operarea unor modificări care ar trebui să reclădească încrederea contribuabililor în oportunitățile oferite de legislație și, mai cu seamă, să aducă în zona de CDI și întreprinderi din domenii în creștere, care până acum au fost reticente în a aplica pentru a obține facilități.

Și aici ne referim în special la domeniile bancar, apărare sau farmaceutic, ce, în țările vecine au cunoscut o dezvoltare considerabilă.

Ce ar fi, deci, de făcut?

Finanțări în CDI

Coordonarea intervențiilor BND cu obiectivele tematiche ale Programelor Operaționale în sectorul CDI

Odată operaționalizată Banca Națională de Dezvoltare, aceasta va acoperi 8% din decalajele de investiții din sectorul CDI, cât și 50% din decalajele de investiții aferente IMM-urilor inovatoare.

Pentru a asigura o coerență a intervențiilor, se recomandă strânsa

coordonare a investițiilor realizate de către BND cu obiectivele strategice stabilite la nivelul POCIDIF.

În acest sens, o coordonare și comunicare strânsă între BND și Autoritatea de Management a Programului este încurajată.

Creșterea intensității ajutoarelor de stat în materie de CDI

România pare că se află, din nou, pe o pantă descendentă în materie de ajutoare de stat pentru sectorul CDI, asta deși restul Uniunii Europene pare să se afle pe o pantă ascendentă.

Ajutoarele de stat sunt esențiale pentru susținerea IMM-urilor inovatoare, mai ales într-o piață în care capitalul de risc pentru astfel de activități circulă la un volum relativ redus.

Încurajarea parteneriatelor public-private (PPP) în materie de CDI

România este printre statele europene ce angajează cercetători preponderent în sectorul public.

În acest sens, încurajarea cooperării de tip PPP este extraordinar de importantă, pentru a asigura o bună utilizare a tuturor resurselor umane ce pot fi implicate în dezvoltarea de produse/servicii inovative ce pot face ulterior tranziția către piață.

Parteneriatul pentru Inovare (PPI)

În cazul în care nevoile autorităților publice în materie de produse, servicii sau lucrări inovatoare nu pot fi satisfăcute de soluțiile disponibile pe piață, acestea pot aplica o Procedură parteneriatului pentru Inovare (PPI).

Parteneriatul pentru Inovare se desfășoară în faze succesive, urmând succesiunea stadiilor din procesul de cercetare și de inovare, care poate include fabricarea produselor, prestarea serviciilor sau finalizarea lucrărilor.

Această procedură de achiziție este una dintre soluțiile pe care autoritățile publice le au la dispoziție pentru a achiziționa produse/servicii/lucrări inovatoare, susținând astfel activitatea sectorului CDI la nivel național.

Stimularea surselor alternative de finanțare pentru CDI

În prezent, după cum a fost prezentat în studiu, principalele forme de finanțare pentru activitățile de CDI, din perspectiva statului, sunt: facilitățile fiscale, fondurile nerambursabile, ajutoarele de stat.

Există de asemenea și alte instrumente financiare ce sunt în continuare disponibile, iar statul român se poate implica în promovarea și susținerea inițiativelor de atragere a capitalului de risc (venture capital, angel investors). De asemenea, statul român, prin instituțiile sale, se poate implica inclusiv prin participarea la capitalul social al fondurilor de investiții concentrate pe sectorul CDI.

Stimulente fiscale CDI

Creșterea cotei de deducere suplimentară a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare la calculul impozitului pe profit

Este una dintre primele măsuri care trebuie luate, pentru că, la acest moment, avem una dintre cele mai mici cote din regiune și la nivel global, așa cum reiese și din compararea informațiilor prezentate mai sus.

Poate fi avută în vedere și introducerea unei cote progresive de deducere suplimentară, tocmai pentru a stimula intensificarea investițiilor CDI de la an la an, după cum am observat în cazurile Slovaciei și Cehiei.

Am recomanda și reducerea efortului administrativ de aplicare a facilităților fiscale actuale și extinderea tipurilor de facilități oferite.

Mai mult, se poate avea în vedere stimularea specifică a IMM-urilor, a unei categorii particulare de contribuabili sau a unui sector specific din economie prin utilizarea unor cote de deducere suplimentare mai ridicate.

Examinarea introducerii creditelor fiscale CDI și de ce nu a regimuri preferențiale de taxare CDI de tip Patent Box

Spre exemplu, așa cum am detaliat, vecinii noștri acordă așa-numitele credite fiscale, variante la care au apelat numeroase companii, dar și regimuri de tip Innovation Box sau Patent Box: acestea prevăd o cotă de impozit pe profit mai redusă pentru profiturile rezultate din exploatarea drepturilor de proprietate intelectuală sau din vânzarea rezultatelor obținute în urma desfășurării CDI.

În acest caz, stimulentele fiscale ar putea fi acordate atât în anii de

investiții, adică în faza de cercetare-dezvoltare, cât și în anii de exploatare a drepturilor de proprietate intelectuală aferente.

Astfel de politici fiscale atractive au implementat numeroase state între care Olanda, Malta, Belgia, Elveția, Franța, Italia și chiar și Polonia, competitorii noștri direcți în regiune, după cum am dezvoltat în cadrul capitolului anterior.

Extinderea domeniilor pentru care se aplică stimulentele fiscale

Domeniile pentru care contribuabilii din statele din regiune aplică pentru deduceri și facilități fiscale sunt mult mai numeroase decât în România, spre exemplu, studiile de caz prezentate anterior au confirmat valabilitatea aplicării stimulentei de

cercetare-dezvoltare în industria farmaceutică, aerospațială, de apărare ca și în industria bancară, domenii de activitate în care contribuabilii din România ezită încă să aplice facilitățile fiscale specifice activităților de cercetare-dezvoltare.

Aici, pe de o parte, contribuabilii ar trebui să aibă în vedere existența precedentului, dar pe de altă parte și autoritățile ar putea avea în vedere dezvoltarea unor programe de popularizare a stimulentei în anumite industrii, după modelele dezvoltate de Polonia și Statele Unite.

Contribuabilii ar trebui, de asemenea, să aibă în vedere faptul că cercetarea-dezvoltarea care beneficiază de stimulentele CDI nu include întotdeauna doar activitățile întreprinse de echipa tradițională de CDI a unei organizații, care presupune existența unui laborator, plin cu eprubete, realizate de cercetători în halate cu multe doctorate.

Facilitățile sunt acordate pentru activități de cercetare aplicată și/sau dezvoltare experimentală, cu rezultate economice imediate, prin introducerea pe piață a unor produse sau servicii semnificativ îmbunătățit.

Reorganizarea Registrului Experților

Sperăm ca măsurile pe care Ministerul Cercetării și Ministerul Finanțelor intenționează să le implementeze în legătură cu modificarea modului de organizare și funcționare a Registrului național al experților pentru certificarea activității de cercetare-dezvoltare să fie un factor care va oferi mai multă încredere și confort contribuabililor, încurajând aplicarea facilităților fiscale pentru cercetare-dezvoltare.

Chiar dacă certificarea efectivă nu este opozabilă în cadrul inspecțiilor

fiscale derulate de ANAF (deși după cum am văzut în cadrul capitolelor anterioare există și jurisdicții precum Polonia, care oferă companiilor posibilitatea unei pre-aprobări din partea autorităților fiscale a facilităților pe care doresc să le aplice, această pre-aprobare fiind opozabilă în eventualitatea unei inspecții fiscale), contribuabilii vor avea un anumit confort privind aplicarea stimulentei pentru cercetare-dezvoltare.

Extinderea tipurilor de taxe pentru care se aplică stimulentele

Pe lângă cele de mai sus, pentru a ne pune la adăpost în eventualitatea în care se ajunge mai rapid la un acord privind impozitul minim global, poate că ar trebui să ne îndreptăm încă de pe acum și către acele arii fiscale care nu ar

interferă cu implementarea acestui impozit minim. Aici ne referim fie la anumite tipuri de credite fiscale sau la arii fiscale care exced impozitului pe profit.

Pentru că, potrivit discuțiilor existente la nivel european, odată cu introducerea lui am putea asista la diminuarea efectelor facilităților fiscale.

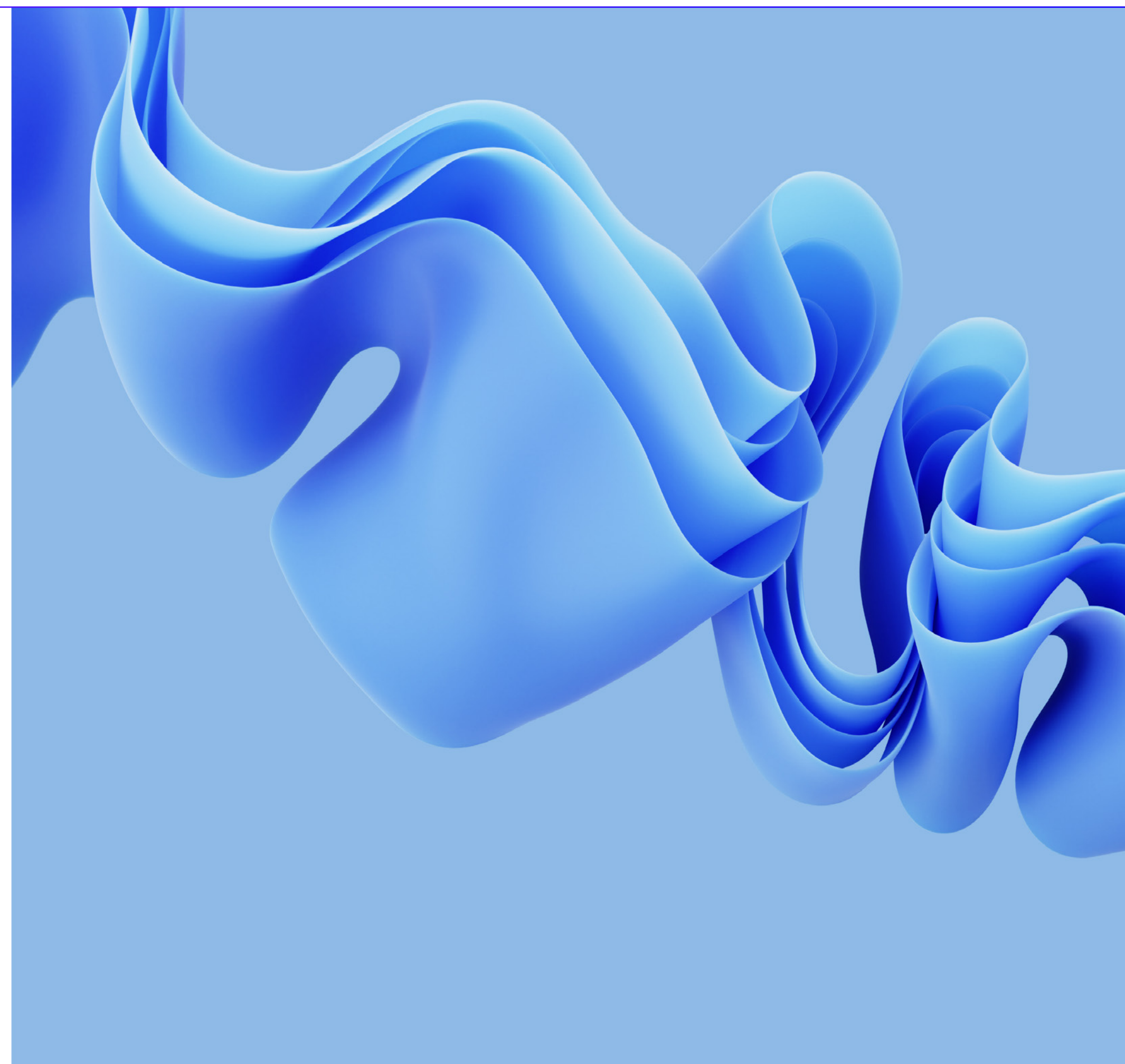
Un astfel de exemplu de zonă de manevră ar fi asigurarea unui mecanism funcțional privind aplicarea scutirii la nivel de angajat pentru personalul care lucrează în CDI, introducerea unor potențiale deduceri la nivelul impozitului pe venit, taxa clawback, taxele locale, taxele de mediu, etc.

Astfel, pentru a atrage companii care, pentru activitatea lor de cercetare-dezvoltare investesc într-un sediu propriu, creează un număr minim de locuri de muncă sau investesc local în echipamente performante, deci care ar

genera, astfel, o activitate cu substanță economică, autoritățile locale și/sau cele de mediu ar putea oferi scutiri sau reduceri ale taxelor aplicabile, pentru activitatea economică generată.

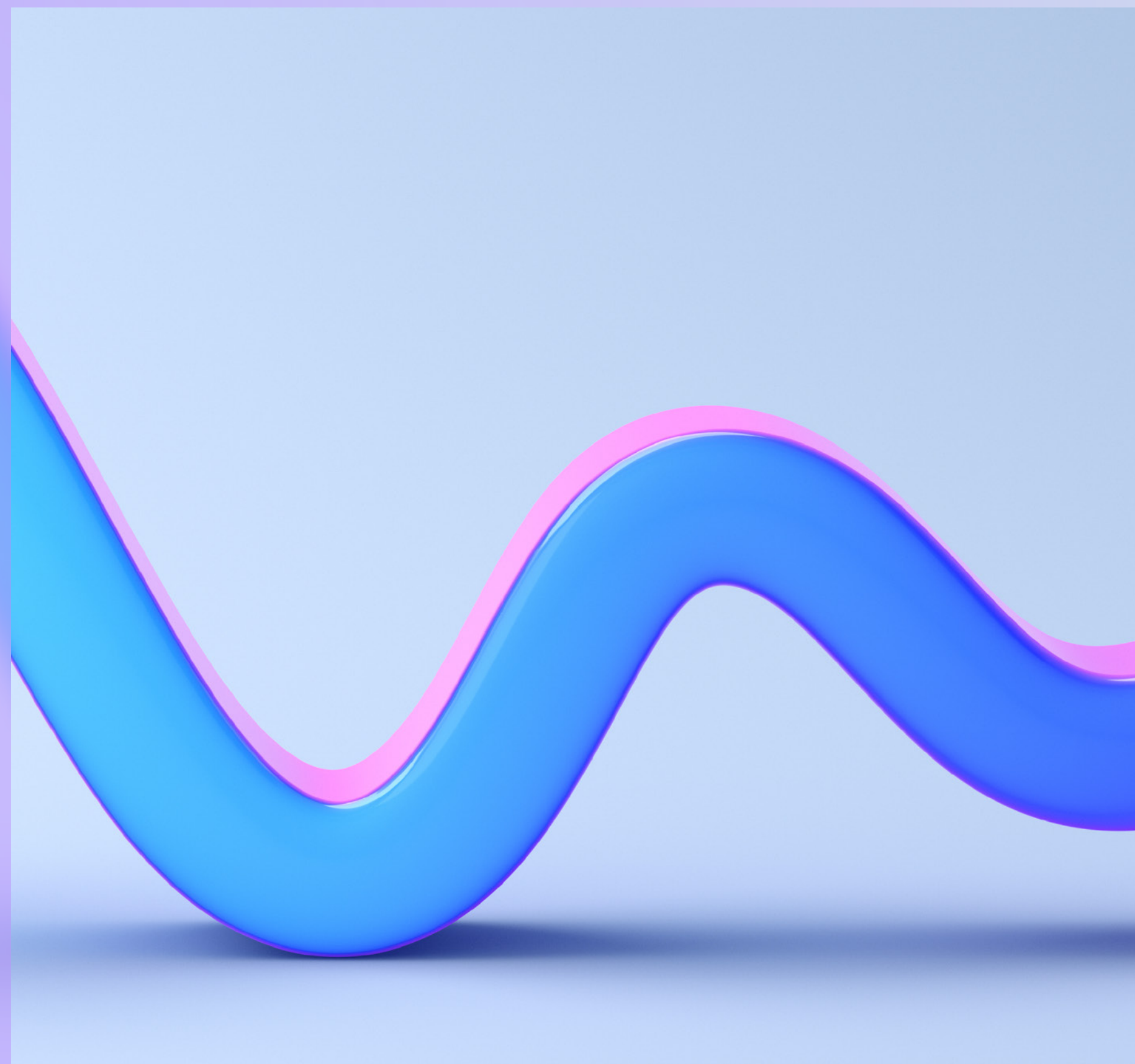
Aceasta deoarece "Verde" a fost unul dintre cuvintele cele mai des utilizate de autoritățile europene. Într-un raport recent al Comisiei Europene "Tendențe în taxare", guvernul de la Bruxelles vorbește despre utilizarea taxelor de mediu pentru schimbarea în bine a comportamentului contribuabililor, orientându-i către surse verzi de energie sau către sustenabilitate.

Aceasta este o altă zonă ce ar putea fi explorată de România pentru a stimula investițiile în activități de cercetare-dezvoltare ce contribuie la protecția mediului și, eventual, va facilita atingerea obiectivelor legate de mediu pe care România și le-a asumat în cadrul UE.

06

Glosar

ANAF	Agenția Națională de Administrare Fiscală
AT	Austria
AUD	Dolar Australian
BE	Belgia
BG	Bulgaria
BND	Banca Națională de Dezvoltare
CBR	Centru de cercetare și dezvoltare (Polonia)
CDI	Activități de cercetare-dezvoltare și inovare
CEE	Europa Centrală și de Est
COVID-19	Sindromul respirator acut 2019-nCoV (Coronavirus)
CRS	Standardele comune de raportare
CTE	Cheltuielile de testare clinică
CY	Cipru
CZ	Cehia
DE	Germania
DK	Danemarca
EE	Estonia
EIS	European Innovation Scoreboard
EL	Grecia
ERA	Spațiu European de Cercetare
ES	Spania
ESG	Environmental, Social, and Governance
EU27	Țările membre ale Uniunii Europene (European Union member countries)
EUR	EURO
FATCA	Foreign Account Tax Compliance Act

FI	Finlanda
FR	Franța
HIPO	Oficiul Ungar pentru Proprietate Intelectuală (Ungaria)
HR	Croația
HU	Ungaria
HUF	Hungarian Forint/ Forintul maghiar sau Florinul maghiar (Ungaria)
IE	Irlanda
IFRS9	Standardul internațional de raportare financiară 9 (International Financial Reporting Standard 9)
ILS	Israeli new shekel/ Șechel nou israelian (Israel)
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
IP	Proprietate Intelectuală
IRS	Agenția de Administrare Fiscală a Statelor Unite (Internal Revenue Service) (Statele Unite)
IT	Italia
LT	Lituania
LV	Letonia
MT	Malta
NGEU	Next Generation EU
NL	Olanda
NOL	Net Operating Loss
ODC	Medicamentele orfane
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică)
PIB	Produs Intern Brut
PL	Polonia
PNRR	Planul Național de Redresare și Reziliență
POCIDIF	Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare

PODD	Programul Operațional Dezvoltare Durabilă
POEO	Programul Operațional Educație și Ocupare
POIDS	Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială
POS	Programul Operațional Sănătate
POT	Programul Operațional Transport
POTJ	Programul Operațional Tranziție Justă
PPI	Parteneriatul pentru Inovare
PPP	Parteneriatul public-privat
PT	Portugalia
PTE	Regimul întreprinderilor tehnologice preferențiale (Israel)
RO	România
SARS-CoV-2	Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2
SE	Suedia
SECaaS	Securitatea ca un serviciu (SECurity As A Service)
SEE	Spațiul Economic European
SFIA	Soluție fiscală individuală anticipate
SI	Slovenia
SK	Slovacia
SPFE	Regimul întreprinderilor preferențiale speciale (Israel)
SUA	Statele Unite ale Americii
TFUE	Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
TVA	Taxă pe valoare adăugată
UE	Uniunea Europeană
UK	Marea Britanie (United Kingdom)
USD	Dolar American (United States Dollar)

Bibliografie

1. AMECO Online - AMECO Online (Current Version 2022-05-16 11:00) | Sheet - Olik Sense (europa.eu)
2. CGO Legal, Poland (2022). Research and Development (R&D) Tax Relief in Poland: What Is It and How to Use It?
3. Comunicarea Comisiei 2014/c 198/01: Cadrul pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare
4. European Commission (2016). Science, Research and Innovation Performance of the EU.
5. Eurostat (2022). R&D Personnel. Link.
6. Frascati Manual - OECD
7. Home - Eurostat (europa.eu)
8. Intelligence Surveillance Reconnaissance (ISR) | Video Streaming Definition (haivision.com)
9. K. Karpínska (2021). Situation of the R&D Sector in Poland in the Face of the Current Crisis. Journal of Studies in Logic, Grammar and Rhetoric.
10. KPMG Advisory Ltd. (2022), Studiu de caz realizat de KPMG Ungaria
11. KPMG Advisory Ltd. (2022). R&D Incentives in Hungary - Brief summary of the opportunities with regard to the Hungarian R&D related incentive regime
12. KPMG Australia (2022). R&D Tax Incentive
13. KPMG France (2022). Client KPMG France
14. KPMG Israel (2022). Israel Tax Incentives -IP
15. KPMG LLP (2015). A new approach to R&D tax credits for the aerospace and defense industry
16. KPMG LLP (2016). R&D tax credits for retail banking - Research Credit Services
17. KPMG LLP (2018), R&D tax credits for the pharmaceutical industry
18. KPMG LLP (2022). Studiu de caz realizat de KPMG LLP
19. KPMG LLP (2022).Global R&D Incentives Guide
20. KPMG Tax M.Michna sp.k.(2021).Selected R&D tax incentives in Poland
21. KPMG Tax M.Michna sp.k.(2022), Studiu de caz al unui client KPMG Polonia
22. Ministerul Cercetării, Inovării Și Digitalizării, Planul Național de Cercetare Dezvoltare și Inovare 2022-2027, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării :: www.research.gov.ro
23. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (2022), Sinteza Programului Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare Și Instrumente Financiare 2021-2027 (POCIDIF), 817ff190091f6ccfb46bfd49fd8f220.pdf (gov.ro)
24. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Planul Național De Redresare Și Reziliență (PNRR), Partea II. Componenta 8 – Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii, NATIONAL RECOVERY AND RESILIENCE PLAN (PNRR) (gov.ro)
25. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Planul Național De Redresare Și Reziliență (PNRR), Partea II. Componenta 9 – Suport pentru sectorul privat și CDI, NATIONAL RECOVERY AND RESILIENCE PLAN (PNRR) (gov.ro)
26. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, SFC2021 Program sprijinit din FEDR (Investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică), FSE+, Fondul de coeziune și FEPAM – articolul 21 alineatul (3), 1cf4febedcf59992b59bb451926d9715.pdf (gov.ro)
27. OECD (2021). R&D Tax Incentives: Poland
28. Program Operațional Tranziție Justă – AXA 1 – O tranziție justă prin dezvoltarea spiritului antreprenorial, a IMM-urilor, a cercetării și inovării și a digitalizării - Oportunitati finantare UE (gov.ro)
29. Romer, P.M. (1990). Endogenous technological change. Journal of political economy, 98 (5, Part 2), S71-S102
30. S. Biswas (2021). Can R&D investment reduce the impact of COVID-19 on firm performance? – Evidence from India. Journal of Public Affairs.
31. Sadraoui, T., Ali, T.B., Deguachi, B. (2014). Economic Growth and International R&D Cooperation: A Panel Granger Causality Analysis. International Journal of Econometrics and Financial Management, 2(1), 7-21;
32. Studiu KPMG România “Cercetare, dezvoltare și inovare - Stimulentele fiscale și creșterea economică în România, 2017”
33. Taxation Paper No 52 (2014): A Study on R&D Tax Incentives. Scris de CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis în consorțiu cu CAPP, CASE, CEPII, ETLA, IFO, IFS, IHS, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8033/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

Contact

Ramona Jurubiță

Country Managing Partner
rjurubita@kpmg.com

René Schöb

Partner,
Head of Tax & Legal
rschob@kpmg.com

Daniel Pană

Partner,
Taxation Services
dpana@kpmg.com

Victor Iancu

Associate Partner
Advisory, Innovation Team
viancu@kpmg.com

Cristina Spirescu

Senior Manager
Taxation services, Innovation Team
cspirescu@kpmg.com

Monica Pascu

Senior Manager
Taxation services, Innovation Team
mpascu@kpmg.com

KPMG Romania

Bucharest Office

DN1, Soseaua Bucuresti-Ploiesti
nr. 89A,
Sector 1, Bucuresti 013685,
Romania,
P.O. Box 18 – 191
Tel: +40 372 377 800

Cluj Napoca Office

Vivido Business Center
Alexandru Vaida Voievod street, no 16,
400592, Cluj Napoca, Romania
T: +40 (372) 377 900
F: +40 (753) 333 800
E: *kpmgro@kpmg.ro*

Constanta Office

Mamaia blv., no. 208,
4th Floor, Constanta,
900540, Romania
T: +40 (756) 070 044
F: +40 (752) 710 044
E: *kpmgro@kpmg.ro*

Iasi Office

Ideo Business Center,
Pacurari Road, no. 138,
Ground Floor
Iasi, 700521, Romania
T: +40 (756) 070 048
F: +40 (752) 710 048
E: *kpmgro@kpmg.ro*

Timisoara Office

ISHO Offices
Take Ionescu blv. no. 50,
Building A,
7th floor, Timis, Romania
T: +40 372 377 999
F: +40 372 377 977
E: *kpmgro@kpmg.ro*

KPMG Moldova

Chisinau Office

171/1 Stefan cel Mare blv.,
8th floor, MD-2004, Chisinau
Republic of Moldova
T: + 373 (22) 580 580
F: + 373 (22) 540 499
E: *kpmg@kpmg.md*
www.kpmg.md

kpmg.com/socialmedia

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

© 2022 KPMG România SRL, a Romanian limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.